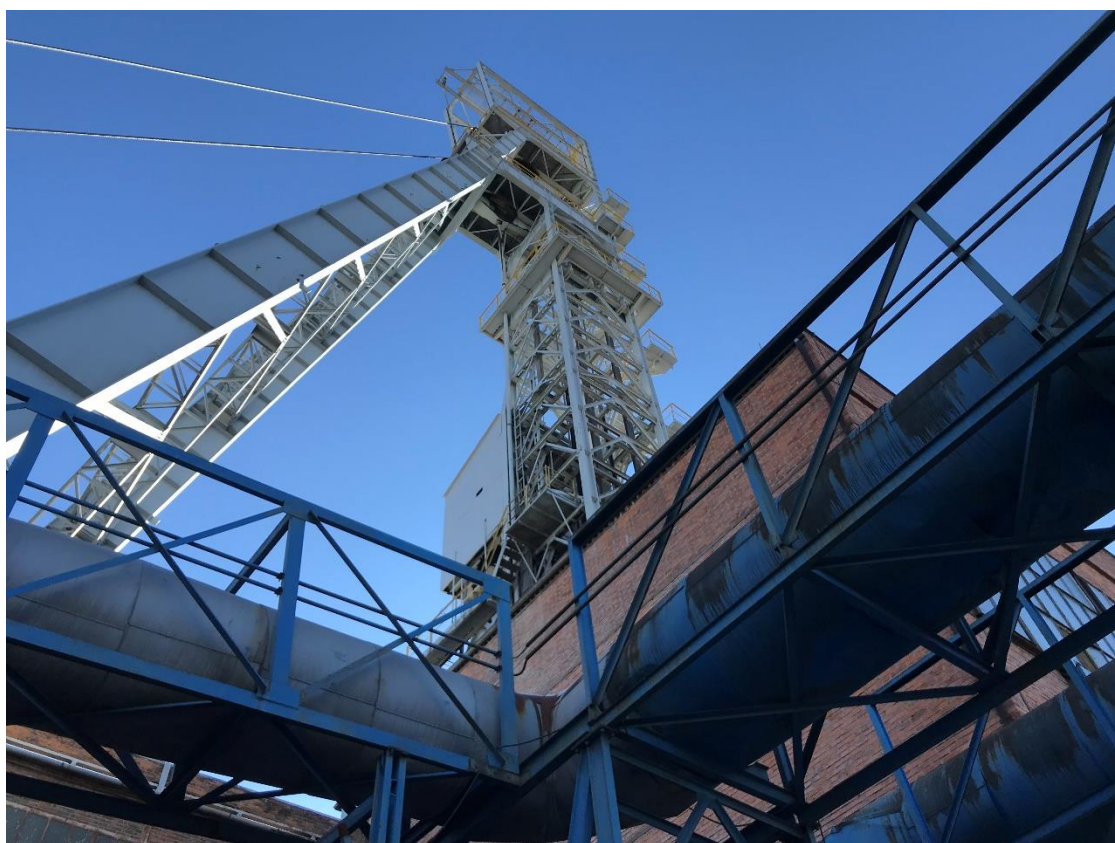

Aktualizácia Akčného plánu transformácie uhoľného regiónu horná Nitra

Marec 2024

1 Obsah

1	Obsah	2
2	Zoznam skratiek	3
3	Úvod	7
3.1	Základné informácie	7
3.2	Zhrnutie aktualizácie Akčného plánu – aktualizácia k 29.2.2024	7
4	Manažérske zhrnutie	11
5	Východiská Akčného plánu	14
5.1	Rámcový popis situácie	14
5.1.1	Zamestnanosť v HBP	14
5.1.2	Zamestnanosť a demografický vývoj v ENO	14
5.1.3	Proces rekvalifikácie a voľné pracovné miesta	16
5.1.4	Ekonomika	18
5.1.5	Infraštruktúra	19
5.1.6	Energetika	20
5.1.7	Životné prostredie a kvalita života	20
5.1.8	Riadenie procesu transformácie	21
5.1.9	Zapojenie regiónu do iniciatívy Just Transition Platform	21
6	Akčný plán – aktualizácia priorít a opatrení	22
6.1	Akčný plán	22
6.1.1	Pilier I. – Mobilita a prepojenosť regiónu	22
6.1.2	Pilier II. – Ekonomika, podnikanie, inovácie a energetika	34
6.1.3	Pilier III. – Udržateľné životné prostredie	47
6.1.4	Pilier IV. – Kvalita života a sociálna infraštruktúra	62
6.2	Indikatívna priorizácia	84
6.2.1	Rámcová priorizácia opatrení	84
7	Zdroje financovania Akčného plánu	87
7.1	Fondy EÚ v rámci programového obdobia 2021 – 2027	87
7.2	Plán obnovy a odolnosti	88
7.3	Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EPFRV)	89
7.4	Komunitárne programy EÚ	90
7.5	Národné podporné mechanizmy	90
7.6	Európska investičná banka (EIB)	91
7.7	Modernizačný fond	92
8	Časový plán a aktualizácia Akčného plánu	93

2 Zoznam skratiek

Skratka	Popis
AP HN/Akčný plán	Akčný plán transformácie uhoľného regiónu horná Nitra
CO ₂	Oxid uhličitý
COSME	Európsky program pre MSP (Competitiveness of Small and Medium-Sized Enterprises)
CZT	Centrálne zásobovanie teplom
EGF	Európsky fond na prispôsobenie sa globalizácii (European Globalisation Adjustment Fund)
EIB	Európska investičná banka
EK	Európska komisia
ENO	Elektráreň Nováky
EPFRV	Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka
EPZF	Európsky poľnohospodársky záručný fond
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
EU ETS	Európsky systém obchodovania s emisnými kvótami
EÚ	Európska únia
EUR	Euro
FST	Fond na spravodlivú transformáciu
GWh	Gigawatt hodiny
HBP	Hornonitrianske bane Prievidza, a.s.
HDP	Hrubý domáci produkt
MD SR	Ministerstvo dopravy Slovenskej republiky
MF SR	Ministerstvo financií Slovenskej republiky
MH SR	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MIRRI SR	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky
MK SR	Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
MoF	Modernizačný fond

Skratka	Popis
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MSP	Malé a stredné podniky
MŠVVaM SR	Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky
MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
Nariadenie k FST	Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1056 z 24. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Fond na spravodlivú transformáciu
NIKA	Národná implementačná a koordinačná autorita
NO _x	Oxidy dusíka
NSU	Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1060 z 24. júna 2021, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde, Fonde na spravodlivú transformáciu a Európskom námornom, rybolovnom a akvakultúrnom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl, migráciu a integráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj finančnej podpory na riadenie hraníc a vízovú politiku
OPII	Operačný program Integrovaná infraštruktúra
OP ĽZ	Operačný program Ľudské zdroje
OZE	Obnoviteľné zdroje energie
POO	Plán obnovy a odolnosti
PRV	Program rozvoja vidieka SR 2014 - 2022
Program Slovensko, PSK	Program Slovensko na roky 2021 - 2027
PST	Plán spravodlivej transformácie územia
PTH	Prievidzské tepelné hospodárstvo
PwC	PricewaterhouseCoopers
RO	Riadiaci orgán
SARIO	Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu
SAV	Slovenská akadémia vied
SBA	Slovak business agency
SIEA	Slovenská inovačná a energetická agentúra
SO	Sprostredkovateľský orgán

Skratka	Popis
SO ₂	Oxid siričitý
SP SPP	Strategický plán Spoločnej poľnohospodárskej politiky 2023 - 2027
SPP	Spoločná poľnohospodárska politika EÚ
SR	Slovenská republika
ŠR	Štátny rozpočet
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
TSK	Trenčiansky samosprávny kraj
UoZ	Uchádzač o zamestnanie
VHZ	Všeobecný hospodársky záujem
VPM	Voľné pracovné miesto
VVal	Výskum, vývoj a inovácie
Zákon o poskytovaní dotácií na podporu rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky	Zákon č. 151/2019 Z. z. o poskytovaní dotácií na podporu rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v znení zákona 7/2024 Z.z.

Zoznam grafov

Graf 1 Vývoj počtu zamestnancov v HBP po ukončení banskej činnosti 1.1. 2024	14
Graf 2 Vývoj počtu zamestnancov v ENO za obdobie 2020-2030 (priemerný stav za rok)	15
Graf 3 Veková štruktúra zamestnancov ENO 2024	15
Graf 4 Podiel obyvateľov vo veku 65 rokov alebo viac a migračný nárast, porovnanie slovenského priemeru a okresov hornej Nitry	16
Graf 5 Štruktúra VPM podľa požadovanej profesie v regióne horná Nitra	17
Graf 6 Hrubá pridaná hodnota v bežných cenách v Trenčianskom kraji za 2022	18
Graf 7 Podiely hrubej pridanej hodnoty v bež. cenách v Trenčianskom kraji 2022 podľa odvetí	19
Graf 8 TOP 5 najpočetnejších zamestnaní podľa vekových kategórií v HBP v roku 2021	63
Graf 9 TOP 5 najpočetnejších zamestnaní podľa vekových kategórií v ENO v roku 2021	63
Graf 10 Dopyt po zručnostiach v regióne horná Nitra v roku 2021	64
Graf 11 Dopyt a ponuka základných digitálnych zručností v regióne horná Nitra v roku 2021	64
Graf 12 Porovnanie úrovne digitálnych zručností v regióne horná Nitra s priemerom SR	65

3 Úvod

3.1 Základné informácie

Uznesením vlády SR č. 705 z 12. decembra 2023 sa vláda SR zaviazala k plneniu viacerých úloh, ktorých cieľom je prijať účinné opatrenia na zásadnú akceleráciu procesu transformácie uhoľného regiónu horná Nitra. Bodom F.9. uznesenia vlády SR č. 705 z 12. decembra 2023 vláda SR uložila ministrom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie úlohu v znení „*zabezpečiť realizáciu a vypracovať každoročne aktualizáciu Akčného plánu transformácie regiónu horná Nitra s identifikovaním zmien a aktualizácie priorít regiónu zohľadňujúc možnosti Programu Slovensko a ostatných finančných zdrojov*“.

Jednotlivé kapitoly Akčného plánu sú po náležitom dialógu s regiónom aktualizované, pričom zohľadňujú aktuálny stav transformácie uhoľného regiónu. Zohľadnené boli rovnako pripomienky a komentáre relevantných ministerstiev a členov pracovnej skupiny. Aktualizácia Akčného plánu vo svojich úpravách zohľadňuje postup v procese transformácie regiónu horná Nitra a aktualizáciu priorít interpretovaných v rámci dokumentu¹.

Akčný plán pozostáva zo **4 hlavných kapitol**:

Kapitola	Opis
Manažérske zhrnutie	Sumarizácia kľúčových bodov dokumentu – hlavné identifikované problémy z analýzy súčasného stavu, definíciu vízie a cieľov transformácie uhoľného regiónu horná Nitra, štruktúra Akčného plánu, jeho pilierov, priorít, opatrení a možnosti financovania.
Východiská Akčného plánu	Aktualizácia identifikovaných problémov regiónu z analýzy súčasného stavu, ako napr. nezamestnanosť, demografia, ekonomika, infraštruktúra, energetika, životné prostredie, kvalita života a riadenie procesu transformácie.
Akčný plán	Akčný plán definuje piliere transformácie ako aj, špecifické priority a opatrenia v rámci každého piliera, pre ktorý je zdôvodnené jeho zaradenie do Akčného plánu, jeho východisková situácia a želaný cieľový stav v rámci piliera.
Zdroje financovania Akčného plánu	Možnosti financovania jednotlivých priorít a opatrení Akčného plánu. Možnosti financovania zahŕňajú využitie fondov EÚ v programovom období 2021 - 2027, centrálné riadené fondy EÚ (vrátane tzv. EGF, MoF), národné mechanizmy pomoci a iné možnosti financovania.

3.2 Zhrnutie aktualizácie Akčného plánu – aktualizácia k 29.2.2024

Posledná aktualizácia Akčného plánu bola spracovaná k 31. decembru 2022 a schválená uznesením vlády SR č. 265 z 31. mája 2023. Vzhľadom na to, že Akčný plán je už vo fáze implementácie, a s poukázaním na to, že v roku 2023 boli vyhlásené prvé výzvy z FST, pričom už došlo už k schváleniu prvých projektov, cieľom terajšej

¹ Bližšie pozri kapitoly 2 až 10 (okrem kapitoly 6, ktorá tvorí víziu regiónu, a preto ostala nezmenená).

aktualizácie je upraviť Akčný plán tak, aby lepšie reflektoval prechod od plánovacej do implementačnej fázy, a aby jednotlivé časti Akčného plánu popisovali stav implementácie v jednotlivých prioritných oblastiach.

S cieľom zachytiť pohľad kľúčových zainteresovaných strán na implementáciu Akčného plánu, ako aj možné návrhy zmien v Akčnom pláne a jeho prioritách a opatreniach, boli pred medzirezortným pripomienkovým konaním oslovené vybrané kľúčové subjekty v rámci regiónu, s ktorými boli uskutočnené diskusie ohľadom aktualizácie Akčného plánu, aby ich vstupy boli zachytené vopred, čo však nevylučuje možnosť, aby sa tieto subjekty zapojili do aktualizácie Akčného plánu aj v rámci medzirezortného pripomienkového konania.

V rámci predbežných diskusií boli oslovené vybrané subjekty tak, aby reprezentovali najdôležitejšie zainteresované strany – samosprávy, súkromný sektor, aj neziskový sektor. S nasledovnými subjektami bola vykonaná predbežná diskusia:

- TSK
- Mesto Prievidza
- Mesto Partizánske
- Mesto Handlová
- Priatelia Zeme-CEPA, občianske združenie
- zástupcovia súkromného sektora

Vzhľadom na závery predbežných diskusií boli v Akčnom pláne vykonané viaceré úpravy:

- Akčný plán bol zostručnený a to tak, že časti, ktoré boli relevantné v čase tvorby Akčného plánu počas plánovacej fázy boli vynechané, prípadne zostručnené;
- analytické časti dokumentu boli aktualizované o posledné dostupné dáta;
- pôvodná kapitola 6 *Vízia a ciele transformácie* a kapitola 7 *Akčný plán transformácie uhoľného regiónu horná Nitra* boli pre prehľadnosť a zjednodušenie zlúčené do jednej kapitoly 6 *Akčný plán*;
- priority a opatrenia Akčného plánu boli po náležitom dialógu so zainteresovanými stranami v regióne podľa požiadaviek upravené – nerelevantné opatrenia boli odstránené a niektoré priority a opatrenia boli zlúčené s cieľom Akčný plán zjednodušiť a jeho rozsah skrátiť;
- k prioritám a opatreniam bola doplnená informácia o ich aktuálnom plnení, a to vzhľadom na realizované aktivity a dostupné zdroje financovania;
- priority a opatrenia boli doplnené o indikáciu ich dôležitosti vzhľadom na naliehavosť v procese transformácie, resp. vzhľadom na stav prípravy opatrení alebo dostupnosti financovania
- časť *Indikatívna priorizácia* bola prepracovaná s cieľom reflektovať zmeny v prioritách, dostupnosť financovania a priorizácie v iných relevantných stratégiách;
- nerelevantné prílohy Akčného plánu boli zredukované, prípadne odstránené (napr. príloha s Priebežným zásobníkom indikatívnych projektových zámerov, ktorá bola využitá v nastavovaní Akčného plánu);
- v kapitole „Časový plán a aktualizácia Akčného plánu“ bol aktualizovaný zoznam úloh týkajúcich sa transformácie regiónu, ako aj aktuálne úlohy uložené uznesením vlády SR č. 705 z 12. decembra 2023.

V zozname priorít a opatrení Akčného plánu nastali nasledovné zmeny:

Názov priority/opatrenia z pôvodnej verzie Akčného plánu	Vykonaná úprava	Komentár/zdôvodnenie
Priorita I.2 Zvýšenie kvality miestnej cestnej a železničnej infraštruktúry - Opatrenie I.2.2 Rozvoj miestnej cestnej infraštruktúry a cestných prepojení	Opatrenie začlenené do opatrenia I.2.1 Rozvoj a rekonštrukcie ciest II. a III. triedy a cestných prepojení v regióne	Opatrenie zlúčené do iného opatrenia s cieľom zjednodušiť a sprehľadniť štruktúru opatrení v Akčnom pláne
Priorita I.4 Rozvoj ostatnej infraštruktúry - Opatrenie I.4.1 Rozvoj leteckej infraštruktúry	Priorita a opatrenie odstránené z Akčného plánu	Opatrenie odstránené z dôvodu nízkej priority
Priorita I.4 Rozvoj ostatnej infraštruktúry - Opatrenie I.4.2 Rozvoj infraštruktúry vysokorýchlostných telekomunikačných sietí	Priorita a opatrenie odstránené z Akčného plánu	Opatrenie odstránené z dôvodu nízkej priority
Priorita II.4 Podpora rozvoja udržateľného poľnohospodárstva a obehového hospodárstva - Opatrenie II.4.2 Rozvoj ostatných sektorov obehového hospodárstva	Opatrenie II.4.2 Rozvoj ostatných sektorov obehového hospodárstva začlenené do opatrenia III.3.1 Podpora investícií do udržateľného odpadového a vodného hospodárstva	Opatrenie zlúčené do iného opatrenia s cieľom zjednodušiť a sprehľadniť štruktúru opatrení v Akčnom pláne
Priorita II.5 Podpora rozvoja cestovného ruchu	Priorita II.5 odstránená a opatrenia z tejto priority začlenené pod Prioritu II.3 Podpora rozvoja malého a stredného podnikania	Opatrenie zlúčené do iného opatrenia s cieľom zjednodušiť a sprehľadniť štruktúru opatrení v Akčnom pláne
Priorita III.2 Rozvoj udržateľnej energetiky - Opatrenie III.2.4 Podpora smart riešení v energetike v regióne	Opatrenie III.2.4 Podpora smart riešení v energetike v regióne začlenené do opatrenia III.2.2 Rozvoj nízkouhlíkovej energetiky v regióne	Opatrenie zlúčené do iného opatrenia s cieľom zjednodušiť a sprehľadniť štruktúru opatrení v Akčnom pláne
Priorita III.3 Zlepšovanie životného prostredia - Opatrenie III.3.2 Podpora investícií do udržateľného vodného hospodárstva	Opatrenie III.3.2 Podpora investícií do udržateľného vodného hospodárstva zlúčené do Opatrenia III.3.1, ktoré bolo upravené na Podpora investícií do udržateľného odpadového a vodného hospodárstva	Opatrenie zlúčené do iného opatrenia s cieľom zjednodušiť a sprehľadniť štruktúru opatrení v Akčnom pláne

Vzťah a prepojenie Akčného plánu a PST

Akčný plán zostáva základným strategickým dokumentom pre nastavenie a monitorovanie priorít transformácie regiónu horná Nitra. PST je špecifickým plánovacím dokumentom pre potreby nastavenia a čerpania prostriedkov z FST, avšak FST podlieha špecifickým obmedzeniam vyplývajúcim z nariadenia Európskeho parlamentu a Rady EÚ, ktorým sa tento fond zriaďuje².

Tieto obmedzenia znamenajú, že z FST je možné financovať len niektoré opatrenia Akčného plánu. V postavení voči Akčnému plánu je teda PST, resp. FST len jedným zo zdrojov financovania Akčného plánu, ktorý má širší záber priorít a opatrení, na ktoré je potrebné hľadať financovanie aj z ďalších dostupných zdrojov.

² NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) 2021/1056 z 24. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Fond na spravodlivú transformáciu

4 Manažérske zhrnutie

Podpora výroby elektriny z domáceho uhlia sa ukončila v roku 2023

Uznesením vlády SR č. 580 z 12. decembra 2018 k návrhu problematiky transformácie regiónu horná Nitra v súvislosti s návrhom všeobecného hospodárskeho záujmu na zabezpečenie bezpečnosti dodávok elektriny vláda SR schválila pokračovanie všeobecného hospodárskeho záujmu, ktorý skončil v roku 2023. Vláda SR zároveň rozhodla o vypracovaní Akčného plánu s cieľom zabezpečiť transformáciu ekonomiky regiónu.

Nezamestnanosť nie je hlavným problémom regiónu, väčším problémom je starnutie obyvateľstva a negatívna migrácia

Na základe analýzy vykonanej počas prípravy Akčného plánu bolo zistené, že nezamestnanosť nie je hlavným problémom regiónu. Analýzou aktuálneho stavu je možné konštatovať, že tento stav pretrvával aj počas roka 2023. Nezamestnanosť v regióne v decembri 2023 bola na úrovni 4,33 % v okrese Prievidza a úrovni 3,37 % v okrese Partizánske, čo je pod priemerom nezamestnanosti Slovenska, ktorá je na úrovni 4,67 %.³ Očakáva sa, že útlm banskej činnosti, ktorý prebiehal už pred rokom 2023 a intenzívne pokračuje aj po ukončení ťažby v roku 2023 môže narást nezamestnanosti posilniť. Problémom regiónu je aj starnutie obyvateľstva a negatívna migrácia, najmä mladých ľudí z územia. V okresoch Prievidza a Partizánske sa očakáva rast podielu staršej populácie do roku 2040 na 33,0 %, resp. 34,9 %. Uvedené podiely sú v tom istom roku podstatne vyššie ako priemer SR (26,6 %). Predpokladaný demografický vývoj naznačuje, že horná Nitra bude v najbližších dvoch desaťročiach zápasť s nedostatkom pracovnej sily.

Miestna ekonomika je už do značnej miery diverzifikovaná, pridaná hodnota v priemysle je však pod priemerom Slovenska

Banský priemysel bol významným sektorom regionálnej ekonomiky, ktorá je však už značne diverzifikovaná. Okolo 9 000 kumulovaných pracovných miest sa nachádza v rôznych sektoroch u významných zamestnávateľov, vrátane automobilového, chemického, gumárenského, obuvníckeho alebo strojárkeho priemyslu. Pridaná hodnota v priemysle v regióne je však nižšia ako slovenský priemer, región je tiež pod slovenským priemerom z hľadiska aktivity MSP.

Infraštruktúra v regióne potrebuje obnovu a lepšie napojenie na diaľničnú sieť

Región potrebuje zlepšenie dostupnosti napojenia na diaľničnú sieť. Priemerný čas dojazdu na diaľničnú sieť v regióne je 1 hodina (40 minút až 1 hodina 20 minút v závislosti od smeru). Na cestách I. triedy, prebiehajú práce na tzv. panelovej ceste I/9 v úseku Chocholná - Mníchova Lehota. V prípade obchvatu Prievidze bolo vydané stavebné povolenie pre dokončenie I. etapy stavby obchvatu Prievidze. Na strane železničnej dopravy sa rozbehla príprava na modernizáciu úseku Prievidza – Jelšovce. Železničná doprava z regiónu horná Nitra do Trenčína nemôže konkurovať individuálnej a autobusovej doprave, a to z dôvodu súčasnej frekvencie spojov a trvania cesty.

Región je znečistený, čo vplýva na zdravie obyvateľstva

Región horná Nitra je vplyvom banskej činnosti, výroby elektriny z hnedého uhlia, ako aj vplyvom iných priemyselných výrob značne znečistený. V oblasti so zhoršeným životným prostredím žije 55 % obyvateľov. Región tiež patrí medzi najväčších producentov znečistenia na Slovensku (tuhé znečisťujúce látky, NO_x, SO₂). Až 45 % vody v okrese Prievidza a 83 % v Novákoch je zaradených v 3. triede kvality vody. Banská činnosť má vplyv na zdravie zamestnancov baní a znečistenie životného prostredia má negatívny vplyv na zdravie obyvateľstva. Miera invalidity v okrese Prievidza je väčšia o 46 % v porovnaní so slovenským

³ https://www.upsvr.gov.sk/statistiky/nezamestnanost-mesacne-statistiky/2023.html?page_id=1247162

<i>Prvkami vízie pre hornú Nitru sú atraktivita, sebestačnosť regiónu, čisté životné prostredie a dobrá prepojenosť s inými ekonomickými centrami</i>	priemerom (9,1 % oproti 13,3 %). Priemerná dĺžka života je však porovnateľná so slovenským priemerom. Na základe hlavných tém identifikovaných v Akčnom pláne bola vízia pre transformáciu hornej Nitry definovaná nasledovne: „Horná Nitra ako atraktívny a sebestačný región s rozvojom ekonomických činností v symbióze s čistým životným prostredím, ktorý je prepojený s ostatnými ekonomickými centrami v rámci Slovenska a Európskej únie“. Hlavnými princípmi transformácie regiónu sú participatívnosť a transparentnosť procesu transformácie, ochrana životného prostredia, dlhodobá udržateľnosť projektov a integrovanosť, prepojenosť a vzájomná nadväznosť projektov, ktoré budú v rámci transformácie realizované.
<i>Akčný plán pozostáva zo 4 základných pilierov:</i>	Na základe definovanej vízie bol Akčný plán rozpracovaný do 4 základných pilierov a ďalej členený na priority a opatrenia. Základnými piliermi Akčného plánu sú: • I) Mobilita a prepojenosť regiónu • II) Ekonomika, podnikanie, inovácie a energetika • III) Udržateľné životné prostredie • IV) Kvalita života a sociálna infraštruktúra. Každý pilier následne pozostáva z 3 až 4 priorít a každá priorita následne pozostáva z 1 až 4 opatrení.
<i>Mobilita a prepojenosť regiónu</i>	Pilier Mobilita a prepojenosť regiónu je zameraný na rozvoj udržateľných a alternatívnych foriem mobility (nízkoemisné, bezemisné) a statickej dopravy, rozvoj a motiváciu na využívanie verejnej osobnej dopravy, zvýšenie kvality železničnej a cestnej infraštruktúry, zvýšenie dostupnosti k diaľničnej sieti a na rozvoj ostatnej infraštruktúry vrátane železničnej infraštruktúry v regióne.
<i>Ekonomika, podnikanie, inovácie a energetika</i>	Pilier Ekonomika, podnikanie, inovácie a energetika je zameraný na podporu VV a, podporu tvorby nových udržateľných pracovných miest, vrátane pracovných miest vo veľkých podnikoch, podporu rozvoja malého a stredného podnikania, podporu rozvoja udržateľného poľnohospodárstva a obehového hospodárstva a na podporu rozvoja cestovného ruchu s prihliadnutím na kúpeľnú a banskú tradíciu regiónu, produkciu regionálnych produktov a s tým spojenú agroturistiku, geoturistiku voľnočasové a rekreačné aktivity a iné vhodné formy rozvoja cestovného ruchu.
<i>Udržateľné životné prostredie</i>	Pilier Udržateľné životné prostredie je zameraný na odstraňovanie environmentálnych vplyvov vyvolaných banskou činnosťou a činnosťou iných znečisťujúcich priemyslov v regióne, rozvoj udržateľnej energetiky, vrátane riešenia výroby a dodávky tepla v regióne a celkové zlepšovanie životného prostredia, ktoré je v regióne dlhodobo znečistené.
<i>Kvalita života a sociálna infraštruktúra</i>	Pilier Kvalita života a sociálna infraštruktúra je zameraný na zlepšenie zdravotníckych, medicínsko-kúpeľných a sociálnych služieb, zlepšenie kvality života obyvateľov a spoločenskú revitalizáciu, zlepšenie vzdelávania a kvalifikácie pracovnej sily, zvýšenie sociálnej starostlivosti ohrozených skupín obyvateľstva a rozvoj športových a rekreačných aktivít na území riešeného regiónu a príslušných regiónov.

Programové obdobie EÚ fondov 2021 - 2027

Akčný plán popisuje zdôvodnenie zahrnutia každého z pilierov, sumarizuje východiskovú situáciu a želaný cieľový stav v rámci každého piliera a popisuje ciele jednotlivých opatrení.

Významným zdrojom financovania Akčného plánu sú EÚ fondy z programového obdobia 2021 - 2027. Zo strany EÚ bol v rámci politiky súdržnosti vytvorený finančný zdroj, FST, ktorého cieľom je poskytovať podporu územiám, ktoré čelia vážnym sociálno-ekonomickým výzvam vyplývajúcim z prechodu ku klimatickej neutralite. Na to, aby členské štáty mohli využiť prostriedky z FST, museli v súčinnosti s EK vypracovať PST. Na Slovensku je za prípravu a prípadnú aktualizáciu PST zodpovedné MIRRI SR. PST synergicky zohľadňuje víziu regiónu definovanú v tomto Akčnom pláne a bol základom pre programovanie FST, ktorý je v programovom období 2021 – 2027 v rámci Programu Slovensko samostatnou prioritou.

Komunitárne programy EÚ

Ďalším potenciálnym zdrojom financovania sú tzv. komunitárne, resp. centrálné riadené programy EÚ. Programy, ktoré by mohli byť využité sú Program LIFE pre oblasť životného prostredia a ochrany klímy, program Horizont Európa zameraný na výskum a inovácie, a tým podporu hospodárskeho rastu a vytvárania pracovných miest, Program COSME zameraný na podporu podnikania a zlepšovania podnikateľského prostredia pre MSP, EGF zameraný na opatrenia na trhu práce, ako sú osobné poradenstvo a poradenstvo alebo pomoc pri hľadaní zamestnania, príspevky na vzdelávanie a mobilitu pre zamestnancov, ktorí prídu o zamestnanie vplyvom globalizácie, MoF podporujúci investície do modernizácie energetických systémov a zlepšenia energetickej účinnosti a Inovačný fond zameraný na podporu inovácií v nízkouhlíkových technológiách a procesoch.

Národné podporné mechanizmy

Z národných podporných mechanizmov môže byť využitý napr. Environmentálny fond zameraný na dosahovanie cieľov štátnej environmentálnej politiky, podpora z programov SBA zameraná na MSP a ich financovanie. Podporné mechanizmy by mali smerovať aj do rozvoja rekreačných, voľnočasových a turistických aktivít a atraktivít (viď zákon č. 151/2019 Z. z. o poskytovaní dotácií na podporu rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v znení zákona 7/2024 Z. z. (ďalej len „zákon o poskytovaní dotácií na podporu rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky“) ako podporný rozvojový mechanizmus). Ďalšími národnými zdrojmi financovania môžu byť dotácie v pôsobnosti MH SR t. j. prostredníctvom SARIO a SIEA vrátane zdrojov ŠR a dotácií na uľahčenie zatvorenia uhoľných baní neschopných konkurencie (štátna pomoc) a Regionálnej investičnej pomoci, a dotácie v pôsobnosti iných rezortov.

EIB

Ďalšou možnosťou financovania Akčného plánu sú prostriedky EIB (kapitola 7.6).

Program InvestEU

V rámci Mechanizmu spravodlivej transformácie je okrem FST vytvorený aj Program InvestEU, ktorý sa zameriava na mobilizáciu verejných a súkromných investícií v EÚ prostredníctvom rozpočtovej záruky EÚ vo výške 26,2 miliardy EUR, ktorou sa podporia investičné projekty finančných partnerov, ako sú skupina EIB, národné podporné banky a medzinárodné finančné inštitúcie.

5 Východiská Akčného plánu

5.1 Rámcový popis situácie

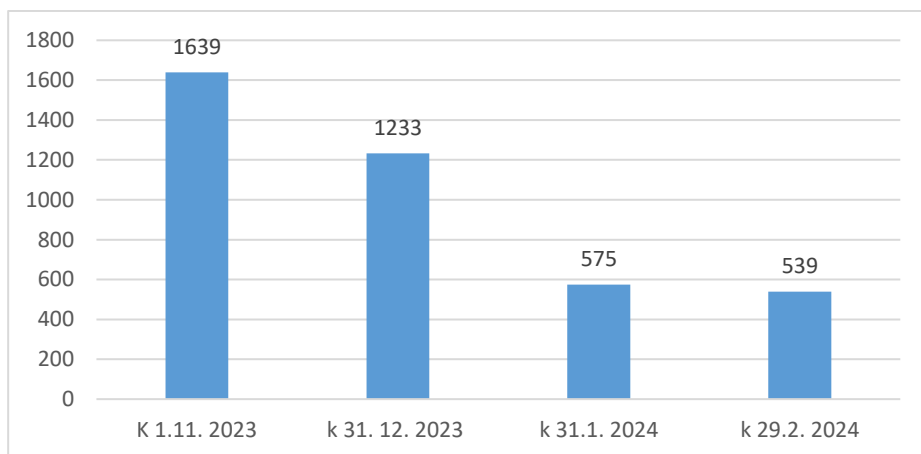
5.1.1 Zamestnanosť v HBP

V súvislosti s postupným ukončovaním ťažby uhlia na hornej Nitre sa už v uplynulých rokoch začalo znižovanie stavov zamestnancov v HBP, ktorá pretrváva kvôli ukončeniu ťažby uhlia od roku 2024. V novembri 2023 pracovalo v spoločnosti HBP 1 639 zamestnancov. Za obdobie 31. december 2023 – 29. február 2024 odišlo z HBP 1 100 zamestnancov (z toho bolo 48 zamestnancov dodávateľských spoločností v bani). Okolo

300 z vyššie uvedených zamestnancov odišlo do starobného dôchodku. Zvyšní zamestnanci sú momentálne v procese rekvalifikácie. K 29. februáru 2024 z 539 zamestnancov sa 381 ľudí podieľa na likvidačných prácach v bani a zvyšok pracuje v rámci povrchových aktivít HBP (rybia farma, skleníky, strojárne, energetika, Banská záchranná stanica a pod.)⁴.

Z pohľadu ukončovania ťažby uhlia v regióne je kľúčové zabezpečenie dostatočného rámca na rekvalifikáciu či dodatočné vzdelávanie bývalých zamestnancov baní resp. pokračovanie v týchto opatreniach, aby bol zabezpečený plynulý prechod do nového zamestnania.

Graf 1 Vývoj počtu zamestnancov v HBP po ukončení banskej činnosti 1.1. 2024

Zdroj: Dáta od spoločnosti HBP

5.1.2 Zamestnanosť a demografický vývoj v ENO

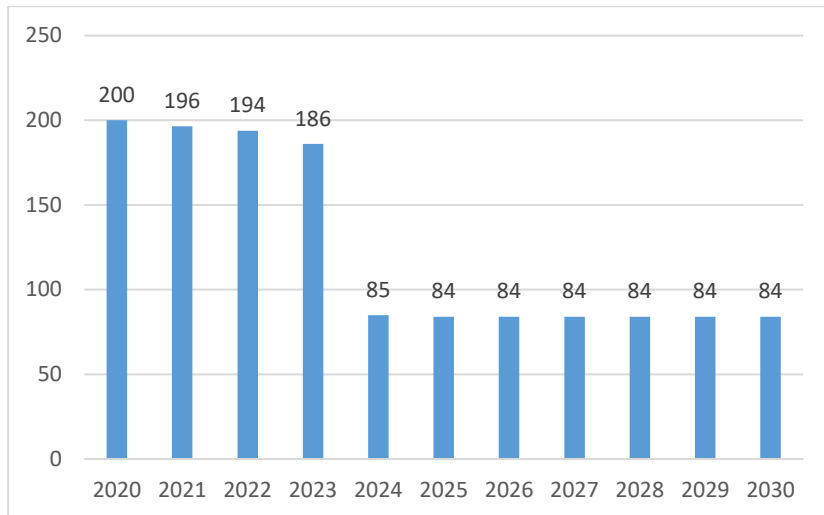
Aktuálne pracuje v ENO 85 zamestnancov, pričom počet zamestnancov od roku 2020 klesol o 115 zamestnancov. Súčasný počet zamestnancov sa má v nasledujúcom roku ešte znížiť o jedného zamestnanca a v takom počte by mal ostať až do roku 2030 v závislosti od aktivít a činností, ktoré sa budú realizovať v elektrárni.

V rámci súčasnej štruktúry zamestnancov ENO až 55% tvoria zamestnanci so stredným odborným vzdelaním s maturitou, 23% tvoria zamestnanci s odborným vzdelaním bez maturity a vysokoškolské vzdelanie prvého alebo druhého stupňa má len 21% zamestnancov.

⁴ Dáta poskytnuté spoločnosťou HBP

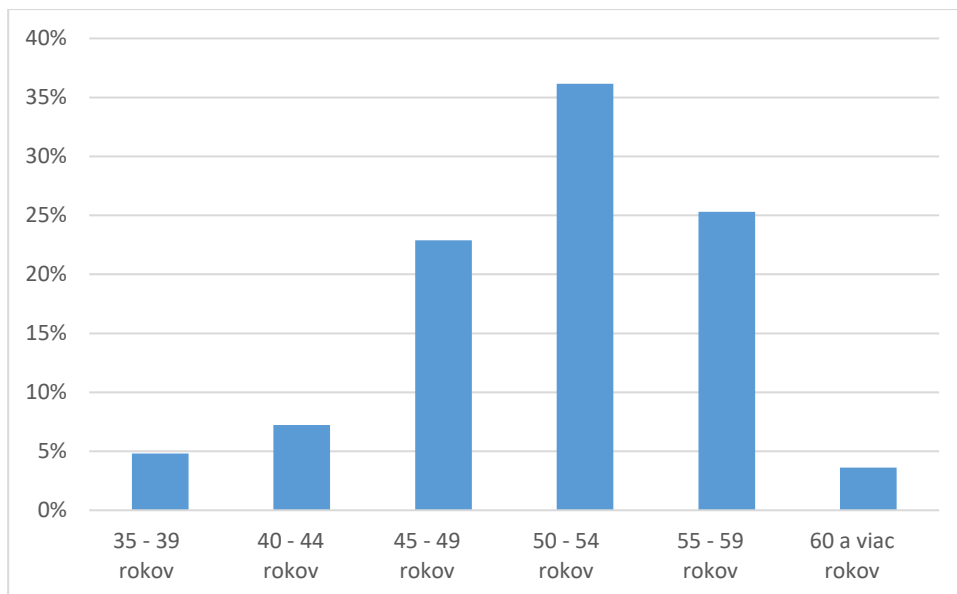
Z hľadiska vekovej štruktúry, najväčší podiel zamestnancov ENO predstavujú zamestnanci vo vekovej skupine 50-54 rokov v celkovom počte 30 zamestnancov. Nasleduje 21 zamestnancov vo veku 55-59 rokov, 19 zamestnancov je v skupine 45-49 rokov, 6 zamestnancov je v skupine 40-44 rokov a 4 zamestnanci sú v skupine 35-39 rokov. Najmenší počet zamestnancov tvorí veková skupina 60 rokov a viac, v ktorej sú 3 zamestnanci⁵.

Graf 2 Vývoj počtu zamestnancov v ENO za obdobie 2020-2030 (priemerný stav za rok)

Počet zamestnancov po roku 2023 bude závisieť od aktivít alebo činností, ktoré sa budú v ENO realizovať

Graf 3 Veková štruktúra zamestnancov ENO 2024

Zdroj: Dáta od spoločnosti Slovenské elektrárne, a.s.

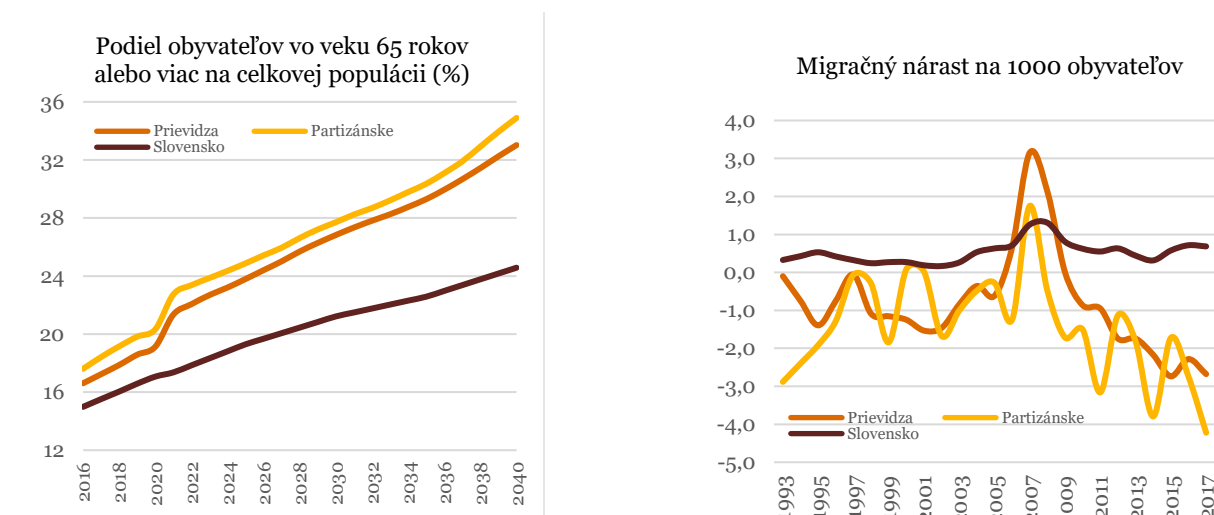
⁵ Súčet zamestnancov ENO z hľadiska vekovej štruktúry nezodpovedá údajom v Grafe 2 vývoj počtu zamestnancov ENO za obdobie 2020-2030 nakoľko sa jedná o priemerný stav zamestnancov za rok

5.1.3 Proces rekvalifikácie a voľné pracovné miesta

Dokument Report on State of Play vypracovaný pri príprave analytickej časti Akčného plánu dospel k záveru, že útlm banskej činnosti nebude viesť k výrazným problémom s nezamestnanosťou v regióne. Existujú však ďalšie prognózy vývoja, ktoré môžu ohroziť úspešnú transformáciu regiónu.

Ide predovšetkým o negatívny demografický vývoj, ktorý v súčasnosti prispieva k nízkej úrovni nezamestnanosti v okresoch Prievidza a Partizánske, ale zároveň spôsobuje aj to, že obyvateľstvo v týchto okresoch starne rýchlejšie, ako slovenský priemer.

Graf 4 Podiel obyvateľov vo veku 65 rokov alebo viac a migračný nárast, porovnanie slovenského priemeru a okresov hornej Nitry

Zdroj: údaje do roku 2020 – ŠÚ SR, DATAcube. tabuľky Vekové skupiny - SR-oblasť-kraj-okres, m-v [om7007rr] http://datacube.statistics.sk/#/view/sk/VBD_DEM/om7007rr/v_om7007rr_00_00_00_sk a Prehľad stavu a pohybu obyvateľstva - SR-oblasť-kraj-okres, m-v [om7011rr] http://datacube.statistics.sk/#/view/sk/VBD_DEM/om7011rr/v_om7011rr_00_00_00_sk; údaje od roku 2021 – Prognostický ústav SAV.

Podľa štúdie SAV z roku 2018 dosiahne v roku 2040 podiel ľudí v dôchodkovom veku v okrese Prievidza 33 % a v okrese Partizánske 34,9 % a v najbližších 20 rokoch bude trend starnutia populácie pokračovať. Mnohí mladí ľudia vnímajú región ako neatraktívny a čoraz častejšie preferujú odchod za prácou do iných regiónov alebo do zahraničia⁶. To sa odráža na výrazne negatívnom migračnom prírastku v oboch okresoch, ktorý sa naďalej prehľbuje. Ohľadom situácie starnúceho obyvateľstva musí byť v transformácii regiónu venovaná dostatočná pozornosť starostlivosti o dôchodcov, pričom špecifikom regiónu je zvýšená potreba starostlivosti o ľudí s chorobami z povolania, či priamo trvale postihnutými kvôli pracovným úrazom.

Tradícia zamerania regiónu na priemyselnú výrobu sa odráža aj vo vzdelanostnej štruktúre uchádzačov o zamestnanie v regióne. Okolo dvoch tretín uchádzačov o zamestnanie v regióne horná Nitra má stredné odborné vzdelanie alebo úplné stredné odborné vzdelanie, pričom priemer na Slovensku je okolo polovice. Podiel uchádzačov s vysokoškolským vzdelaním (bakalárske, magisterské, doktorandské) je v regióne horná Nitra na úrovni 11,05 %, čo je pod priemerom Slovenska (12,17 %).

Trend starnutia obyvateľstva sa odráža aj na vekovej štruktúre uchádzačov o zamestnanie. Počet UoZ vo vekovej štruktúre do 25 rokov je v okrese Partizánske 125 UoZ a v okrese Prievidza 427 UoZ, pričom priemer SR je 21 475 UoZ. Počet UoZ vo vekovej štruktúre od 25 do 54 rokov je v okrese Partizánske 680 UoZ a v okrese Prievidza 2 607 UoZ, pričom priemer SR je 119 705 UoZ. Počet UoZ vo vekovej štruktúre 55 rokov a viac je v okrese Partizánske 194 UoZ a v okrese Prievidza 850 UoZ, pričom priemer SR je 31 653 UoZ⁷.

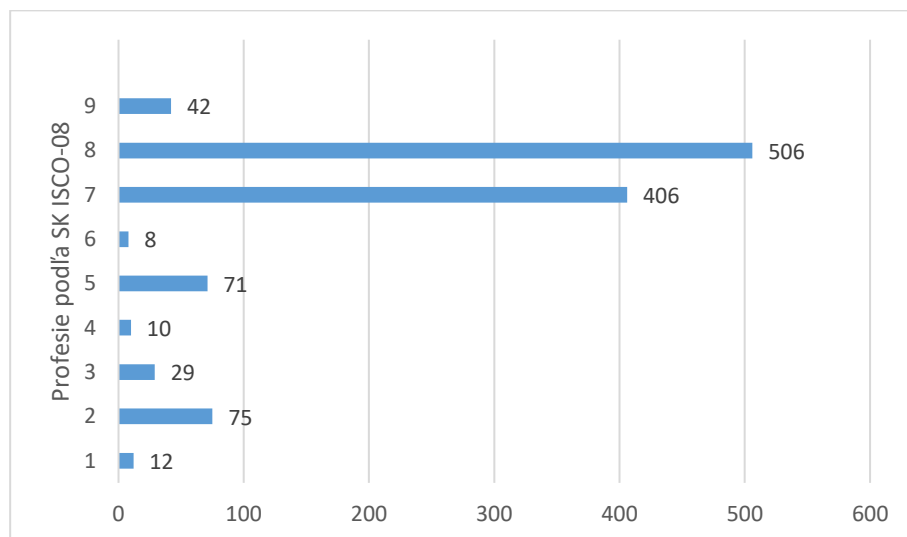
⁶ Výsledky z diskusie s miestnymi zainteresovanými stranami a prieskumu, ktorý bol vykonaný na hornej Nitre počas prípravy PST v priebehu roka 2021.

⁷ Údaj z Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny, mesačná štatistika a počte a štruktúre uchádzačov o zamestnanie ku koncu mesiaca január 2024.

Z hľadiska štruktúry ponuky pracovných miest podľa požadovaného vzdelania je podiel VPM s požadovaným základným vzdelaním v regióne horná Nitra v okrese Partizánske 240 VPM a v okrese Prievidza 205 VPM. Podiel voľných miest s požadovaným nižším stredným odborným vzdelaním je v okrese Partizánske 39 VPM a v okrese Prievidza 158 VPM. Podiel voľných miest s požadovaným stredným odborným vzdelaním je v okrese Partizánske 17 VPM a v okrese Prievidza 215.⁸

Z hľadiska štruktúry VPM podľa požadovanej profesie je v okresoch Partizánske a Prievidza najviac žiadaná profesia operátori a montéri strojov a zariadení v počte 506 pracovných miest. Nasleduje profesia kvalifikovaní pracovníci a remeselníci v počte 406 pracovných miest a treťou najviac žiadanou profesiou sú špecialisti o počte 75 pracovných miest.

Graf 5 Štruktúra VPM podľa požadovanej profesie v regióne horná Nitra

Klasifikácia profesii podľa SK ISCO-08

1. Zákonnodarcovia, riadiaci pracovníci
2. Špecialisti
3. Technici a odborní pracovníci
4. Administratívni pracovníci
5. Pracovníci v službách a obchode
6. Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve
7. Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci
8. Operátori a montéri strojov a zariadení
9. Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci

Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, mesačná štatistika voľných pracovných miest, štruktúra VPM (stav ku koncu mesiaca) podľa požadovanej profesie (SK ISCO-08) v SR, január 2024

Na základe údajov z *Profesia.sk* o VPM v okresoch Partizánske a Prievidza vyplýva, že najviac ponúk práce v oboch regiónoch je v oblasti informačných technológií (230 pracovných ponúk, resp. 239 pracovných ponúk), obchodu (195 pracovných ponúk, resp. 218 pracovných ponúk) a manažmentu (129 pracovných ponúk, resp. 144 pracovných ponúk). Berúc do úvahy profesijnú kvalifikáciu bývalých zamestnancov HBP a zamestnancov ENO, potencionálne nové pracovné oblasti s počtom voľných pracovných miest sú zoradené nasledovne:

- **Stavebníctvo a reality**
 - Okres Partizánske: 99 pracovných ponúk
 - Okres Prievidza: 112 pracovných ponúk
- **Doprava, špedícia, logistika**
 - Okres Partizánske: 83 pracovných ponúk
 - Okres Prievidza: 101 pracovných ponúk
- **Výroba**
 - Okres Partizánske: 61 pracovných ponúk
 - Okres Prievidza: 73 pracovných ponúk
- **Elektrotechnika a energetika**
 - Okres Partizánske: 56 pracovných ponúk
 - Okres Prievidza: 76 pracovných ponúk

⁸ Údaj z Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny, mesačná štatistika voľných pracovných miest podľa požadovaného vzdelania v SR k koncu mesiaca január 2024.

- **Strojárstvo**
 - Okres Partizánske: 28 pracovných ponúk
 - Okres Prievidza: 38 pracovných ponúk
- **Pomocné práce**
 - Okres Partizánske: 19 pracovných ponúk
 - Okres Prievidza: 21 pracovných ponúk

(Údaje k 18.03.2024)

Z pohľadu aktuálne VPM, ako aj z hľadiska ukončovania ťažby uhlia v regióne, je kľúčové zabezpečenie dostatočného rámca na rekvalifikáciu či dodatočné vzdelávanie bývalých zamestnancov baní a elektrárne, resp. pokračovanie v týchto opatreniach, aby bol zabezpečený plynulý prechod do nového zamestnania.

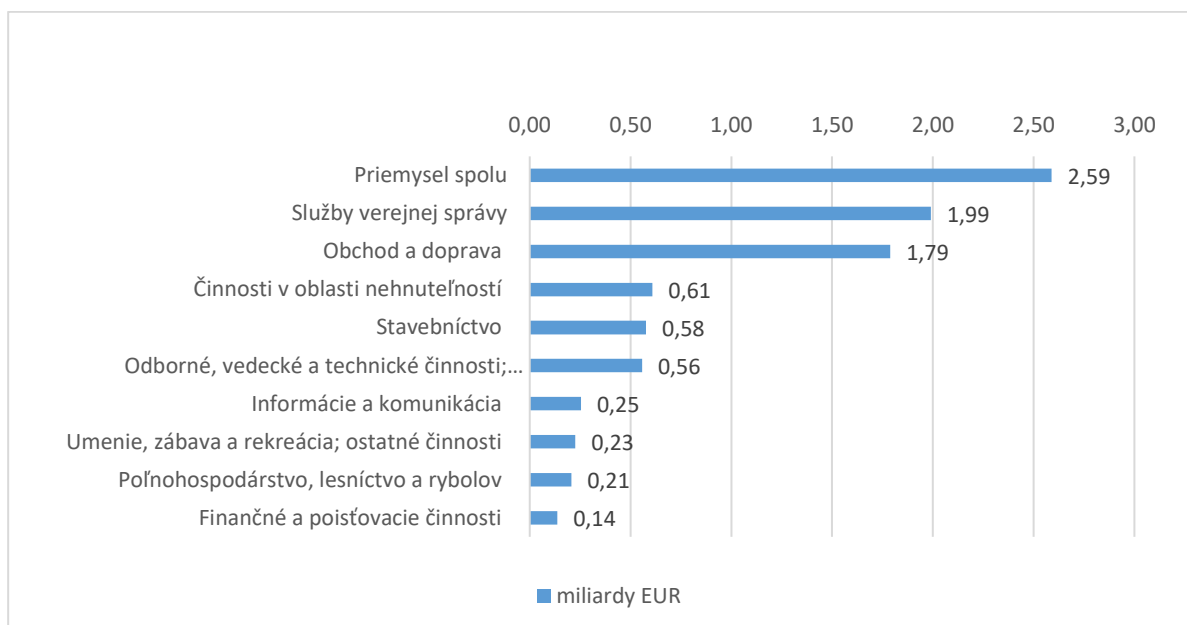
V národnom projekte Podpora zamestnateľnosti v regióne horná Nitra II je aktuálne zapojených 722 ľudí (678 mužov a 44 žien), pričom väčšinu tvoria bývalí zamestnanci HBP (677). Z hľadiska vekového zloženia účastníkov tohto projektu: 20-29 rokov (17 HBP, 1 ENO); 30-39 rokov (118 HBO, 2 ENO); 40-49 rokov (209 HBP, 8 ENO); 50-59 rokov (303 HBO, 25 ENO); a 60-62 rokov (30 HBP, 9 ENO).⁹

Z pohľadu najvyššieho dosiahnutého vzdelania má najviac poberateľov podpory dosiahnuté stredoškolské vzdelanie s maturitou (652). Nasleduje základné vzdelanie o počte 31, vysokoškolské vzdelanie II. stupňa (30) a vysokoškolské vzdelanie I. stupňa, ktoré má dosiahnuté 6 ľudí. Pomaturitné kvalifikačné vzdelanie majú dosiahnuté len 2 poberatelia a len jeden má najvyššie dosiahnuté vzdelanie 1. stupeň základnej školy.

5.1.4 Ekonomika

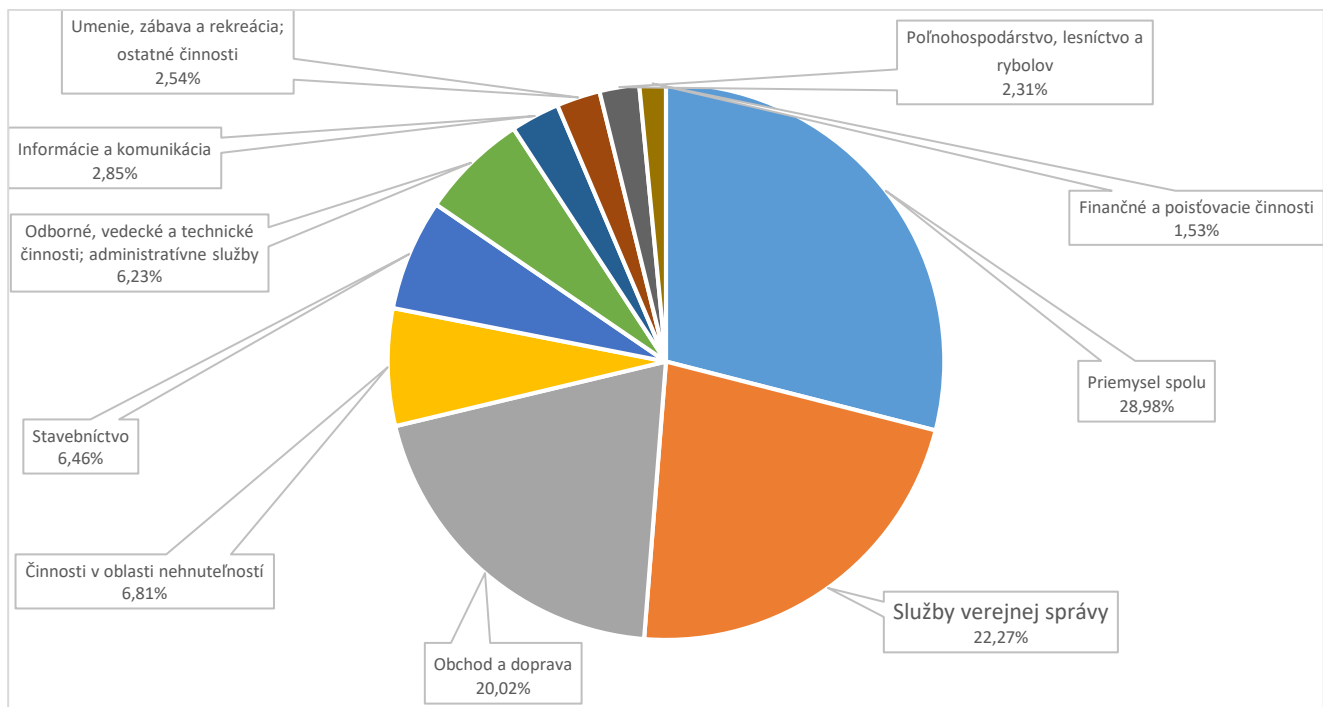
Od založenia baní a začiatku výroby energie z hnedého uhlia vytvárali tieto činnosti hlavnú ekonomickú dynamiku regiónu. Zároveň v regióne vznikali ďalšie odvetvia ťažkého priemyslu, ako chemický a gumársky priemysel, ako aj ľahkého priemyslu zameraného na výrobu obuvi, nábytku, či poľnohospodársku výrobu. V súčasnosti nie je ekonomika regiónu závislá od banskej činnosti, keďže došlo k jej čiastočnej diverzifikácii s príchodom strojárkej výroby, výroby súčastí do automobilov a obnovením výroby obuvi, či stavebných materiálov.

Graf 6 Hrubá pridaná hodnota v bežných cenách v Trenčianskom kraji za 2022

⁹ Údaje zozbierané v rámci projektu Podpora zamestnateľnosti v regióne horná Nitra II.

Graf 7 Podiely hrubej pridanej hodnoty v bež. cenách v Trenčianskom kraji 2022 podľa odvetí

Zdroj: ŠÚ SR

Napriek vyššie uvedenému región s útlmom banskej činnosti príde o jeden z dôležitých pilierov miestnej ekonomiky, čo povedie k výrazným zmenám v logistických trasách a novým nárokom na infraštruktúru.

Na zachovanie konkurencieschopnosti a odolnosti regiónu voči cyklickým vývojom, je potrebné, aby sa v okresoch Prievidza a Partizánske rozvinula ekonomická činnosť s vyššou pridanou hodnotou, ako aj zvýšená činnosť MSP.

Pri transformácii ekonomiky regiónu horná Nitra by mali mať prioritu inovatívne riešenia v priemysle, poľnohospodárstve či službách, ktoré riešia otázku globálnej zmeny klímy, napr. zelená energia či inovácie, ktoré, inak prispievajú k zlepšeniu situácie životného prostredia, ako napr. obehové hospodárstvo, trvalo udržateľné poľnohospodárske postupy či **ekologický cestovný ruch**. Prednosť pred stavbou nových priemyselných parkov by mala mať **revitalizácia hnedých parkov, predovšetkým využiteľných bývalých priestorov po banskej činnosti a po výrobe energie z uhlia**.

5.1.5 Infraštruktúra

Infraštruktúra regiónu horná Nitra bola budovaná predovšetkým pred rokom 1989 v čase intenzívnej banskej činnosti a výroby energie z hnedého uhlia. Transportné trasy zahŕňali najmä potrebu železničnej dopravy do jednotlivých baní a ENO a hromadnej dopravy pracovníkov do banských podnikov. Po útlme ťažby hnedého uhlia a výroby energie z neho sa potreby a nároky na infraštruktúru zmenia, pričom tento proces sa už začal postupnou zmenou ekonomického zamerania regiónu. Budovanie predovšetkým siete rýchlostných ciest je v regióne horná Nitra jednou z dôležitých tém.

Presunom centier ekonomickej činnosti však zároveň dôjde k zmenám nárokov na transportné trasy, ktoré by miestna infraštruktúra mala reflektovať. Ide predovšetkým o prepojenie ekonomických zón (napr. priemyselných parkov a turistických atrakcií) spôsobom, ktorý odkloní kamiónovú dopravu mimo obytných oblastí. V tomto ohľade je v súčasnosti cestná infraštruktúra regiónu nedostatočná, keďže narastajú najmä nároky na kamiónovú a osobnú prepravu do priemyselných parkov.

Železničná doprava z regiónu horná Nitra do Trenčína zároveň nemôže konkurovať individuálnej a autobusovej doprave z dôvodu súčasnej frekvencie spojov a dĺžky trvania cesty. Na trase z Prievidze do Bratislavy je

železničné spojenie najkratším z hľadiska vzdialenosti (158 km v porovnaní s cestným spojením, ktoré je v dĺžke 169 km), avšak vzhľadom na trvanie cesty tiež nemôže konkurovať individuálnej doprave. S ohľadom na jestvujúci potenciál tohto spojenia by dôležitou prioritou malo byť významné zlepšenie železničného spojenia medzi Prievidzou a Bratislavou. Od decembra 2022 je v platnosti nový grafikon, na základe ktorého došlo na trase Prievidza – Bratislava k zmene a vlaky premávajú už len od/po vlakovú stanicu Bratislava - Nové Mesto, t. j. nezačínajú/nekončia na Hlavnej stanici. Proti tomuto rozhodnutiu spísali obyvatelia regiónu horná Nitra petíciu.

5.1.6 Energetika

Po ukončení VHZ bola výroba elektriny a tepla z hnedého uhlia v ENO ukončená 20. decembra 2023¹⁰. Pre nahradenie tohto výpadku bolo kľúčové posilniť infraštruktúru v uzlovej oblasti Bystričany. Ďalšie posilnenie elektroenergetickej infraštruktúry sa vyžaduje aj na úrovni miestnej distribúcie elektriny prostredníctvom modernizácie existujúcej elektroenergetickej infraštruktúry ako aj výstavby nových zariadení a technológií. Vzhľadom k očakávanému rozvoju OZE si udržanie spoľahlivosti elektrizačnej sústavy SR vyžaduje dostatočnú úroveň flexibilných zdrojov. Územia hnedých parkov disponujú existujúcou infraštruktúrou, sú preto vhodné na výstavbu zariadení elektroenergetickej flexibility a súvisiacich vyvolaných aktivít, pričom rozvoj tejto infraštruktúry si vyžaduje finančnú i legislatívnu podporu pre modernizáciu existujúcej energetickej infraštruktúry. ENO tiež poskytovala teplo pre mestá Prievidza, Nováky a obec Zemianske Kostoľany, preto bolo potrebné nahradenie tohto zdroja. Nový zdroj tepla vybudovala spoločnosť PTH. Tento zdroj zabezpečuje výrobu z obnoviteľných nízkoemisných a bezemisných zdrojov, doplnený špičkovým zdrojom na báze spaľovania zemného plynu.

Energetická politika EÚ považuje zvýšenie energetickej efektívnosti za najlepší zdroj energie, keďže spája ekonomické, energetické aj ekologické ciele. SR v súčasnosti dosahuje ciele efektívnosti v primárnej energetickej spotrebe, no je tu hrozba nesplnenia cieľov vo finálnej energetickej spotrebe. V súvislosti so snahou rozvoja vedecko-výskumných aktivít v regióne by synergický efekt priniesla tiež podpora inovatívnych „smart“ riešení v energetike a založenie Regionálneho centra udržateľnej energetiky.

5.1.7 Životné prostredie a kvalita života

Znečistenie pôdy, riek Nitra, Handlovka a ďalších, možné znečistenie podzemných vôd a v neposlednom rade ovzdušia je výsledkom dlhodobej banskej a priemyselnej činnosti v regióne. Tieto environmentálne vplyvy spôsobujú problémy regionálneho (zdravotné problémy, pokles pôrodnosti ľudí a zvierat, či zásahy do krajiny v podobe odkalísk a banskej hlušiny), ako aj globálneho charakteru (zmena klímy).

S útlmom banskej činnosti a spaľovania hnedého uhlia postupne dochádza k uzatváraniu jednotlivých baní a rekultivácii oblastí zasiahnutých touto činnosťou podľa účinnej právnej úpravy. Na základe diskusií so zainteresovanými stranami z regiónu však zároveň existuje množstvo ťažko identifikovateľných environmentálnych vplyvov,¹¹ pri ktorých je veľmi ťažko možné alebo prakticky nemožné zistiť pôvodcu, keďže mnohé z nich vznikli pred rokom 1989, prípadne nie sú presne lokalizovateľné (znečistenie pôd, znečistenie korýt riek).

Ďalším špecifikom regiónu v procese transformácie sú niektoré hnedé parky, pri ktorých je možné očakávať, že bez dodatočných finančných zdrojov nebudú môcť byť naďalej využívané a dôjde k ich konzervácii. Budovanie zelených parkov predstavuje pre región ďalší zásah do životného prostredia hornej Nitry, a preto by mala byť pozornosť venovaná revitalizácii a novému využitiu existujúcich hnedých parkov.

¹⁰ <https://www.seas.sk/elektren/elektarne-novaky/>

¹¹ Pod pojmom environmentálne vplyvy sa rozumie širší pojem rôznych negatívnych environmentálnych vplyvov, ako napr. vplyvy definované platnou a účinnou právnou úpravou ako environmentálna záťaž, úložiská ťažobného odpadu (t.j. odvaly a odkaliská), skládky, ale aj iné vplyvy, ako napr. znečistenie vody, pôdy, ovzdušia, a pod.

5.1.8 Riadenie procesu transformácie

Koordináciu procesu transformácie regiónu horná Nitra malo vo svojej zodpovednosti Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu. Od 1. júla 2020 prešla pôsobnosť tohto úradu na MIRRI SR (§ 40ah, ods. 1 zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov). Od schválenia Akčného plánu v roku 2019 sa potvrdzuje, že pre úspešný proces transformácie je kľúčová participácia miestnych obyvateľov, zástupcov miest a obcí a zástupcov zainteresovaných strán (miestne firmy, podnikatelia, tretí sektor, mládežnícke združenia) na rozvoji regiónu a ochrane jeho životného prostredia.

Transformácia uhoľného regiónu horná Nitra sa stala národnou prioritou, čo potvrdzuje zohľadnenie Akčného plánu v PST, ktorý je prílohou Programu Slovensko. Proces transformácie bude aj naďalej riadený v spolupráci s regiónom, a to prostredníctvom tematickej komisie pre FST zriadenej pod Radou partnerstva TSK, ktorá aktívne participovala aj na príprave PST a podieľa sa na príprave výziev z FST. Pracovná skupina vytvorená pre implementáciu Akčného plánu, ktorá v roku 2023 nezasadala, bola zlúčená s touto tematickou komisiou pre zabezpečenie jednotného a efektívneho riadenia procesu transformácie regiónu horná Nitra.

Ako súčasť implementačného mechanizmu Programu Slovensko bola zriadená aj Komisia pri Monitorovacom výbore pre Program Slovensko 2021 – 2027 pre FST. Komisia napríklad prerokúva materiály, ktorých prerokovaním poverí komisiu výbor, a navrhuje riadiacemu orgánu prijať strategické rozhodnutia ohľadom riadenia Programu Slovensko 2021 – 2027, plnenia plánov kontrahovania, čerpania a dosahovania výsledkov, rizík a otvorených otázok. Prerokúva tiež harmonogram plánovaných výziev a jeho zmeny s identifikáciou výziev, ktoré sa budú pripravovať participatívnym spôsobom. Komisia prerokúva aj metodiku a kritériá použité pre výber projektov vrátane ich zmien pre FST. Zloženie komisie zodpovedá vecnému a obsahovému zameraniu FST a zohľadňuje princípy partnerstva, nediskriminácie a rovnomerného zastúpenia relevantných orgánov štátnej správy, sprostredkovateľských orgánov a zástupcov partnerov. Komisia pozostáva z 34 členov s hlasovacím právom, 11 stálych pozorovateľov bez hlasovacieho práva a 1 tajomníka komisie bez hlasovacieho práva. Od apríla 2023 do marca 2024 mala komisia spolu 6 zasadnutí.

5.1.9 Zapojenie regiónu do iniciatívy Just Transition Platform

Platforma Just Transition Platform stavia na práci existujúcej Iniciatívy pre uhoľné regióny v prechode. Platforma, ktorá vznikla v roku 2020 združuje všetky zainteresované strany na úrovni členských štátov EÚ a podporuje zdieľanie znalostí a výmenu osvedčených postupov, najmä v regiónoch závislých od fosílnych palív alebo priemyselných odvetví náročných na uhlík. Platforma však nie je inštitucionalizovaná a nemá zoznam stálych členov. Rokovania na ktorých sa zúčastňujú relevantní zástupcovia regiónu horná Nitra a MIRRI SR prebiehajú ad-hoc. Podujatia sú určené pre všetky zainteresované strany a dávajú priestor finančným subjektom, sociálnym partnerom, obchodným zástupcom, mládežníckym organizáciám a expertom na transformáciu, aby diskutovali o potrebách a výzvach spravodlivého prechodu. Jedným z príkladov iniciatívy platformy je vytvorenie District heating working group, dočasnej pracovnej skupiny, v ktorej mestá z transformovaných regiónov majú možnosť zdieľať svoje skúsenosti s transformáciou teplárenských systémov.

6 Akčný plán – aktualizácia priorít a opatrení

6.1 Akčný plán

Nasledovná časť dokumentu popisuje jednotlivé piliere, priority a opatrenia Akčného plánu, ktoré boli po dialógu so zainteresovanými stranami opätovne posúdené, prehodnotené a upravené podľa potreby. V rámci každého piliera je uvedené stručné zdôvodnenie zahrnutia piliera do Akčného plánu a jeho zamýšľaný prínos pre transformáciu uhoľného regiónu horná Nitra. Pre každý pilier je stručne popísaná východisková a cieľová situácia a štruktúra priorít a opatrení.

Pre každý pilier sú jednotlivo popísané 3 až 4 priority vrátane cieľa, ktorý dané priority sleduje. V rámci každej priority sú detailnejšie popísané 1 až 4 opatrenia, kde je taktiež popísaný cieľ, ku ktorému má každé opatrenie prispievať, ako aj potenciálni nositelia projektov v rámci opatrenia a cieľové skupiny, na ktoré majú opatrenia vplyv.

6.1.1 Pilier I. – Mobilita a prepojenosť regiónu

6.1.1.1 Zdôvodnenie piliera a jeho prínos

Mobilita v rámci regiónu, či už z pohľadu cestnej dopravy (osobná, nákladná aj verejná osobná doprava), železničnej dopravy a alternatívnych foriem dopravy má vplyv na ekonomický rozvoj regiónu, mobilitu pracovnej sily, tovarov a služieb. Významný vplyv na ekonomický rozvoj regiónu má jeho prepojenosť na diaľničnú sieť. Okrem diaľničnej siete je dôležitý aj rozvoj ciest nižšieho významu a miestnych komunikácií, ktorých kvalita má vplyv na mobilitu pracovnej sily v rámci regiónu. Kvalita cestnej infraštruktúry má tiež vplyv na bezpečnosť, životné prostredie a čas cestovania. Transformácia regiónu z uhoľnej ekonomiky má významný vplyv na mobilitu, keďže sa menia toky tovarov aj pracovnej sily. Mobilita sa bude znižovať smerom k banským areálom, a naopak, budú narastať nároky na mobilitu a príslušnú infraštruktúru smerom k rozvíjajúcim sa priemyselným parkom vo viacerých mestách a obciach regiónu (Prievidza, Handlová, Partizánske).

6.1.1.2 Východisková situácia

Z historického pohľadu bol región horná Nitra dobre napojený na okolité regióny prostredníctvom ciest I. triedy (I/9 smerom na Trenčín a Žiar nad Hronom, I/64 smerom na Nitrú a Žilinu), a tiež prostredníctvom železničnej infraštruktúry (trať Trenčín-Chynorany a Nitra-Prievidza).

Na základe analýzy súčasného stavu¹² však prepojenosť regiónu na diaľničnú sieť už nezodpovedá jeho potrebám. Ekonomický rozvoj v regióne, ako aj nárast intenzít v cestnej doprave vytvára záťaž na cesty I. triedy, a tiež na cesty II. a III. triedy, a miestne komunikácie. V regióne sa dlhodobo plánuje výstavba rýchlostnej cesty R2 a R8. Ich výstavba je naplánovaná až po roku 2030 a v budúcnosti umožní lepší prístup z regiónu na európsku diaľničnú sieť.

Rovnako dôležitý pre prepojenosť regiónov je aj rozvoj a modernizácia ciest I. triedy. Cesta I/9 medzi Trenčínom a Žiarom nad Hronom si vyžaduje rekonštrukciu a modernizáciu viacerých úsekov. V roku 2016 bol v polovičnom profile otvorený úsek rýchlostnej cesty R2 Ruskovce-Pravotice, ktorým sa vybudoval obchvat Bánoviec nad Bebravou. Od marca 2022 sa realizuje rekonštrukcia úseku cesty I/9 Chocholná-Velčice - Mníchova Lehota. Na

¹² Transition from coal of horná Nitra – State of Play report – analýza súčasného stavu regiónu horná Nitra, PwC, 2019.

trase I/9 však stále ostáva viacero úsekov potrebných rekonštrukciu a modernizáciu, ako aj niekoľko miest a obcí bez obchvatov, kde cesta I. triedy prechádza intravilánom miest a obcí.

Podobná situácia je aj na ceste I/64, ktorá predovšetkým v smere z Prievidze na Nitru prechádza mnohými obcami a chýbajú na nej obchvaty. Obdobne je na tom aj výstavba dlhodobu plánovaného pokračovania obchvatu mesta Prievidza a obchvatu mesta Partizánske. Ďalej sú nevyhnutné rekonštrukcie ciest II. a III. triedy, a taktiež výstavba nových miestnych ciest, ako sú napr. napojenia priemyselných areálov. Keďže sú zdroje z fondov EÚ na financovanie cestnej infraštruktúry v porovnaní s programovým obdobím 2014 – 2020 výrazne nižšie, bude potrebné hľadať alternatívne spôsoby financovania. Dlhodobé predpoklady vývoja mobility nie je v súčasnosti možné z dôvodu transformácie regiónu spoľahlivo predpokladať.

Z hľadiska železničnej dopravy je región horná Nitra napojený železnicou na Trenčín, resp. Nitru, a tiež lokálnymi traťami z Prievidze na Hornú Štubňu a Nitrianske Pravno. Mesto Prievidza je miestnym železničným uzlom, avšak železničné spojenia sú pomalé a v nízkej frekvencii. Optimalizácia železničnej trate je naplánovaná v úseku Prievidza-Ješovce, ktorá bude zahŕňať technologické zabezpečenie železničnej dopravy, ako aj úpravy železničných staníc a priecestí.

6.1.1.3 Cieľová situácia

Rámcovými cieľmi piliera Mobilita a prepojenosť regiónu sú zlepšenie dostupnosti regiónu horná Nitra na sieť diaľnic oproti východiskovému stavu, zvýšenie kvality a bezpečnosti ciest I., II. a III. triedy, vybudovanie obchvatov miest na hlavných ťahoch v koridoroch cesty I/9 resp. R2 a podstatné zvýšenie kvality železničnej infraštruktúry, predovšetkým na trati Prievidza – Topoľčany – Ješovce.

Vzhľadom na dlhodobu pretrvávajúci problém dopravnej pripojenosti regiónu horná Nitra odporúča sa aj riešenie financovania z alternatívnych zdrojov, napr. pre modernizáciu ciest I. triedy, resp. R2 a to formou PPP projektov.

Cieľom je taktiež rozvíjať verejnú osobnú dopravu a alternatívne formy dopravy, ktoré prispievajú k udržateľnej mobilite. Vzhľadom na budúcu zmenu dopravných tokov vyplývajúcich z útlmu banských aktivít a nárastu ekonomickej aktivity v rozvíjajúcich sa priemyselných parkoch je potrebné zabezpečiť aj ich napojenie na verejnú osobnú dopravu a iné formy dopravy, podporu rozvoja integrovanej verejnej osobnej dopravy a výstavby infraštruktúry pre alternatívne formy dopravy (iné formy dopravy, ako osobná automobilová doprava), ako sú cyklocesty a ich prepojenie na prestupné dopravné uzly ako aj na statickú dopravu v mestách.

6.1.1.4 Prehľad priorít a opatrení

Pilier Mobilita a prepojenosť regiónu pozostáva zo štyroch priorít, ktoré sa ďalej členia na opatrenia nasledovne:

- Priorita I.1 Rozvoj udržateľných a alternatívnych foriem mobility a statickej dopravy
 - Opatrenie I.1.1 Rozvoj verejnej osobnej dopravy, statickej dopravy a integrovaných foriem dopravy
 - Opatrenie I.1.2 Rozvoj pešej dopravy, cyklodopravy a alternatívnych foriem mobility
 - Opatrenie I.1.3 Rozvoj dopravy prostredníctvom alternatívnych palív
- Priorita I.2 Zvýšenie kvality miestnej cestnej a železničnej infraštruktúry
 - Opatrenie I.2.1 Rozvoj a rekonštrukcie ciest II. a III. triedy a cestných prepojení v regióne
 - Opatrenie I.2.2 Zlepšenie a rozvoj železničnej infraštruktúry
- Priorita I.3 Zvýšenie dostupnosti k diaľničnej sieti
 - Opatrenie I.3.1 Rozvoj diaľnic v regióne
 - Opatrenie I.3.2 Rozvoj a rekonštrukcie ciest I. triedy v regióne

Priority a opatrenia v rámci piliera Mobilita a prepojenosť regiónu sú bližšie popísané v nasledovných podkapitolách.

6.1.1.4.1 Priorita I.1 Rozvoj udržateľných a alternatívnych foriem mobility a statickej dopravy

Táto priorita je zameraná na rozvoj udržateľných foriem dopravy v regióne. Zmena dopravných tokov v súvislosti s dochádzaním do zamestnania v kontexte rozvoja nových odvetví vytvára príležitosť na rozvoj verejnej osobnej dopravy a alternatívnych foriem dopravy pre dochádzajúcich zamestnancov. Jednou z priorít je integrácia rôznych módov verejnej osobnej dopravy, aj v kombinácii s osobnou dopravou, statickou dopravou, cyklodopravou a pešou dopravou.

V rámci priority sú tiež riešené opatrenia na podporu rozvoja dopravy prostredníctvom alternatívnych palív ako formy modernej dopravy, či už prostredníctvom investícií do rozvoja podpornej infraštruktúry (nabíjacie stanice na elektromobily) alebo investícií do vozidiel s elektrickým pohonom alebo pohonom na iné alternatívne palivá.

6.1.1.4.1.1 Opatrenie I.1.1 Rozvoj verejnej osobnej dopravy, statickej dopravy a integrovaných foriem dopravy

Názov opatrenia	I.1.1 Rozvoj verejnej osobnej dopravy, statickej dopravy a integrovaných foriem dopravy
Pilier/priorita	I. – Mobilita a prepojenosť regiónu / I.1 Rozvoj udržateľných a alternatívnych foriem mobility a statickej dopravy
Opis opatrenia	Opatrenie rieši podporu verejnej osobnej dopravy so zreteľom na podporu čo najrýchlejšej a najkomfortnejšej dopravy zo zdrojových bodov do zamestnaneckých centier (predovšetkým nové priemyselné parky, body verejného záujmu a centrá vzdelania či rekreácie). Je zamerané na podporu a zatriktívnenie verejnej osobnej dopravy v regióne, s prepojením na individuálnu osobnú dopravu jej integráciou prostredníctvom rozvoja statickej dopravy vo forme riešenia záchytných parkovísk a prestupných uzlov na verejnú osobnú dopravu, ako aj na podporu motivácie k využívaniu verejnej osobnej dopravy. Opatrenie zároveň rieši integráciu rôznych módov verejnej osobnej dopravy tak, aby tieto boli lepšie prepojené.
Sledovaný cieľ	- Zvýšiť podiel verejnej osobnej dopravy na prepravných výkonoch v regióne - Zvýšiť atraktivitu verejnej osobnej dopravy ako alternatívy k individuálnej osobnej doprave - Zlepšiť integráciu rôznych módov verejnej osobnej dopravy s cieľom zvýšiť jej efektívnosť
Potenciálni nositelia projektov	- MD SR - Samosprávny kraj - Mestá a obce - Podniky verejnej osobnej dopravy - Veľkí zamestnávatelia
Cieľové skupiny	Verejnosť

TSK

Príprava projektov

Zodpovedné orgány a úlohy	Mestá a obce	Príprava projektov
	RO a SO pre Program Slovensko	Identifikácia možných zdrojov financovania z Programu Slovensko Príprava a vyhlasovanie výziev na financovanie projektov
Identifikácia zdrojov podpory a iné aktivity	- Vyhlásená výzva z Programu Slovensko/priorita 8P1 FST: Podpora verejnej osobnej dopravy s nulovými emisiami (Kód výzvy: PSK-MIRRI-005-2023-DV-FST) – alokácia pre región horná Nitra: 18,4 mil. EUR. - Plánovaná výzva z Programu Slovensko/priorita 2P3: Udržateľná mestská mobilita - Opatrenie 2.8.1 Rozvoj verejnej dopravy	

6.1.1.4.1.2 Opatrenie I.1.2 Rozvoj pešej dopravy, cyklodopravy a alternatívnych foriem mobility

Názov opatrenia	I.1.2 Rozvoj pešej dopravy, cyklodopravy a alternatívnych foriem mobility	
Pilier/priorita	I. – Mobilita a prepojenosť regiónu / I.1 Rozvoj udržateľných a alternatívnych foriem mobility a statickej dopravy	
Opis opatrenia	Opatrenie je zamerané na podporu alternatívnych foriem mobility, ako je pešia doprava a cyklodoprava, prípadne zdieľaná doprava a ich kombinácie, s cieľom znížiť podiel motorovej dopravy, predovšetkým individuálnej automobilovej dopravy. Opatrenie tiež integruje oblasť mobility s oblasťou zvyšovania kvality života, rozvoja voľnočasových aktivít a cestovného ruchu, keďže rozvoj infraštruktúry pre alternatívne formy dopravy neslúži len na rozšírenie možností mobility pracovnej sily, ale aj pre rozvoj vyššie spomínaných oblastí.	
Sledovaný cieľ	- Zvýšiť podiel alternatívnych foriem dopravy na prepravných výkonoch v regióne - Zlepšiť infraštruktúru potrebnú pre rozvoj alternatívnych foriem dopravy (cyklistické chodníky, parkoviská pre bicykle, zdieľanie bicyklov, technologické platformy) - Zvýšiť bezpečnosť chodcov a cyklistov - Zlepšiť integráciu rôznych alternatívnych foriem mobility na ostatné módy dopravy	
Potenciálni nositelia projektov	- MD SR - Samosprávny kraj - Mestá a obce - Podniky v regióne	
Cieľové skupiny	Verejnosť	

Zodpovedné orgány a úlohy	TSK	Príprava projektov
	Mestá a obce	Príprava projektov
	RO a SO pre Program Slovensko	Identifikácia možných zdrojov financovania z Programu Slovensko Príprava a vyhlasovanie výziev na financovanie projektov
Identifikácia zdrojov podpory a iné aktivity	- Výzvy z POO: Výzva č. 1 a 2 - Výstavba, stavebné úpravy alebo rekonštrukcia cyklistickej infraštruktúry (s oprávnenosťou miest Prievidza a Partizánske) – uzavreté. Plánované bolo vyhlásenie výzvy č. 3 v marci 2024¹³. Aktuálne prebieha vyhodnocovanie žiadostí projektov z výzvy č. 2 POO. Z tohto dôvodu zatiaľ nie je známy termín spustenia výzvy č. 3. - Plánovaná výzva z Programu Slovensko/priorita 2P3: Udržateľná mestská mobilita - Opatrenie 2.8.2 Podpora cyklodopravy	

6.1.1.4.1.3 Opatrenie I.1.3 Rozvoj dopravy prostredníctvom alternatívnych palív

Názov opatrenia	I.1.3 Rozvoj dopravy prostredníctvom alternatívnych palív	
Pilier/priorita	I. – Mobilita a prepojenosť regiónu / I.1 Rozvoj udržateľných a alternatívnych foriem mobility a statickej dopravy	
Opis opatrenia	Opatrenie je zamerané na podporu rozvoja elektromobility a iných alternatívnych palív ako čistejšej alternatívy ku konvenčným pohonom v doprave a podporu rozvoja infraštruktúry potrebnej pre rozvoj elektromobily a iných alternatívnych palív (nabíjacie stanice), ako aj na podporu využívania elektromobility a iných alternatívnych palív subjektmi verejnej správy, vo verejnej osobnej doprave, či občanmi.	
Sledovaný cieľ	- Zvýšiť podiel využívania elektromobility a iných alternatívnych palív v regióne - Zlepšiť infraštruktúru pre podporu rozvoja elektromobility a iných alternatívnych palív v regióne	
Potenciálni nositelia projektov	- Samosprávny kraj - Mestá a obce - Podnikatelia	
Cieľové skupiny	Verejnosť	
Zodpovedné orgány a úlohy	TSK	Príprava projektov
	Mestá a obce	Príprava projektov

¹³ <https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/zalezitosti-eu-a-medzinarodnych-vztahov-14/fondy-eu/plan-obnovy-a-odolnosti-sr/indikativny-harmonogram-vyhlasovania-vyziev-a-priamych-vyzvani>

	RO a SO pre Program Slovensko	Identifikácia možných zdrojov financovania z Programu Slovensko Príprava a vyhlasovanie výziev na financovanie projektov
Identifikácia zdrojov podpory a iné aktivity	• Vyhlásená výzva z Programu Slovensko/priorita 8P1 FST: Podpora verejnej osobnej dopravy s nulovými emisiami (Kód výzvy: PSK-MIRRI-005-2023-DV-FST) – alokácia pre región horná Nitra: 18,4 mil. EUR. • Plánovaná výzva z Programu Slovensko/priorita 2P3: Udržateľná mestská mobilita - Opatrenie 2.8.1 Rozvoj verejnej dopravy • Vyhlásená výzva z POO: v rámci Komponentu 3, investícia 4: Výzva na podporu budovania nabíjacej infraštruktúry pre územnú samosprávu. • Vyhlásená výzva z POO: v rámci Komponentu 3, investícia 4: Výzva na podporu budovania nabíjacej infraštruktúry pre podnikateľov	

6.1.1.4.2 Priorita I.2 Zvýšenie kvality miestnej cestnej a železničnej infraštruktúry

Zvýšenie kvality miestnej cestnej a železničnej infraštruktúry predstavuje rozvoj ciest II. a III. triedy, rozvoj miestnych komunikácií a ďalšie využitie železničnej infraštruktúry. Táto priorita je zameraná na rekonštrukciu a modernizáciu miestnej cestnej infraštruktúry, ako aj na budovanie nových cestných prepojení, napr. napojení priemyselných parkov a areálov s cieľom zvýšiť bezpečnosť cestnej premávky, ako aj odkloniť nákladnú dopravu súvisiacu so zásobovaním priemyselných parkov a areálov od centier miest a obcí.

V okrese Prievidza je takmer 48 kilometrov ciest II. triedy a 137 kilometrov ciest III. triedy. V okrese Partizánske je takmer 41 kilometrov ciest II. triedy a takmer 60 kilometrov ciest III. triedy. Čo sa týka ich stavu, podľa Prehľadu stavu ciest I., II., a III. triedy vypracovaného Slovenskou správou ciest v roku 2023 v okrese Prievidza je 5,44 % dĺžky ciest II. triedy v stave „vyhovujúci“ a 2,08 % v stave „nevyhovujúci“ (na 5-stupňovej škále „veľmi dobrý“, „dobrý“, „vyhovujúci“, „nevyhovujúci“ a „havarijný“). V prípade ciest III. triedy je 17,21 % dĺžky ciest v stave „vyhovujúci“, 15,59 % v stave „nevyhovujúci“ a 1,46 % v stave „havarijný“. V okrese Partizánske je 8,91 % dĺžky ciest II. triedy v stave „nevyhovujúci“ a 36,23 % v stave „havarijný“ a v prípade ciest III. triedy 13,68 % v stave „nevyhovujúci“ a 6,38 % v stave „havarijný“. Predovšetkým v prípade ciest III. triedy je stav ciest v ukazovateľoch nevyhovujúci a havarijný pod priemerom v rámci TSK.

Región horná Nitra je napojený na železničnú sieť prostredníctvom nasledovných železničných tratí:

- Trať 130A – Trenčín-Chynorany – neelektrifikovaná jednokoľajná trať
- Trať 122C – časť Nové Zámky-Prievidza – čiastočne elektrifikovaná jednokoľajná trať
- Trať 122A – časť Prievidza-Horná Štubňa – neelektrifikovaná jednokoľajná trať
- Trať 122C – časť Prievidza-Nitrianske Pravno – neelektrifikovaná jednokoľajná trať

Z hľadiska dopravnej obslužnosti regiónu po železnici je na tratiach 130 a častiach trate 122 prevádzkovaná osobná železničná doprava. Z mesta Prievidza je prevádzkovaná pravidelná linka do Bratislavy bez prestupu vo frekvencii 6 krát denne. Cestovná doba je približne 3 hodiny, čím nemôže konkurovať osobnej automobilovej doprave. Čo sa týka spojenia mesta Prievidza s krajským mestom Trenčín, toto je možné prostredníctvom liniek prevádzkovaných na tratiach 130A a 122C. Linky sú prevádzkované vo frekvencii 4 krát denne a cestovná doba je do 2 hodín s prestupom v Chynoranoch, čím nemôže konkurovať osobnej automobilovej doprave ani autobusovej doprave.

ŽSR zverejnili štúdiu uskutočniteľnosti projektu optimalizácie 66 km dlhého úseku železničnej trate medzi Prievidzou a Jelšovcami za 47 až 110 mil. EUR, v závislosti od variantu. ŽSR v auguste roku 2022 ukončili

verejné obstarávanie na vypracovanie a dodanie dokumentácie EIA po rozsah hodnotenia. Po ukončení celého procesu „EIA“ sa v ďalších rokoch plánuje uskutočniť verejné obstarávanie metódou „vyprojektuj a postav“ (žltá kniha FIDIC). Projekt bol hodnotený ÚHP¹⁴ (november 2020) ako vysoko spoločensky návratný. Hlavná časť prínosov plynie zo skrátenia cestovných časov. Cesta z Prievidze do Nitry (Bratislavy) sa skráti o približne 20 min.

Možnosťou je tiež rozvoj lokálnej železničnej dopravy z Prievidze smerom na Hornú Štubňu a obnova prevádzky a rozvoj na trati z Prievidze na Nitrianske Pravno v závislosti od dopytu a ekonomiky prevádzky. Plán dopravnej obslužnosti TSK v návrhovej časti v rámci riešenia súbežnej prímestskej autobusovej dopravy a železničnej dopravy uvádza, že na trati 144 – Prievidza – Nitrianske Pravno je prepravný prúd dostatočne silný, aby bolo možné uvažovať o obnovení pravidelnej železničnej dopravy. Predpokladom je však uvedenie trate do normového stavu a vedenie priamych vlakov až do Handlovej cez novú zastávku Prievidza priemyselná zóna.¹⁵

V regióne je tiež vybudované významné zázemie z hľadiska nákladnej železničnej infraštruktúry, predovšetkým v priemyselných areáloch. Železničná infraštruktúra je vybudovaná v areáloch HBP a ENO. Táto infraštruktúra môže byť v procese transformácie regiónu ďalej využitá v nových ekonomických sektoroch.

6.1.1.4.2.1 Opatrenie I.2.1 Rozvoj a rekonštrukcie ciest II. a III. triedy a cestných prepojení v regióne

Názov opatrenia	I.2.1 Rozvoj a rekonštrukcie ciest II. a III. triedy a cestných prepojení v regióne
Pilier/priorita	I. – Mobilita a prepojenosť regiónu / I.2 Zvýšenie kvality miestnej cestnej infraštruktúry
Opis opatrenia	Opatrenie je zamerané na investície do rekonštrukcie a modernizácie ciest II. a III. triedy a do cestných prepojení v regióne s cieľom zlepšiť stavebno-technický stav ciest a bezpečnosť premávky na cestách a podporiť tak tiež mobilitu pracovnej sily v rámci regiónu. Opatrenie je špecificky zamerané na budovanie nových napojení priemyselných parkov a areálov. Má zabezpečiť dostatočné prepravné kapacity pre potreby ich zásobovania tak, aby boli dopravné toky smerované mimo centrá miest a obcí. Opatrenie zahŕňa projektovú prípravu, majetkovoprávne vysporiadanie pozemkov, ako aj samotnú realizáciu investícií. Zlepšenie parametrov ciest II. a III. triedy môže zahŕňať obnovu povrchu ciest, zlepšenie šírkových parametrov ciest, zvýšenie bezpečnosti križovaní ciest, riešenie bodových závad, ako aj zvýšenie bezpečnosti chodcov a cyklistov na cestách.
Sledovaný cieľ	• Zlepšenie technických parametrov ciest II. a III. triedy a miestnych komunikácií aspoň na úroveň priemeru v TSK • Zvýšenie bezpečnosti na cestách II. a III. triedy a miestnych komunikáciách • Výstavba nových ciest II. a III. triedy a miestnych komunikácií • Vybudovanie nových napojení priemyselných parkov a areálov na cesty vyššej triedy

¹⁴ https://www.mfsr.sk/files/archiv/68/Hodnotenie_PD_JE_201111.pdf.

¹⁵ Plán dopravnej obslužnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja, Návrhová časť, Textová časť, str. 17.

	• Presmerovanie nákladnej dopravy pre zásobovanie priemyselných parkov a areálov mimo centrál miest a obcí	
Potenciálni nositelia projektov	• TSK • Mestá a obce • Podniky v regióne	
Cieľové skupiny	• Verejnosť • Motoristi • Zamestnávateľia v priemyselných parkoch a areáloch	
Zodpovedné orgány a úlohy	TSK	Príprava projektov
	Mestá a obce	Príprava projektov
	RO a SO pre Program Slovensko	Identifikácia možných zdrojov financovania z Programu Slovensko
		Príprava a vyhlasovanie výziev na financovanie projektov
Identifikácia zdrojov podpory a iné aktivity	• Vyhlásená výzva z Programu Slovensko/priorita 3P1 Doprava: Výzva na odstraňovanie kľúčových úzkych miest na cestnej infraštruktúre a zlepšenie regionálnej mobility (Kód výzvy: PSK-MIRRI-002-2023-DV-EFRR). • Realizácia opráv ciest II. a III. triedy podľa Plánu súvislých opráv ciest II. a III. triedy pod Správou ciest TSK – plánované opravy na rok 2024 v okrese Prievidza vo výške 1 mil. EUR a v okrese Partizánske vo výške 0,5 mil. EUR¹⁶ • Plánované výzvy z FST/8P1: Brownfieldy – nové podnikateľské využitie: národný projekt Štátny park Handlová (zámer obsahuje aj aktivity súvisiace s napojením budúceho priemyselného parku na cestu I. triedy).	

6.1.1.4.2.2 Opatrenie I.2.2 Zlepšenie a rozvoj železničnej infraštruktúry

Názov opatrenia	I.2.2 Zlepšenie a rozvoj železničnej infraštruktúry
Pilier/priorita	I. – Mobilita a prepojenosť regiónu / I.2 Zvýšenie kvality miestnej cestnej a železničnej infraštruktúry
Opis opatrenia	Opatrenie je zamerané na zvýšenie využívania železničnej dopravy v regióne horná Nitra ako aj jej využívanie na spojenie s inými regiónmi. Opatrenie by malo viesť k zlepšeniu rozvoja železničnej infraštruktúry a zvýšeniu konkurencieschopnosti železničnej dopravy voči iným módom dopravy. Rozvoj v oblasti osobnej železničnej dopravy by sa mal zameriavať na zlepšenie dostupnosti regiónu horná Nitra prostredníctvom železnice formou zrýchlenia,

¹⁶ Správa ciest TSK - Plán súvislých opráv ciest II. a III. triedy TSK dodávateľským spôsobom na rok 2024

zlepšenia frekvencie a nadväznosti spojov a budovania, resp. modernizácie infraštruktúry a zastávok. Opatrenie je v súlade so strategickým dokumentom Dlhodobého plánu rozvoja podpory obrany štátu s výhľadom do roku 2035 z 19. apríla 2023.

Opatrenie je zamerané na riešenie nových možností využitia existujúcej železničnej infraštruktúry, predovšetkým v areáloch baní, ktorá pri utlmanní banskej činnosti bude k dispozícii pre nové využitie, ako napr. pre rozvoj ekonomických sektorov a priemyslu vyžadujúcich takúto infraštruktúru.

Sledovaný cieľ	• Modernizácia železničných tratí v regióne (zlepšenie parametrov trate) • Modernizácie inej železničnej infraštruktúry (zastávky, priecestia) • Zlepšenie dostupnosti ekonomických centier prostredníctvom železničnej dopravy (Trenčín, Nitra, Bratislava) • Nové udržateľné ekonomické využitie železničnej infraštruktúry v priemyselných areáloch	
Potenciálni nositelia projektov	• MD SR • Železnice SR • Prevádzkovatelia osobnej železničnej dopravy • HBP • Slovenské elektrárne	
Cieľové skupiny	• Verejnosť • Podniky v regióne	
Zodpovedné orgány a úlohy	MD SR/ Železnice SR	Identifikácia potenciálnych projektov Spracovanie štúdií uskutočniteľnosti Projektová príprava Identifikácia dodatočných zdrojov financovania Samotná realizácia projektov
	MF SR	Identifikácia a pridelenie dodatočných zdrojov financovania (na financovanie menších projektov, ktoré nemôžu byť financované z fondov EÚ)
	RO a SO pre Program Slovensko	Identifikácia možných zdrojov financovania z Programu Slovensko Príprava a vyhlasovanie výziev na financovanie projektov
Identifikácia zdrojov podpory a iné aktivity	• Plánovaná výzva z Programu Slovensko/priorita 3P2 Doprava - Opatrenie 3.2.1 Odstránenie kľúčových úzkych miest na železničnej infraštruktúre prostredníctvom modernizácie a rozvoja železničných tratí a zvýšenie atraktivity a kvality služieb železničnej verejnej osobnej dopravy prostredníctvom obnovy mobilných prostriedkov	

6.1.1.4.3 Priorita I.3 Zvýšenie dostupnosti k diaľničnej sieti

Diaľničnou sieťou sa rozumejú diaľnice a rýchlostné cesty. Táto priorita zahŕňa aj cesty I. triedy, keďže tieto tiež predstavujú tzv. „chrbticovú“ cestnú sieť, ktorá okrem funkcie miestnej obsluhy územia a tranzitu plní aj funkciu napojenia na sieť diaľnic. Regiónom hornej Nitry prechádzajú cesty I. triedy I/9 (v minulosti súčasť cesty I/50), ktorá spája Drietomu so Žiarom nad Hronom a I/64, ktorá spája Komárno a Žilinu.

V súčasnosti nie je v regióne horná Nitra dokončený žiadny úsek rýchlostnej cesty. Priamo cez región je plánovaná rýchlostná cesta R2. Momentálne je v západnej časti rýchlostnej cesty R2 v užívaní len jeden úsek v polovičnom profile, Ruskovce-Pravotice (obchvat Bánoviec nad Bebravou), a takisto v polovičnom profile obchvat Žiaru nad Hronom.

Z pohľadu dostupnosti na sieť diaľnic patrí región k podpriemerným, nie však k najhorším regiónom na Slovensku. Z hľadiska dostupnosti regiónu je potrebné do budúcnosti ďalej pripravovať výstavbu rýchlostných ciest. Priorizácia jednotlivých úsekov bude závisieť od výsledkov štúdií realizovateľnosti, a tiež bude rešpektovaná aj priorizácia, ktorá bola schválená uznesením vlády SR č. 567 z 16. septembra 2020 a na ňu nadväzujúci harmonogram schválený uznesením vlády SR č. 119 z 23. februára 2022, resp. ich aktualizácie. Pre zabezpečenie dostupnosti na diaľničnú sieť je dôležitá aj kvalita ciest I. triedy nielen priamo v regióne, ale aj v okolitých okresoch, hlavne v smeroch napojenia na diaľničnú sieť.

6.1.1.4.3.1 Opatrenie I.3.1 Rozvoj diaľnic v regióne

Názov opatrenia	I.3.1 Rozvoj diaľnic v regióne
Pilier/priorita	I. – Mobilita a prepojenosť regiónu / I.3 Zvýšenie dostupnosti k diaľničnej sieti
Opis opatrenia	Opatrenie je zamerané na podporu ďalšej projektovej prípravy a výstavby rýchlostnej cesty R2 v regióne na základe výsledkov štúdií realizovateľnosti a v súlade so strategickými dokumentami (Strategický plán rozvoja dopravy SR do roku 2030, plány udržateľnej mobility, plán dopravnej obslužnosti, dopravné modely, a pod.), s cieľom skrátiť časť dojazdu z regiónu horná Nitra na diaľničnú sieť. Zo strany NDS boli v minulosti rozpracované aj ďalšie rýchlostné komunikácie, ktorých trasa bola navrhovaná aj na území Hornej Nitry, rýchlostné cesty R8 a R3 (prepojenie Hornej Nitry a Turca). Opatrenie má tiež prispieť k zvýšeniu bezpečnosti na cestách, plynulosti cestnej premávky a odkloneniu tranzitnej dopravy mimo centier miest a obcí. Opatrenie je v súlade so strategickým dokumentom Dlhodobého plánu rozvoja podpory obrany štátu s výhľadom do roku 2035 z 19. apríla 2023.
Sledovaný cieľ	• Zvýšenie dostupnosti regiónu na sieť diaľnic • Podpora projektovej prípravy výstavby rýchlostných ciest v regióne • Hľadanie vhodných zdrojov financovania výstavby rýchlostných ciest v regióne •
Potenciálni nositelia projektov	• MD SR • Národná diaľničná spoločnosť
Cieľové skupiny	• Verejnosť • Motoristi

Zodpovedné orgány a úlohy	MD SR/ Národná diaľničná spoločnosť	Spracovanie, resp. aktualizácia štúdií uskutočniteľnosti na jednotlivé úseky Projektová príprava
	MF SR	Identifikácia a pridelenie dostatočných zdrojov financovania
Identifikácia zdrojov podpory a iné aktivity	Príprava a následná výstavba rýchlostných ciest R2 a R8 nie je momentálne medzi prioritami podľa Harmonogramu prípravy a výstavby projektov cestnej infraštruktúry, pričom ich realizácia sa očakáva výhľadovo až po roku 2030	

6.1.1.4.3.2 Opatrenie I.3.2 Rozvoj a rekonštrukcie ciest I. triedy v regióne

Názov opatrenia	I.3.2 Rozvoj a rekonštrukcie ciest I. triedy v regióne	
Pilier/priorita	I. – Mobilita a prepojenosť regiónu / I.3 Zvýšenie dostupnosti k diaľničnej sieti	
Opis opatrenia	Opatrenie je zamerané na investície do rekonštrukcie ciest I. triedy v regióne horná Nitra a príľahlých okresoch s cieľom zlepšiť stavebno-technický stav ciest a bezpečnosť premávky na cestách a podporiť tak dostupnosť na diaľničnú sieť, a tiež mobilitu pracovnej sily v rámci regiónu. Opatrenie zahŕňa projektovú prípravu, ako aj samotnú realizáciu investícií. Zlepšenie parametrov ciest I. triedy môže zahŕňať obnovu povrchu ciest, zlepšenie šírkových parametrov ciest, zvýšenie bezpečnosti križovaní ciest, riešenie bodových závad, ako aj zvýšenie bezpečnosti chodcov a cyklistov na cestách. Opatrenie je v súlade so strategickým dokumentom Dlhodobého plánu rozvoja podpory obrany štátu s výhľadom do roku 2035 z 19.apríla 2023.	
Sledovaný cieľ	- Zlepšenie technických parametrov ciest I. triedy - Zvýšenie bezpečnosti na cestách I. triedy - Presmerovanie tranzitnej dopravy mimo centrál miest a obcí - Podpora prípravy a výstavby ciest I. triedy	
Potenciálni nositelia projektov	- MD SR - Slovenská správa ciest	
Cieľové skupiny	- Verejnosť - Motoristi	
Zodpovedné orgány a úlohy	MD SR/ Slovenská správa ciest	Projektová príprava Identifikácia dodatočných zdrojov financovania

MF SR	Identifikácia a pridelenie dostatočných zdrojov financovania
RO a SO pre Program Slovensko	Identifikácia možných zdrojov financovania z Programu Slovensko Príprava a vyhlasovanie výziev na financovanie projektov
Identifikácia zdrojov podpory a iné aktivity	• Od marca 2022 sa realizuje rekonštrukcia úseku cesty I/9 Chocholná-Velčice - Mníchova Lehota • Podľa Harmonogramu prípravy a výstavby projektov cestnej infraštruktúry je plánované spracovanie štúdie realizovateľnosti na úsek cesty I/9 Handlová - hranica kraja TN/BB • Harmonogram taktiež počíta s pokračovaním prípravy a výstavby úseku cesty I/64 - Obchvat mesta Prievidza, I. etapa, 2. stavba (2024-2026) • Na základe Uznesenia vlády SR č. 705 z 12. decembra 2023 sa má zabezpečiť začiatok výstavby I. etapy 2. stavby obchvatu mesta Prievidza do 31.12.2024 (úloha F.19) a zabezpečiť obstaranie štúdie uskutočniteľnosti pre projekt II. etapy stavby obchvatu mesta Prievidza (úloha F.20)

6.1.2 Pilier II. – Ekonomika, podnikanie, inovácie a energetika

6.1.2.1 *Zdôvodnenie piliera a jeho prínos*

Transformácia regiónu z postupného útlmu ťažby uhlia a výroby energií z uhlia predstavuje pokles ekonomickej činnosti a zamestnanosti v týchto odvetviach a vyžaduje si preorientovanie regionálnej ekonomiky na nové odvetvia, prípadne ďalší rozvoj už etablovaných odvetví. Pilier zameraný na podporu ekonomickej transformácie je preto najvýznamnejší zo všetkých štyroch pilierov Akčného plánu.

Budúca ekonomika regiónu horná Nitra by mala byť vyvážená z pohľadu štruktúry podnikateľských aktivít a zamestnanosti. V regióne sa už dnes etablojú významní veľkí zamestnávateľia, ktorí môžu v budúcnosti nahradiť zaniknuté pracovné miesta v ťažobnom priemysle. Zároveň by však mal byť podporovaný aj rozvoj malého a stredného podnikania a rozvoj inovácií a odvetví s vyššou pridanou hodnotou.

Prínosom piliera Ekonomika, podnikanie, inovácie a energetika tak nemá byť len riešiť vzniknutú nezamestnanosť súvisiacu s ukončovaním ťažby uhlia, ale predovšetkým vytvorenie podmienok pre tvorbu nových pracovných miest v nových odvetviach, ktoré zabezpečia atraktivitu regiónu najmä pre mladú generáciu, aby z regiónu neodchádzala. Zároveň má napomôcť rozvoju nových ekonomických aktivít, keďže aj vzhľadom na vekovú štruktúru zamestnancov v ťažobnom priemysle v regióne sa dá predpokladať, že s postupným útlmom ťažby bude významný počet týchto zamestnancov odchádzať do dôchodku, prípadne predčasného dôchodku.

6.1.2.2 *Východisková situácia*

Ekonomika hornej Nitry je v súčasnosti diverzifikovaná. V okrese Prievidza je zastúpený okrem ťažobného priemyslu a energetiky aj strojársky priemysel, chemický priemysel, stavebníctvo, gumárstvo, potravinárstvo a zbrojársky priemysel. Okrem toho je v okrese rozvinutý aj cestovný ruch, predovšetkým orientovaný na kúpeľníctvo v meste Bojnice. V okrese Partizánske je priemysel zameraný predovšetkým na obuvníctvo a kožiarsky priemysel, ale taktiež na nábytkárstvo. Napriek diverzifikácii ekonomiky v regióne do rôznych sektorov priemyslu je výkonnosť ekonomiky z hľadiska pridanej hodnoty na obyvateľa pod priemerom Slovenska.

Významným zdrojom zamestnanosti a ekonomickej aktivity sú tiež mikro, MSP. Z tohto pohľadu je región horná Nitra v porovnaní s priemerom Slovenska podpriemerný. Počet registrovaných podnikov v regióne za posledných niekoľko rokov stúpa, avšak klesá počet živnostníkov a samostatne zárobkovo činných osôb.¹⁷ MSP na Slovensku, vrátane regiónu horná Nitra majú nízky inovačný potenciál. Problémami sú najmä nižšia produktivita, prístup k financovaniu a administratívna záťaž pri zakladaní a ďalšom rozvoji podnikania.

Úroveň nezamestnanosti v regióne predstavuje dobrú východiskovú pozíciu pre transformáciu z uhoľnej ekonomiky, keďže vytvára priestor pre absorpciu nových uchádzačov na trhu práce, ktorí prídu o zamestnanie v banskom sektore a súvisiacich činnostiach.

6.1.2.3 *Cieľová situácia*

Rámcovým cieľom piliera Ekonomika, inovácie, podnikanie a energetika je zabezpečiť zamestnanosť a ekonomickú aktivitu v regióne po útlme ťažby hnedého uhlia a s ním spojených činností, a to rozvojom existujúcich sektorov ekonomiky v regióne, ako aj diverzifikáciou do nových sektorov. Cieľom je podporiť investície, ktoré vytvoria nové pracovné miesta v existujúcich a nových podnikoch a rozvojových projektoch zameraných na nové využitie hnedých parkov po banskej činnosti a po výrobe energie z hnedého uhlia, a taktiež podporiť zakladanie a rozvoj MSP a podporiť inovačný potenciál podnikov v regióne.

Ekonomika regiónu má zabezpečiť na jednej strane nové pracovné príležitosti pre zamestnancov ťažobného priemyslu, ktorí budú v čase utlmovania banskej činnosti stále v produktívnom veku, ale predovšetkým sa musí

¹⁷ PODPORA UHOĽNÝCH REGIÓNŮ V TRANSFORMÁCII – Sociálno-ekonomické analýzy pre podporu využívania EŠIF – Expertná štúdia Horná Nitra, SR, Prognostický ústav, SAV, október 2018.

zameriť na rozvoj atraktívnych pracovných príležitostí pre mladú generáciu, ktorú je potrebné v regióne horná Nitra udržať a znižovať emigráciu z regiónu a s tým súvisiaci trend starnutia obyvateľstva.

V oblasti podnikania a inovácií je potrebné zlepšiť technickú podporu v regióne a posilniť asistenciu pri zakladaní a rozvoji MSP, a taktiež asistenciu pri čerpaní podporných finančných nástrojov, či už fondov EÚ alebo národných fondov, čím sa zlepši absorpčná kapacita týchto fondov na strane súkromného sektora a zvýši inovačná aktivita podnikov.

Región horná Nitra mal v minulosti silnú tradíciu aj v oblasti poľnohospodárstva. Tento sektor ekonomiky je tiež možné rozvíjať, najmä vzhľadom na potenciál využitia pozemkov HBP na poľnohospodársku činnosť, prípadne zameranie sa na rozvoj ekologického poľnohospodárstva v súvislosti s rozvojom udržateľného a obehového hospodárstva. Princípy obehového hospodárstva by sa mali uplatňovať aj v iných sektoroch ekonomiky, ako napr. podpora lokálnej produkcie a spotreby, udržateľného odpadového či vodného hospodárstva a energetiky.

V oblasti energetiky má región silné zastúpenie s ohľadom na historickú tradíciu energetického priemyslu. Ďalšiemu rozvoju tejto etablovanej oblasti napomôžu investičné zámery zamerané na energetiku s využitím hnedých parkov. Posilnenie elektroenergetickej infraštruktúry zabezpečí atraktivitu regiónu a kapacity pre ďalších investorov, čo vytvára podmienky pre tvorbu nových pracovných miest v nových odvetviach. Dôsledkom transformácie regiónu sa očakáva navýšenie kvantitatívneho zaťaženia príslušných úradov kľúčových v procese získavania povolení na výstavbu. Je nevyhnutné zabezpečiť odstránenie existujúcich prekážok a zefektívnenie postupov plánovania a schvaľovania výstavby. Aby sa zamedzilo spomaleniu transformácie z dôvodu nedostatku administratívnych kapacít je prospešné vytvoriť jednotné kontaktné miesto pre povoľovanie stavieb v dotknutom regióne s posilnením administratívnych kapacít, aspoň pre projekty, ktorých realizácia sa uskutoční na území hnedých parkov. Pri investičných zámeroch realizovaných v hnedých parkoch a so zameraním na plnenie cieľov uvedených v Akčnom pláne sa uplatňuje zásada nadradeného verejného záujmu a verejnej bezpečnosti energetickej infraštruktúry s príslušnými právami, ktoré im prináležia. Pre tieto špecifické investičné zámery realizované v hnedých parkoch sa považujú za strategické, resp. významné investície.

6.1.2.4 Prehľad priorít a opatrení

Pilier Ekonomika, podnikanie, inovácie a energetika pozostáva z piatich priorít, ktoré sa ďalej členia na opatrenia nasledovne:

- Priorita II.1 Podpora VVal
 - Opatrenie II.1.1 Rozvoj VVal v nadväznosti na špecializáciu regiónu a nové sektory ekonomiky
 - Opatrenie II.1.2 Rozvoj VVal v oblasti udržateľnej energetiky
- Priorita II.2 Podpora tvorby nových udržateľných pracovných miest
 - Opatrenie II.2.1 Rozvoj priamych investícií do tvorby nových diverzifikovaných a udržateľných pracovných miest
 - Opatrenie II.2.2 Rozvoj investícií do tvorby pracovných miest v hnedých parkoch
- Priorita II.3 Podpora rozvoja malého a stredného podnikania
 - Opatrenie II.3.1 Podpora zakladania a technická pomoc malým a stredným podnikom
 - Opatrenie II.3.2 Podpora rozvoja MSP
- Priorita II.4 Podpora rozvoja udržateľného poľnohospodárstva a obehového hospodárstva
 - Opatrenie II.4.1 Rozvoj podnikania v poľnohospodárstve a ekologického a obehového poľnohospodárstva

Priority a opatrenia v rámci piliera Ekonomika, podnikanie, inovácie a energetika sú bližšie popísané v nasledovných podkapitolách.

6.1.2.4.1 Priorita II.1 Podpora VVal

Priorita je zameraná na zvýšenie inovačnej aktivity podnikov v regióne s cieľom podporovať výskum a vývoj a činnosti s vyššou pridanou hodnotou. Slovensko má celkovo problém s inovačným potenciálom a podporou VVal, pričom región horná Nitra nie je výnimkou. Z hľadiska čerpania pomoci z fondov EÚ patrí oblasť VVal k dlhodobo problémovým oblastiam.

Jednou z problémových oblastí týkajúcich sa VVal je obmedzená kapacita predovšetkým MSP v regióne pripraviť kvalitné inovatívne projekty, ktoré by sa mohli úspešne uchádzať o finančnú podporu, či už z fondov EÚ zameraných na inovácie, ale aj z centrálne riadených grantových programov EÚ, ako napr. Horizont Európa. Väčšie spoločnosti v regióne horná Nitra už dnes realizujú výskumno-vývojové aktivity (napr. Brose), pričom do budúcnosti plánujú výskumné aktivity ďalej rozširovať. Je však potrebné zapojiť do inovačných aktivít aj MSP a prepojiť ich na vzdelávacie inštitúcie.

Podpora inovácií v regióne by mala byť v súlade s víziou transformácie regiónu z uhoľnej ekonomiky na nové sektory ekonomiky, zároveň by však mala stavať aj na historickej špecializácii regiónu, predovšetkým na tradíciu energetiky, kde sa ponúkajú príležitosti na výskum a vývoj vo viacerých oblastiach, ako sú napr. OZE, smart distribučné siete elektriny, smart riešenia v oblasti energetickej efektívnosti, a pod. Súčasťou transformujúcich sa regiónov bývajú aj tzv. inovačné centrá (Innovation hubs), ktoré môžu zohrávať dôležitú úlohu ako centrá zastrešujúce transformáciu z pohľadu podpory výskumu a inovácií, s cieľom udržať mladých ľudí a talenty v regióne a poskytovať podporu inovatívnym projektom.

Od schválenia Akčného plánu bolo implementovaných viacero opatrení, ktoré umožnili regiónu podporiť ekonomický rast. Najadresnejšou pomocou boli špecifické výzvy vyhlásené pre územie hornej Nitry z európskych zdrojov.

MH SR ako SO pre OP II dňa 13.2.2020 vyhlásilo výzvu OPII-MH/DP/2020/11.3-23 na podporu rozvoja podnikania MSP v rámci iniciatívy EK zameranej na transformáciu uhoľného regiónu horná Nitra, s alokáciou 18 mil. EUR. Vzhľadom na dopyt predložených žiadostí o poskytnutie NFP navýšilo MH SR v rámci 2. hodnotiaceho kola indikatívnu alokáciu výzvy o 936 000 EUR na sumu 18 936 000 EUR. Výzva bola z dôvodu prekročenia alokácie uzavretá k 31. 10. 2020. V rámci výzvy bolo z predložených 169 žiadostí so žiadaným NFP takmer 25 mil. EUR, schválených 117 žiadostí s NFP vo výške viac ako 17,6 mil. EUR.

Zároveň bola vyhlásená výzva OPVAI-MH/DP/2018/1.2.2-21, zameraná na podporu inteligentných inovácií v priemysle, do ktorej sa mohli zapojiť MSP, ako aj veľké podniky pôsobiace v regióne horná Nitra. Výzva bola uzavretá k 31. 12. 2020. Predložených bolo 5 žiadostí z regiónu horná Nitra so žiadaným NFP vo výške 1,4 mil. EUR. Schválené boli 4 žiadosti o NFP v celkovej sume NFP vo výške 1,26 mil. EUR. Všetky 4 projekty boli riadne ukončené.

6.1.2.4.1.1 Opatrenie II.1.1 Rozvoj VVal v nadväznosti na špecializáciu regiónu a nové sektory ekonomiky

Názov opatrenia	II.1.1 Rozvoj VVal v nadväznosti na špecializáciu regiónu a nové sektory ekonomiky
Pilier/priorita	II. – Ekonomika, podnikanie, inovácie a energetika / II.1 Podpora VVal
Opis opatrenia	Opatrenie je zamerané na podporu VVal vo veľkých podnikoch, ako aj na podporu inovačného potenciálu MSP. Inovačný potenciál môže byť stavaný na tradičnej ekonomickej špecializácii regiónu s využitím existujúcich kvalifikovaných pracovných síl a infraštruktúry (banské technológie, gumárstvo, chemický priemysel, zbrojársky priemysel, energetika), ako aj na nových diverzifikovaných sektoroch ekonomiky (automobilový priemysel, elektromobilita, iné alternatívne palivá, vodík, agregácia flexibility) a nových trendoch v oblasti priemyslu (robotizácia, automatizácia, Industry 5.0). Opatrenie by malo riešiť nielen samotnú

podporu VVal a zvýšenie inovačnej aktivity v regióne, ale aj technickú podporu pre zvyšovanie inovatívneho potenciálu vo forme poradenstva pri príprave projektov vrátane podpory pre prípravu projektovej dokumentácie a hľadání zdrojov financovania, vytvorenie potrebnej podpornej infraštruktúry a inovačného ekosystému, prepájaním veľkých a malých podnikov, vzdelávacích a výskumných inštitúcií. V oblasti energetiky sa vyžaduje navýšenie podpory pre modernizáciu a výstavbu elektroenergetickej infraštruktúry. Vzhľadom k súčasnemu a ďalšiemu očakávanému rozvoju OZE si udržanie spoľahlivosti elektrizačnej sústavy SR vyžaduje dostatočnú úroveň flexibilných zdrojov – s čím súvisí rozvoj trhu pre nových účastníkov trhu.

Sledovaný cieľ	• Zvýšiť inovačnú aktivitu MSP v regióne podporou inovatívnych projektov zameraných na špecializáciu regiónu ako aj na nové sektory ekonomiky • Rozšíriť výskumné a vývojové aktivity veľkých podnikov v regióne • Prepojiť inovačné aktivity MSP s veľkými podnikmi a vzdelávacími inštitúciami a vytvoriť tak inovačný ekosystém • Zlepšiť technickú podporu pre podniky pri príprave projektov VVal a pri žiadaní o financovanie z fondov EÚ • Podpora inovácií prostredníctvom inovačného centra pre transformáciu • Podpora participatívnych projektov mladých ľudí v oblasti VVal	
Potenciálni nositelia projektov	• MSP • Veľké podniky • Vzdelávacie inštitúcie • Výskumné inštitúcie	
Cieľové skupiny	• Študenti • Kvalifikovaná pracovná sila • Podniky v regióne	
Zodpovedné orgány a úlohy	RO a SO pre Program Slovensko	Identifikácia možných zdrojov financovania z Programu Slovensko Príprava a vyhlasovanie výziev na financovanie projektov
Identifikácia zdrojov podpory a iné aktivity	• Vyhlásené výzvy z POO: ○ na podporu vývoja inovatívnych digitálnych riešení (kód 09I05-03-V03) ○ na hackathony (kód 17I05-04-V02) ○ na podporu spolupráce podnikateľských subjektov a vedecko-výskumných pracovísk – inovačné vouchery (kód 09I02-03-V03)	

- [na podporu spolupráce podnikateľských subjektov a vedecko-výskumných pracovísk – digitálne vouchery](#) (kód 09I02-03-V04)
- [na podporu výskumných projektov zameraných na digitalizáciu ekonomiky v TRL úrovniach 1-3](#) (kód 09I05-03-V02)
- [na Transformačné a inovačné konzorciá](#) (kód 09I02-03-V01)
- Plánované aktivity v rámci NP Zvýšenie inovačnej výkonnosti slovenskej ekonomiky 2 vo výzve PSK-MH-003-2024-NP-EFRR
- Plánovaná výzva pod FST: Podpora participatívnych projektov neformálnych skupín a iniciatív mladých ľudí s alokáciou 1,7 mil. EUR pre hornú Nitru

6.1.2.4.1.2 Opatrenie II.1.2 Rozvoj VVal v oblasti udržateľnej energetiky

Názov opatrenia	II.1.2 Rozvoj VVal v oblasti udržateľnej energetiky
Pilier/priorita	II. – Ekonomika, podnikanie, inovácie a energetika / II.1 Podpora VVal
Opis opatrenia	Opatrenie je zamerané na podporu projektov VVal v energetike v nadväznosti na históriu tohto sektora v regióne horná Nitra. Uhoľné regióny sú často úzko previazané s energetikou a viaceré uhoľné regióny v transformácii sa snažia stavať na histórii energetiky a existujúcej kvalifikovanej pracovnej sile (napr. regióny Limburg v Holandsku alebo Lužice v Nemecku). Opatrenia sú zamerané na novú energetiku, teda riešenia pre modernizáciu a rozšírenie miestnych distribučných sústav, v oblasti obnoviteľných a nízkouhlíkových zdrojov energie a znižovaní ich investičných a prevádzkových nákladov, inovatívne riešenia v oblasti energetickej efektívnosti, inteligentných energetických sietí, riešenia pre zabezpečenie flexibility, skladovania energií a distribuovaných lokálnych OZE.
Sledovaný cieľ	• Zachovať a ďalej rozvíjať sektor energetiky v regióne ako jedného z pilierov ekonomickej transformácie • podporu modernizácie a rozvoja elektroenergetickej infraštruktúry vrátane podpory na vybudovanie zariadení elektroenergetickej flexibility s prioritizáciou výstavby na hnedých parkoch • Rozvíjať VVal v oblasti OZE, energetickej efektívnosti, bezuhlíkovej energetiky, flexibility, smart riešení v energetike a modernizácie elektrizačnej sústavy
Potenciálni nositelia projektov	• Podniky v regióne • Energetické podniky • Vzdelávacie inštitúcie • Výskumné inštitúcie • Mestá a obce

- Mimovládne neziskové organizácie

Cieľové skupiny	• Spotrebitelia a samospotrebitelia energií • Výrobcovia energií, poskytovatelia flexibility – agregátori • Študenti • Kvalifikovaná pracovná sila • Podniky v regióne	
Zodpovedné orgány a úlohy	RO a SO pre Program Slovensko	Identifikácia možných zdrojov financovania z Programu Slovensko Príprava a vyhlasovanie výziev na financovanie projektov
Identifikácia zdrojov podpory a iné aktivity	• Vyhlásená výzva v rámci PSK 2021-2027 (FST): Podpora zariadení na výrobu elektriny zo slnečnej energie (Kód výzvy: PSK-MIRRI-004-2023-DV-FST) – plánovaná alokácia na región horná Nitra: 24,8 mil. EUR • Vyhlásená výzva pod Programom Slovensko: Kapacity pre rozvoj udržateľnej energetiky a dekarbonizácie regiónov (Kód výzvy: PSK-SIEA-003-2023-NP-EFRR) • Výzvy pod Plánom obnovy na podporu výstavby nových zariadení na výrobu elektriny z OZE a na podporu zvyšovania flexibility elektroenergetických sústav pre vyššiu integráciu OZE • Vyhlásená výzva pod Programom Slovensko: Výzva na podporu energetickej efektívnosti a využívania OZE vo verejných budovách (Kód výzvy: PSK-SIEA-002-2023-DV-EFRR) • Vyhlásená výzva pod Programom Slovensko: Zelená domácnostiam (Kód výzvy: PSK-SIEA-001-2023-NP-EFRR) • Plánované výzvy z Programu Slovensko: ○ 2P1 Energetická efektívnosť a dekarbonizácia / Opatrenie 2.3.1. Podpora inteligentných energetických systémov vrátane uskladňovania energie ○ Pripravovaná výzva z FST: Plánovaná výzva na podporu a rozvoja výskumu, vývoja a inovácií prostredníctvom partnerstiev s potenciálom transferu do aplikačnej praxe FST (predbežná alokácia 2,11 mil. €) • Vyhlásená výzva pod Plánom obnovy: Výzva na podporu vývoja inovatívnych riešení v oblasti dekarbonizácie (kód 09104-03-V03) • Plánované výzvy z Modernizačného fondu	

6.1.2.4.2 Priorita II.2 Podpora tvorby nových udržateľných pracovných miest

Postupným ukončovaním ťažby uhlia a výroby elektriny a tepla z uhlia v regióne dôjde k zániku väčšiny pracovných miest v banskej činnosti, a časti pracovných miest v energetike. Priorita má preto za cieľ podporu tvorby nových udržateľných pracovných miest, a to v etablovaných podnikoch v regióne, ako aj v nových sektoroch. Nové pracovné miesta by mali byť zamerané na jednej strane na zamestnatelnosť zamestnancov, ktorých pracovné miesta zaniknú v ťažobnom priemysle a nebudú ešte vo veku, v ktorom budú mať nárok na predčasný dôchodok, na druhej strane by mali byť zamerané tiež na mladú generáciu, ktorá bude vstupovať na trh práce už v procese transformácie regiónu z uhoľnej ekonomiky.

V súvislosti s podporou tvorby nových pracovných miest je potrebné zamerať sa aj na revitalizáciu tzv. hnedých parkov, teda priemyselných areálov, ktoré budú uvoľnené po ukončení banskej činnosti a čiastočne aj pri zmene výroby energií v regióne. V regióne horná Nitra je momentálne nedostatok priemyselných parkov, ktoré by umožnili umiestnenie väčšieho investora. Revitalizácia hnedých parkov by tak umožnila vytvoriť priestory pre nových investorov bez záberu dodatočnej pôdy, a zároveň potreby budovať nové inžinierske siete. Existujúce priemyselné areály HBP a ENO majú navyše vybudovanú aj železničnú infraštruktúru, ktorá by mohla byť využiteľná pre niektoré typy ťažšieho priemyslu.

6.1.2.4.2.1 Opatrenie II.2.1 Rozvoj priamych investícií do tvorby nových diverzifikovaných a udržateľných pracovných miest

Názov opatrenia	II.2.1 Rozvoj priamych investícií do tvorby nových diverzifikovaných a udržateľných pracovných miest	
Pilier/priorita	II. – Ekonomika, podnikanie, inovácie a energetika / II.2 Podpora tvorby nových udržateľných pracovných miest	
Opis opatrenia	Opatrenie je zamerané na podporu tvorby nových pracovných miest v regióne horná Nitra v existujúcich diverzifikovaných odvetviach, ako napr. strojárstvo, gumárstvo, chemický priemysel, obuvníctvo, energetika, ako aj v potenciálnych nových odvetviach, s cieľom zabezpečiť plynulú absorpciu pracovných síl prichádzajúcich na trh práce ako výsledok postupného utlmovania ťažby uhlia. Zároveň má opatrenie podporiť tvorbu nových atraktívnych pracovných miest s cieľom udržať mladú generáciu v regióne horná Nitra prostredníctvom dlhodobých udržateľných pracovných príležitostí.	
Sledovaný cieľ	Tvorba nových pracovných miest mimo ťažobného priemyslu s cieľom vytvoriť pracovné príležitosti pre mladú generáciu a pre zamestnancov ťažobného priemyslu, ktorí vplyvom útlmu ťažby uhlia prídu o prácu	
Potenciálni nositelia projektov	- Podniky v regióne - Potenciálni noví investori	
Cieľové skupiny	- Uchádzači o zamestnanie - Zamestnanci v ťažobnom priemysle - Študenti a absolventi	
Zodpovedné orgány a úlohy	MH SR	Podľa potreby, posudzovanie investičnej pomoci pre predložené projekty

RO a SO pre Program Slovensko		Identifikácia možných zdrojov financovania z Programu Slovensko
		Príprava a vyhlasovanie výziev na financovanie projektov
Identifikácia zdrojov podpory a iné aktivity	• Vyhlásená výzva v rámci PSK 2021-2027 (FST): Výzva zameraná na synergickú podporu projektov, ktorým sa poskytuje regionálna investičná pomoc (Kód výzvy: PSK-MH-001-2023-DV-FST) – indikatívna alokácia na región horná Nitra: 22,1 mil. EUR • Národný projekt pod FST: Podpora zamestnateľnosti v regióne horná Nitra II. (Kód výzvy: PSK-MPSVR-003-2023-NP-FST) • Realizácia NP Finančné stimuly pre zamestnanosť – ESF+ (výzva PSK-MPSVR-004-2024-NP-ESF+) • Vyhlásená výzva pod Programom Slovensko: Podpora aktívneho začlenenia osôb v krízovej situácii v regiónoch dotknutých energetickou transformáciou (Kód výzvy: PSK-MPSVR-019-2023-DV-ESF+) • Plánovaná výzva pod FST zameraná na podporu coworkingov, inkubátorov a startupov • Plánované výzvy z Programu Slovensko: ○ 1P1 Veda, výskum a inovácie Opatrenie 1.3.1 Podpora malého a stredného podnikania ○ 4P4. Záruka pre mladých ○ 4P5. Aktívne začlenenie a dostupné služby • Regionálna investičná pomoc¹⁸	

6.1.2.4.2.2 Opatrenie II.2.2 Rozvoj investícií do tvorby pracovných miest v hnedých parkoch

Názov opatrenia	II.2.2 Rozvoj investícií do tvorby pracovných miest v hnedých parkoch
Pilier/priorita	II. – Ekonomika, podnikanie, inovácie a energetika / II.2 Podpora tvorby nových udržateľných pracovných miest
Opis opatrenia	Opatrenie je zamerané na podporu revitalizácie existujúcich hnedých priemyselných parkov a areálov s cieľom ich nového ekonomického využitia ako alternatívy k záberu pôdy na výstavbu nových priemyselných parkov. Opatrenie je tiež zamerané na revitalizáciu priemyselných areálov, ktoré budú uvoľnené pri útlme banskej činnosti v priestoroch HBP a čiastočne aj v priestoroch ENO.
Sledovaný cieľ	• Zmapovanie potenciálu hnedých priemyselných parkov v regióne • Revitalizácia priemyselných areálov HBP a ENO pre ich ďalšie využitie

¹⁸ <https://www.mhsr.sk/podpora-investicii/podpora-investicii/investicna-pomoc/zakladne-informacie>

	• Umiestňovanie nových investícií do revitalizovaných hnedých parkov a tvorba nových pracovných miest v hnedých parkoch	
Potenciálni nositelia projektov	• HBP • Slovenské elektrárne • Mestá a obce • Podniky v regióne (vrátane veľkých podnikov) • Potenciálni noví investori	
Cieľové skupiny	• Uchádzači o zamestnanie • Zamestnanci v ťažobnom priemysle • Študenti a absolventi	
Zodpovedné orgány a úlohy	MH SR	Podľa potreby, posudzovanie investičnej pomoci pre predložené projekty
	RO a SO pre Program Slovensko	Identifikácia možných zdrojov financovania z Programu Slovensko Príprava a vyhlasovanie výziev na financovanie projektov
Identifikácia zdrojov podpory a iné aktivity	• Plánované výzvy z FST/8P1: ○ Brownfieldy – nové podnikateľské využitie: národný projekt „Štátny park Handlová“ ○ Revitalizácia území - brownfieldov na kultúrne využitie • Brownfieldy - nové podnikateľské použitie • Zatiaľ nerealizované	

6.1.2.4.3 Priorita II.3 Podpora rozvoja malého a stredného podnikania

Okrem veľkých investícií, ktoré môžu byť kľúčové z hľadiska udržania zamestnanosti v regióne po útlme ťažby uhlia je potrebné podporovať aj rozvoj malého a stredného podnikania, ktoré môže vytvárať nové pracovné miesta v širokej škále oblastí, v službách, v cestovnom ruchu, v nadväznosti na odberateľsko-dodávateľské reťazce veľkých podnikov, a tiež v oblastiach s vyššou pridanou hodnotou. Aktivita MSP v regióne je pod priemerom Slovenska, aj keď v posledných rokoch počet MSP narastá.

Pre začínajúcich podnikateľov v regióne je potrebné rozšíriť tiež technickú asistenciu pri zakladaní a ďalšom rozvoji podnikania, či už vo forme podnikateľských poradenských centier, podnikateľských inkubátorov alebo akcelerátorov, ako aj asistenciu v oblasti využívania rôznych zdrojov financovania.

Región horná Nitra má tiež potenciál na ďalší rozvoj turizmu ako doplnkového sektora v rámci ekonomickej transformácie. Atrakcie cestovného ruchu sú koncentrované hlavne v okrese Prievidza, predovšetkým v súvislosti s kúpeľníctvom v meste Bojnice. Spolu s kúpeľníctvom sú hlavnými atrakciami Bojnický zámok

a ZOO. Región má v rámci transformácie príležitosť stavať na banskej tradícii a ponúknuť v tejto súvislosti nové turistické atrakcie využitím potenciálu konverzie industriálnych areálov, ako aj transformácie vplyvov banskej činnosti na turistické využitie (mokrade vzniknuté poklesom terénu v oblasti Novák).

6.1.2.4.3.1 Opatrenie II.3.1 Podpora zakladania a technická pomoc MSP

Názov opatrenia	II.3.1 Podpora zakladania a technická pomoc MSP	
Pilier/priorita	II. – Ekonomika, podnikanie, inovácie a energetika / II.3 Podpora rozvoja malého a stredného podnikania	
Opis opatrenia	Opatrenie je zamerané na rozširovanie a zlepšovanie podpory pre MSP a pre začínajúcich podnikateľov v čase rozbehu podnikania a jeho následnom rozvoji, napr. Vo forme konzultácii, poradenstva pri príprave podnikateľského plánu, poradenstva pri administratívnych úkonoch spojených s podnikaním, poradenstva v oblasti financovania podnikania, a pod. Opatrenie je tiež zamerané na zlepšenie informovanosti MSP v oblasti možností čerpania pomoci z fondov EÚ a poradenstva zameraného na procesy spojené s čerpaním pomoci z fondov EÚ a so spracovaním projektov zameraných na čerpanie pomoci z fondov EÚ.	
Sledovaný cieľ	- Rozšírenie technickej asistencie pri zakladaní podnikov a pri ich ďalšom rozvoji - Zvýšenie informovanosti o možnostiach čerpania pomoci z fondov EÚ pre MSP a poskytovanie poradenstva pri príprave projektov pre čerpanie pomoci z fondov EÚ	
Potenciálni nositelia projektov	- Mestá a obce - SBA - SARIO - SIEA - Mimovládne neziskové organizácie	
Cieľové skupiny	- MSP - Začínajúci podnikatelia - Záujemcovia o podnikanie - Uchádzači o zamestnanie	
Zodpovedné orgány a úlohy	RO a SO pre Program Slovensko	Identifikácia možných zdrojov financovania z Programu Slovensko Príprava a vyhlasovanie výziev na financovanie projektov
Identifikácia zdrojov podpory a iné aktivity	Realizácia NP Finančné stimuly pre zamestnanosť – ESF+ (výzva PSK-MPSVR-004-2024-NP-ESF+)	

- Regionálne centrá MIRRI SR a InvestEU Advisory Hub
- Zatiaľ nerealizované, plánovaná výzva pod FST zameraná na podporu coworkingov, inkubátorov a startupov
- Plánované výzvy z Programu Slovensko:
 - 1P1. Veda, výskum a inovácie
 - 4P1. Adaptabilný a prístupný trh práce

6.1.2.4.3.2 Opatrenie II.3.2 Podpora rozvoja MSP

Názov opatrenia	II.3.2 Podpora rozvoja MSP
Pilier/priorita	II. – Ekonomika, podnikanie, inovácie a energetika / II.3 Podpora rozvoja malého a stredného podnikania
Opis opatrenia	Opatrenie je zamerané na podporu vytvárania nových pracovných miest v malých a stredných podnikoch a na podporu nových podnikateľských zámerov MSP v regióne, zameraných na zabezpečenie nových pracovných príležitostí s cieľom zabrániť rastu nezamestnanosti v súvislosti s ukončovaním banskej činnosti. Opatrenie je predovšetkým zamerané na podporu rozvoja malého a stredného podnikania v súlade s víziou transformácie regiónu horná Nitra v nových sektoroch ekonomiky, ako aj so zameraním na inovácie, výskum a vývoj, služby a činnosti s vyššou pridanou hodnotou. Opatrenie je zamerané na podporu projektov rozvoja cestovného ruchu a tvorby nových pracovných miest v sektore cestovného ruchu, so zameraním sa na ďalší rozvoj hlavných atrakcií regiónu a nových atrakcií zameraných na využitie potenciálu banskej tradície v regióne.
Sledovaný cieľ	• Rast aktivity MSP v regióne a tvorba nových pracovných miest v MSP s cieľom vytvoriť pracovné príležitosti, predovšetkým pre mladú generáciu a pre zamestnancov ťažobného priemyslu, ktorí vplyvom útlmu ťažby uhlia prídu o prácu • Využitie potenciálu banskej tradície regiónu pre rozvoj cestovného ruchu • Využitie konverzie industriálnych areálov a území postihnutých banskou činnosťou v cestovnom ruchu • Podpora participatívnych projektov mladých ľudí v oblasti podnikania
Potenciálni nositelia projektov	• Mestá a obce • SBA • SARIO • SIEA • Mimovládne neziskové organizácie • Podniky v regióne

Cieľové skupiny	• MSP • Začínajúci podnikatelia • Uchádzači o zamestnanie	
Zodpovedné orgány a úlohy	RO a SO pre Program Slovensko	Identifikácia možných zdrojov financovania z Programu Slovensko Príprava a vyhlasovanie výziev na financovanie projektov
Identifikácia zdrojov podpory a iné aktivity	• Aktivity v rámci plánovaného NP „Horizontálna podpora MSP“ • Vyhlásené výzvy z FST: ◦ Produktívne investície do MSP vrátane mikropodnikov a začínajúcich podnikov, ktoré vedú k hospodárskej diverzifikácii, modernizácii a rekonverzii / vytváranie nových pracovných miest – Finančný nástroj (alokácia 25,9 mil. €) • Plánované výzvy z FST: ◦ 8P1: Brownfieldy – nové podnikateľské využitie: národný projekt Štátny park Handlová	

6.1.2.4.4 Priorita II.4 Podpora rozvoja udržateľného poľnohospodárstva a obehového hospodárstva

Udržateľné obehové hospodárstvo je súčasťou vízie definovanej v Stratégii environmentálnej politiky SR do roku 2030.¹⁹ Obehové hospodárstvo je založené na udržateľnom využívaní zdrojov v uzatvorenom cykle od ich získavania, použitia vo výrobe, distribúcii, spotrebe a následnom opätovnom využití materiálov.

Región horná Nitra má tradíciu v oblasti poľnohospodárstva v rastlinnej aj živočíšnej výrobe. Región má v porovnaní s väčšinou ostatných regiónov Slovenska výhodu v podobe dostupnej poľnohospodárskej pôdy, ktorá nie je tak roztrieštená a je pod veľkou kontrolou Slovenského pozemkového fondu.²⁰ Podpora rozvoja podnikania v poľnohospodárstve by sa mala zameriavať predovšetkým na obehové a ekologické poľnohospodárstvo a na využitie pôdy, ktorá nie je využívaná z dôvodu banskej činnosti.

Podpora iných projektov obehového hospodárstva by mala byť zameraná na integráciu projektov priemyselnej výroby a odpadového alebo vodného hospodárstva, napr. vo forme inovatívnych možností energetického využitia nevyužiteľného odpadu alebo využívania odpadových materiálov vo výrobe produktov. Súčasťou opatrení je tiež zvyšovanie informovanosti verejnosti o obehovom hospodárstve a udržateľnom rozvoji.

6.1.2.4.4.1 Opatrenie II.4.1 Rozvoj podnikania v poľnohospodárstve a ekologického a obehového poľnohospodárstva

Názov opatrenia	II.4.1 Rozvoj podnikania v poľnohospodárstve a ekologického a obehového poľnohospodárstva
Pilier/priorita	II. – Ekonomika, podnikanie, inovácie a energetika / II.4 Podpora rozvoja udržateľného poľnohospodárstva a obehového hospodárstva

¹⁹ Zelenšie Slovensko, Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030, September 2018.

²⁰ PODPORA UHOĽNÝCH REGIÓNŮ V TRANSFORMACII – Sociálno-ekonomické analýzy pre podporu využívania EŠIF – Expertná štúdia Horná Nitra, SR, Prognostický ústav, SAV, október 2018.

Opis opatrenia	Opatrenie je zamerané na podporu tvorby nových pracovných miest v oblasti poľnohospodárstva, obzvlášť zameraných na ekologické poľnohospodárstvo. Cieľom je nadviazať na tradíciu poľnohospodárstva v regióne a rozvíjať princípy ekologického a obehového hospodárstva v poľnohospodárstve. Opatrenie je tiež zamerané na podporu projektov nového využitia nevyužívanej pôdy, ktorá môže byť využitá na rôzne poľnohospodárske účely, či už pre potreby potravinárstva alebo pestovania energetických plodín, a tiež na podporu VVal v poľnohospodárstve, odstraňovanie kontaminácie a ekologické poľnohospodárstvo. Vzhľadom na kontamináciu pôdy v regióne je opatrenie zamerané aj na rekultiváciu pôdy s cieľom umožniť budúce poľnohospodárske využitie.	
Sledovaný cieľ	• Tvorba nových pracovných miest v oblasti obehového a ekologického poľnohospodárstva v regióne • Zvýšenie využívania nevyužívanej pôdy na nové poľnohospodárske činnosti • Sanácia a revitalizácia kontaminovanej pôdy v regióne • Podpora lesného hospodárstva prírodou blízkym spôsobom	
Potenciálni nositelia projektov	• MPRV SR • Poľnohospodárske podniky • Malí farmári	
Cieľové skupiny	• Spotrebitelia • Uchádzači o zamestnanie • Výskumné a vzdelávacie inštitúcie	
Zodpovedné orgány a úlohy	MPRV SR	Identifikácia možných zdrojov financovania v prípade potreby
Identifikácia zdrojov podpory a iné aktivity	• Plánované výzvy z Programu Slovensko: • 2P1. Energetická efektívnosť a dekarbonizácia • Zatiaľ nerealizované	

6.1.3 Pilier III. – Udržateľné životné prostredie

6.1.3.1 Zdôvodnenie piliera a jeho prínos

Pilier Udržateľné životné prostredie je zameraný na podporu odstraňovania environmentálnych vplyvov po banskej činnosti a iných činnostiach, ako aj na zlepšovanie životného prostredia do budúcnosti. Zároveň je v rámci piliera riešená aj otázka energetiky. Energetika je historicky dôležitý sektor ekonomiky v regióne vďaka výrobe elektriny a tepla v ENO. Budúcnosť energetiky v regióne by mala zohľadňovať vplyv na životné prostredie, smerovanie k uhlíkovej neutralite a zamerať sa na podporu nízkouhlíkovej energetiky, energetickej efektívnosti a smart riešení v energetike.

Podpora zlepšovania životného prostredia do budúcnosti by mala byť tiež zameraná na opatrenia v oblasti udržateľného odpadového hospodárstva, vodného hospodárstva, konverzie environmentálne zaťažených území a areálov.

Všetky činnosti, resp. projektové zámery, ktoré je možné zaradiť podľa prílohy č. 8 k zákonu č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, sú predmetom konania podľa tohto zákona pred rozhodnutím o ich umiestnení alebo pred ich povolením podľa osobitných predpisov.

6.1.3.2 Východisková situácia

Banská činnosť v regióne horná Nitra mala viacero vplyvov na krajinu a životné prostredie. Banská činnosť spôsobovala povrchové terénne depresie, ako sú napr. trhliny a pokles pôdy, ktoré mali vplyv na poľnohospodárske a zalesnené pozemky a infraštruktúru. Pokles pôdy môže tiež spôsobiť zaplavenie poklesnutého územia, čo znemožní jeho využívanie na pôvodný účel. Banská činnosť mala tiež vplyv na vodné toky v území, v súvislosti s čím boli realizované preložky potokov.

Okrem samotnej banskej činnosti mala výrazný vplyv na životné prostredie v regióne aj výroba energií z hnedého uhlia v ENO. Ďalším výrazným znečisťovateľom v regióne je chemická výroba v podniku Fortischem. Závod je jedným z piatich najväčších producentov tuhých znečisťujúcich látok v krajine. Podľa štúdie SAV,²¹ ťažba nerastných surovín spolu s priemyselnou výrobou (vrátane energetiky) spôsobujú, že región horná Nitra je značne znečistený.

Viac ako 55 % obyvateľov žije v oblastiach s výrazne narušenou kvalitou životného prostredia. Čo sa týka znečistenia vôd, tak sa v tretej kvalitatívnej triede podzemnej vody²² nachádza 45 % oblasti Prievidze, 83 % oblasti Novák a 71 % oblasti Bojníc. Z hľadiska znečistenia ovzdušia patrí okres Prievidza medzi okresy SR, ktoré produkujú najviac emisií základných znečisťujúcich látok a najmä SO₂ a NO_x. Zároveň je okres Prievidza najťažšie zaťažený emisiami tuhých znečisťujúcich látok spomedzi okresov na Slovensku.

6.1.3.3 Cieľová situácia

V rámci transformácie regiónu horná Nitra z uhoľnej ekonomiky na novú diverzifikovanú ekonomiku budú riešené existujúce environmentálne vplyvy, a taktiež bezpečné a ekologické uzatvorenie banských priestorov. Výroba elektriny a tepla z hnedého uhlia v ENO bola ukončená 20. decembra 2023²³. Následne bol uvedený do prevádzky nový zdroj tepla, ktorý vybudovala spoločnosť PTH. Tento zdroj zabezpečuje výrobu z obnoviteľných nízkoemisných a bezemisných zdrojov, doplneným špičkovým zdrojom na báze spaľovania zemného plynu.

²¹ PODPORA UHOĽNÝCH REGIÓNOV V TRANSFORMÁCII – Sociálno-ekonomické analýzy pre podporu využívania EŠIF – Expertná štúdia Horná Nitra, SR, Prognostický ústav, SAV.

²² Päťstupňová škála kvality podzemných vôd (I. trieda – veľmi čistá voda až V. trieda – veľmi silno znečistená voda), <https://www.enviroportal.sk/indicator/detail?id=401&print=yes>, 1.3.2019.

²³ <https://www.seas.sk/elektraren/elektrarne-novaky/>

Rozvoj nových sektorov ekonomiky má byť zameraný na odvetvia, ktoré budú v menšej miere znečisťovať životné prostredie v porovnaní s environmentálnymi vplyvmi vyvolanými súčasným ťažobným priemyslom a výrobou elektrickej energie z hnedého uhlia. V rámci dlhodobej udržateľnosti energetiky v regióne sa budú popri novému riešení zdroja tepla realizovať aj investície do OZE, energetickej efektívnosti a smart riešení v energetike.

Cieľom v oblasti udržateľného životného prostredia je odstránenie nevyhnutných environmentálnych vplyvov, bezpečné a trvalé uzatvorenie podzemných banských prevádzok bez následných bezpečnostných a ekologických vplyvov na povrch. Ďalej je to odstránenie nepriamych a vyvolaných vplyvov banskej činnosti, a zároveň budú realizované environmentálne opatrenia, ktoré nesúvisia priamo s odstraňovaním následkov banskej činnosti, ale prispievajú k zlepšeniu životného prostredia v regióne, ktorý dlhodobo trpí znečistením ovzdušia, vody a pôdy. Príkladom je podpora v oblasti udržateľného odpadového hospodárstva, vodného hospodárstva (kanalizácie, čistiare odpadových vôd), či rozvoj a ochrana území a podpora biodiverzity. Vhodným príkladom sú mokrade, ktoré vznikli banskou činnosťou a môžu byť využité aj v rámci voľnočasových aktivít a podpory cestovného ruchu.

6.1.3.4 *Prehľad priorít a opatrení*

Pilier Udržateľné životné prostredie pozostáva z troch priorít, ktoré sa ďalej členia na opatrenia nasledovne:

- Priorita III.1 Odstraňovanie environmentálnych vplyvov
 - Opatrenie III.1.1 Riešenie environmentálnych vplyvov spôsobených banskou činnosťou a ukončovanie banskej činnosti
 - Opatrenie III.1.2 Riešenie environmentálnych vplyvov spôsobených inou činnosťou
- Priorita III.2 Rozvoj udržateľnej energetiky
 - Opatrenie III.2.1 Rozvoj udržateľného tepelného hospodárstva regióne
 - Opatrenie III.2.2 Rozvoj nízkouhlíkovej energetiky v regióne
 - Opatrenie III.2.3 Podpora energetickej efektívnosti v regióne
 - Opatrenie III.2.4 Zriadenie Regionálneho centra udržateľnej energetiky
- Priorita III.3 Zlepšovanie životného prostredia
 - Opatrenie III.3.1 Podpora investícií do udržateľného odpadového a vodného hospodárstva
 - Opatrenie III.3.2 Podpora zmapovania a konverzie environmentálne zaťažených území a areálov

Priority a opatrenia v rámci piliera Udržateľné životné prostredie sú bližšie popísané v nasledovných podkapitolách.

6.1.3.4.1 *Priorita III.1 Odstraňovanie environmentálnych vplyvov*

V regióne existujú rôzne environmentálne vplyvy spôsobené banskou činnosťou, ako aj naviazanými činnosťami, ktoré majú vplyv na celkové životné prostredie v regióne horná Nitra. Tieto environmentálne vplyvy môžu byť priame vplyvy, ktoré vznikli banskou činnosťou alebo výrobou energií z hnedého uhlia (skládky a odkaliská popola), ale aj rôzne vyvolané vplyvy na životné prostredie, ktoré sú výsledkom týchto činností (trhliny horninových masívov, prepادلiská a zosuvy, ktoré vznikli v dôsledku poddolovania, vplyvy na infraštruktúru, znečistenie pôdy a vody, a pod.). Okrem toho existujú environmentálne vplyvy, pri ktorých nemusí byť známy pôvodca. Priorita je zameraná na odstránenie týchto environmentálnych vplyvov, iných vplyvov na krajinu a životné prostredie, ako aj na bezpečné a ekologické ukončovanie banskej činnosti.

Z hľadiska environmentálnych záťaží definovaných podľa zákona č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach (geologický zákon) v znení neskorších predpisov sú v regióne horná Nitra evidované v Informačnom systéme environmentálnych záťaží nasledovné environmentálne záťaže súvisiace s ťažbou uhlia a výrobou energií z uhlia:²⁴

Názov environmentálnej záťaže	Register	Identifikátor	Obec	Spoločnosť	Poznámka
PD (002) / Bystričany - ENO - dočasné odkalisko	Register B a C	SK/EZ/PD/623	Bystričany	ENO	Dočasné odkalisko popolčeka, sanované, monitoruje sa
PD (012) / Prievidza - V. Lehôtka - halda bane Cigeľ	Register A	SK/EZ/PD/633	Prievidza	HBP	Pravdepodobná environmentálna záťaž
PD (014) / Zemianske Kostofany - ENO - pôvodné odkalisko	Register B a C	SK/EZ/PD/635	Zemianske Kostofany	ENO	Pôvodné odkalisko popolčeka, sanované, monitoruje sa
PD (005) / Handlová - skládka popolovín	Register C	SK/EZ/PD/1406	Handlová	Mesto Handlová	Skládka popolovín, rekultivovaná, monitoruje sa
PD (1865) / Zemianske Kostofany - ENO - výhrevňa lokomotív	Register C	SK/EZ/PD/1865	Zemianske Kostofany	ENO	Kontaminácia ropnými látkami v priestore výhrevne lokomotív, sanovaná
PD (1956) / Zemianske Kostofany - ENO blok A	Register C	SK/EZ/PD/1956	Zemianske Kostofany	ENO	Kontaminácia ropnými látkami v priestore mazutového hospodárstva
PD (1957) / Zemianske Kostofany - ENO blok B	Register C	SK/EZ/PD/1957	Zemianske Kostofany	ENO	Kontaminácia ropnými látkami v priestore mazutového hospodárstva, sanovaná
PD (1972) / Zemianske Kostofany - Filtračná stanica	Register C	SK/EZ/PD/1972	Zemianske Kostofany	ENO	Kontaminácia ropnými látkami v priestore filtračnej stanice, sanovaná
PD (1973) / Zemianske Kostofany - Rozvodne A, B, C	Register B	SK/EZ/PD/1973	Zemianske Kostofany	ENO	Kontaminácia ropnými látkami v priestore Rozvodní A, B, C
PD (1996) / Zemianske Kostofany - Zemiansky potok - znečistenie brehu a koryta	Register B	SK/EZ/PD/1996	Zemianske Kostofany	ENO	Výrazné nánosy reliktov popola na dne a predovšetkým na brehoch Zemianskeho potoka

²⁴ <http://envirozataze.enviroportal.sk/Informacny-system>.

6.1.3.4.1.1 Opatrenie III.1.1 Riešenie environmentálnych vplyvov spôsobených banskou činnosťou a ukončovanie banskej činnosti

Názov opatrenia	III.1.1 Riešenie environmentálnych vplyvov spôsobených banskou činnosťou a ukončovanie banskej činnosti	
Pilier/priorita	III. – Udržateľné životné prostredie / III.1 Odstraňovanie environmentálnych vplyvov	
Opis opatrenia	Opatrenie je zamerané na odstraňovanie rôznych foriem environmentálnych vplyvov vyvolaných banskou činnosťou, ako aj na bezpečné a ekologické ukončovanie banskej činnosti a likvidáciu dobývacích priestorov. Environmentálne vplyvy zahŕňajú vplyvy so známym aj neznámym pôvodom, vplyvy v areáloch vo vlastníctve HBP, ako aj vyvolané vplyvy banskej činnosti mimo ich vlastníctva. Tieto opatrenia budú financované z rôznych zdrojov, vrátane zdrojov HBP, ktoré spoločnosť tvorí pre potreby ukončovania banskej činnosti a revitalizáciu územia, ale tiež inými nenávratnými zdrojmi financovania pre potreby zabezpečenia ochrany životného prostredia v procese ukončovania banskej činnosti, napr. v súlade s Rozhodnutím Rady 2010/787/EÚ.²⁵	
Sledovaný cieľ	• Sanácia a revitalizácia environmentálnych vplyvov vyvolaných banskou činnosťou • Sanácia a revitalizácia negatívnych vplyvov banskej činnosti na dotknutých územiach • Bezpečná a ekologická likvidácia dobývacích priestorov a banských areálov	
Potenciálni nositelia projektov	• HBP • Štát	
Cieľové skupiny	• Verejnosť • Mestá a obce	
Zodpovedné orgány a úlohy	HBP	Vypracovanie plánu likvidácie baní Príprava projektov
	RO a SO pre Program Slovensko	Identifikácia možných zdrojov financovania z Programu Slovensko Príprava a vyhlasovanie výziev na financovanie projektov
Identifikácia zdrojov podpory a iné aktivity	• Realizácia ukončovania banskej činnosti a uzatvárania banských polí prebieha v réžii HBP • Dotácie MH SR na uľahčenie zatvorenia uhoľných baní neschopných konkurencie (štátna pomoc) • Plánované výzvy z Programu Slovensko:	

²⁵ 2010/787/EÚ: Rozhodnutie Rady z 10. decembra 2010 o štátnej pomoci na uľahčenie zatvorenia uhoľných baní neschopných konkurencie.

- Priorita: 2P2. Životné prostredie/
ŠC RSO2.7. Posilnenie ochrany a zachovania prírody,
biodiverzity a zelenej infraštruktúry, a to aj v mestských
oblastiach, a zníženie všetkých foriem znečistenia

6.1.3.4.1.2 Opatrenie III.1.2 Riešenie environmentálnych vplyvov spôsobených inou činnosťou

Názov opatrenia	III.1.2 Riešenie environmentálnych vplyvov spôsobených inou činnosťou	
Pilier/priorita	III. – Udržateľné životné prostredie / III.1 Odstraňovanie environmentálnych vplyvov	
Opis opatrenia	Opatrenie je zamerané na odstraňovanie rôznych foriem environmentálnych vplyvov vyvolaných výrobou elektriny a tepla spaľovaním hnedého uhlia, ako aj na bezpečné a ekologické ukončovanie, resp. transformáciu činnosti ENO. Environmentálne vplyvy zahŕňajú vplyvy so známym aj neznámym pôvodcom, vplyvy v areáloch vo vlastníctve Slovenských elektrární, ako aj vyvolané vplyvy zo spaľovania hnedého uhlia mimo ich vlastníctva. Tieto opatrenia majú byť financované z rôznych zdrojov, vrátane zdrojov Slovenských elektrární, doplnené inými, aj nenávratnými zdrojmi financovania pre potreby zabezpečenia ochrany životného prostredia v procese ukončovania banskej činnosti. Opatrenie je tiež zamerané na podporu projektov revitalizácie znečistených pôd, povrchových a podzemných vôd v regióne, ktoré sú znečistené vplyvom banskej činnosti a iných priemyselných činností v regióne.	
Sledovaný cieľ	• Rekultivácia skládok a odkalísk v súvislosti s výrobou energií z hnedého uhlia • Sanácia environmentálnych záťaží v súvislosti s výrobou energií z hnedého uhlia • Revitalizácia znečistenej pôdy v regióne • Revitalizácia znečistených povrchových a podzemných vôd v regióne • Realizácia opatrení na zlepšenie kvality ovzdušia	
Potenciálni nositelia projektov	• Slovenské elektrárne • Štát	
Cieľové skupiny	• Verejnosť • Mestá a obce • Vlastníci pôdy	
Zodpovedné orgány a úlohy	Slovenské elektrárne	Príprava projektov
	MŽP SR	Príprava projektov

	RO a SO pre Program Slovensko	Identifikácia možných zdrojov financovania z Programu Slovensko pre oboch potenciálnych nositeľov projektov Príprava a vyhlasovanie výziev na financovanie projektov
Identifikácia zdrojov podpory a iné aktivity	- Realizácia prebieha postupne podľa plánov revitalizácie areálu v réžii Slovenských elektrární, ktoré majú možnosť financovania z Programu Slovensko alebo Modernizačného fondu - Vyhlásená výzva v rámci PSK 2021-2027 (FST): Podpora zariadení na výrobu elektriny zo slnečnej energie (Kód výzvy: PSK-MIRRI-004-2023-DV-FST) – plánovaná alokácia na región horná Nitra: 24,8 mil. EUR - Plánované výzvy z Programu Slovensko: - Priorita: 2P2. Životné prostredie/ ŠC RSO2.7. Posilnenie ochrany a zachovania prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry, a to aj v mestských oblastiach, a zníženie všetkých foriem znečistenia	

6.1.3.4.2 *Priorita III.2 Rozvoj udržateľnej energetiky*

V súvislosti s ukončením podpory výroby elektriny z uhlia v roku 2023 ENO ukončilo výrobu elektriny a tepla z hnedého uhlia. Následne bol uvedený do prevádzky nový zdroj tepla, ktorý vybudovala spoločnosť PTH. Tento zdroj zabezpečuje výrobu z obnoviteľných nízkoemisných a bezemisných zdrojov, doplnený špičkovým zdrojom na báze spaľovania zemného plynu.

Ďalší rozvoj tepelného hospodárstva na hornej Nitre je spojený so znižovaním celkovej spotreby tepla, ako aj ďalším rozvojom produkcie (CZT 4. generácie) smerovaným k cieľu dosiahnutia uhlíkovej neutrality. Takýto rozvoj si vyžaduje vytvorenie plánu rozvoja CZT na hornej Nitre (Prievidza, Partizánske, Handlová, prípadne ďalšie obce) v oblasti pripájania ďalších (aj lokálnych) zdrojov OZE, rozširovania zapojených spotrebiteľov, ako aj rekonštrukcie a výstavby inteligentných rozvodov tepla a chladu. Na to je potrebné doplniť aj ďalšie podporné zdroje a nástroje (administratívne, technické kapacity, ako aj samotné investície).

Hornonitrianska kotlina patrí medzi perspektívne geotermálne oblasti na Slovensku. Overené zásoby geotermálnej energie Hornonitrianskej kotliny sú 16 MWt. Pre obdobie 100 rokov je udržateľná energetická kapacita rezervoáru 12 MWt. Sumárny inštalovaný (max. výkon) je v súčasnosti 9,7 MWt (Chalmová, Laskár, Bojnice, Púšť – vrt Hornonitrianskych baní Prievidza). Aktuálny produkovaný výkon všetkých aktívnych vrtov je spolu 3,5 MWt. Existuje potenciál využívať 8 MWt (udržateľný energetický potenciál), pričom nebude ohrozená energetická udržateľnosť rezervoáru s výhľadom na 100 rokov.

Keďže uvedené hodnoty dokumentujú možný takmer trojnásobný nárast oproti doteraz využívaným kapacitám, región hornej Nitry sa javí z hľadiska geotermálnej energie ako perspektívny. V rámci využívania plytkých geologických štruktúr existuje potenciál v budovaní energetických zásobníkov, ktoré je možné využiť na skladovanie akéhokoľvek typu energie vrátane tej z OZE (geotermálna energia, solárna energia, veterná energia a všeobecne zvyškové teplo), čím sa dá riešiť hlavná nevýhoda slnečnej a veternej energie, ktorou je najväčšia produkcia energie mimo času najvyššej potreby.

Túto energiu je možné využiť sezónne v podobe tepla na vykurovanie alebo na chladenie. Energetický zásobník je tvorený sieťou vrtov s hĺbkou v závislosti od energetickej náročnosti spádovej oblasti. Využívanie geotermálnej energie spoločne s budovaním energetických zásobníkov umožní optimalizovať využitie prírodných podmienok,

priaznivých geologických pomerov hornej Nitry a zároveň prispievajú k zníženiu uhlíkovej stopy resp. energetickej závislosti od neobnoviteľných fosílnych zdrojov.²⁶

Príslušné orgány uvedené v časti 6.7 budú každoročne v rámci správ o implementácii Akčného plánu vyhodnocovať:

- Znižovanie potreby energie v budovách a rozvodoch napojených na CZT (indikátor: GWh)
- Zvyšovanie energie z obnoviteľných zdrojov s cieľom úplne nahradiť zdroje na báze fosílného zemného plynu do roku 2034 (indikátor: GWh z OZE)
- Využívanie energetických zariadení na zvyšovanie energetickej hospodárnosti vo vlastníctve energetických komunít, občanov (prosumerov) a samospráv. (indikátor: GWh z OZE od samospotrebitel'ov - prosumerov).

6.1.3.4.2.1 Opatrenie III.2.1 Rozvoj udržateľného tepelného hospodárstva v regióne

Názov opatrenia	III.2.1 Rozvoj udržateľného tepelného hospodárstva v regióne	
Pilier/priorita	III. – Udržateľné životné prostredie / III.2 Rozvoj udržateľnej energetiky	
Opis opatrenia	Opatrenie je zamerané na riešenie budúceho spôsobu výroby a dodávky tepla v regióne horná Nitra, predovšetkým spôsobené ukončením výroby tepla z domáceho uhlia, dotýkajúce sa odberateľov odoberajúcich teplo z ENO. Opatrenie má prispieť k zabezpečeniu takého budúceho riešenia výroby a dodávky tepla, ktoré bude najlepšou kombináciou z hľadiska cien pre odberateľov, vplyvov na životné prostredie a na zamestnanosť, ako aj z hľadiska možností finančnej podpory z rôznych podporných zdrojov (ako napr. podpora OZE, podpora z fondov EÚ, národných fondov, prípadne iných zdrojov).	
Sledovaný cieľ	Zabezpečiť najlepšie možné riešenie výroby a dodávky tepla pre súčasných odberateľov, zohľadňujúce vplyv na cenu tepla pre odberateľov, zamestnanosť v regióne, možnosti finančnej podpory a dodržaním minimálne zákonných požiadaviek na životné prostredie	
Potenciálni nositelia projektov	- HBP - PTH - Mestá a obce - Podnikatelia v regióne - Mimovládne neziskové organizácie	
Cieľové skupiny	Spotrebitelia energií	
Zodpovedné orgány a úlohy	PTH / kľúčoví odberatelia tepla	Negociácie ohľadom možností riešenia dodávky tepla po roku 2023 boli ukončené.
	MH SR	Identifikácia možných dodatočných zdrojov financovania podľa potreby a podľa navrhovaného riešenia.

²⁶ Zdroj: Štátny geologický ústav Dionýza Štúra, vlastné výpočty.

Identifikácia zdrojov podpory a iné aktivity

- Realizovaná aktivita: Spustenie zdroja tepla pre región po ukončení výroby v ENO, ktorý vybudovala spoločnosť PTH
 - Modernizačný fond
 - Plánované výzvy z Programu Slovensko:
 - Priorita: 2P1. Energetická efektívnosť a dekarbonizácia
- Špecifický cieľ: RSO2.2. Podpora energie z obnoviteľných zdrojov

6.1.3.4.2.2 Opatrenie III.2.2 Rozvoj nízkouhlíkovej energetiky v regióne

Názov opatrenia	III.2.2 Rozvoj nízkouhlíkovej energetiky v regióne
Pilier/priorita	III. – Udržateľné životné prostredie / III.2 Rozvoj udržateľnej energetiky
Opis opatrenia	Opatrenie je zamerané na podporu rozvoja OZE s cieľom podporiť prechod na nízkouhlíkovú a nízkoemisnú energetiku. Opatrenie má prispieť k rýchlejšej implementácii OZE v regióne horná Nitra, a to z hľadiska priemyselných inštalácií, ako aj inštalácií v domácnostiach. Opatrenie je tiež zamerané na podporu smart riešení v energetike a zahŕňa výskum a vývoj v tejto oblasti, testovanie, ako aj implementáciu riešení a ich zavedenie do praxe (napr. oblasti týkajúce sa inteligentných decentralizovaných a distribuovaných energetických sietí (smart grids/micro grids), manažmentu energií a energetických dát, inteligentných meracích systémov, úložísk energií a pod. Opatrenie má tiež prispieť k zvýšeniu povedomia a informovanosti verejnosti o možnostiach využívania OZE, možnostiach ich inštalácie a možnostiach využívania rôznych podporných schém na financovanie OZE.
Sledovaný cieľ	• Zvýšenie priemyselných inštalácií OZE v regióne horná Nitra • Zvýšenie inštalácií OZE v domácnostiach, verejných budovách a bytových domoch • Zvýšenie zavádzania riešení a inovácií v oblasti smart energetiky • Zlepšenie informovanosti verejnosti o možnostiach inštalácie a financovania OZE
Potenciálni nositelia projektov	• Domácnosti • Výrobcovia energií • Podnikatelia v regióne • Mestá a obce • Mimovládne neziskové organizácie
Cieľové skupiny	• Verejnosť • Spotrebitelia energií

Zodpovedné orgány a úlohy	Mestá a obce	Príprava projektov
	RO a SO pre Program Slovensko	Identifikácia možných zdrojov financovania z Programu Slovensko Príprava a vyhlasovanie výziev na financovanie projektov
Identifikácia zdrojov podpory a iné aktivity	• Vyhlásená výzva v rámci PSK 2021-2027 (FST): Podpora zariadení na výrobu elektriny zo slnečnej energie (Kód výzvy: PSK-MIRRI-004-2023-DV-FST) – plánovaná alokácia na región horná Nitra: 24,8 mil. EUR • Výzvy pod Plánom obnovy na podporu výstavby nových zariadení na výrobu elektriny z OZE a na podporu zvyšovania flexibility elektroenergetických sústav pre vyššiu integráciu OZE • Plánované výzvy z Programu Slovensko: ○ Priorita: 2P1. Energetická efektívnosť a dekarbonizácia/ Špecifický cieľ: RSO2.2. Podpora energie z obnoviteľných zdrojov • Plánovaná výzva z FST: ○ Zvýšenie energetickej efektívnosti verejných budov vrátane podpory inteligentných opatrení a inovatívnych riešení – Finančný nástroj (predbežná alokácia 14,39 mil. €)	

6.1.3.4.2.3 Opatrenie III.2.3 Podpora energetickej efektívnosti v regióne

Názov opatrenia	III.2.3 Podpora energetickej efektívnosti v regióne
Pilier/priorita	III. – Udržateľné životné prostredie / III.2 Rozvoj udržateľnej energetiky
Opis opatrenia	Opatrenie je zamerané na podporu implementácie riešení v oblasti energetickej efektívnosti s cieľom znižovať náročnosť na spotrebu energií v regióne, ako súčasť prechodu z uhoľnej energetiky na novú nízkouhlíkovú energetiku. Opatrenia energetickej efektívnosti sa týkajú širokého spektra oblastí, vrátane energetickej efektívnosti rezidenčných budov, verejných budov, ako aj energetickej efektívnosti v priemysle, energetickej efektívnosti verejnej infraštruktúry (napr. verejné osvetlenie), a tiež energetickej efektívnosti v doprave. Opatrenie má tiež prispieť k zvýšeniu povedomia a informovanosti verejnosti o možných riešeniach v oblasti energetickej efektívnosti, ako aj o možnostiach financovania týchto riešení z rôznych zdrojov.
Sledovaný cieľ	• Nárast opatrení energetickej efektívnosti v oblasti rezidenčných budov, verejných budov a infraštruktúry, v doprave a priemysle • Zlepšenie informovanosti verejnosti o opatreniach v oblasti energetickej efektívnosti a možnostiach ich financovania

Potenciálni nositelia projektov	• Domácnosti • Mestá a obce • Podnikatelia v regióne	
Cieľové skupiny	• Verejnosť • Spotrebitelia energií	
Zodpovedné orgány a úlohy	Mestá a obce	Príprava projektov
	RO a SO pre Program Slovensko	Identifikácia možných zdrojov financovania z Programu Slovensko Príprava a vyhlasovanie výziev na financovanie projektov Riešiť podporu doplnenia administratívnych kapacít v samosprávach na prípravu projektových dokumentácií projektov, ako aj zdroj na prefinancovanie projektovej prípravy samospráv
Identifikácia zdrojov podpory a iné aktivity	• Vyhlásená výzva v rámci PSK 2021-2027 (FST): Podpora komplexného rozvoja stredného odborného vzdelávania (Kód výzvy: PSK-MIRRI-001-2023-DV-FST), pod ktorou je možné realizovať aj opatrenia na zvýšenie energetickej efektívnosti budov – plánovaná alokácia na región horná Nitra: 15 mil. EUR • Výzva na podporu energetickej efektívnosti a využívania OZE vo verejných budovách (Kód výzvy: PSK-SIEA-002-2023-DV-EFRR) • Plánované výzvy z Programu Slovensko: ○ Priorita: 2P1. Energetická efektívnosť a dekarbonizácia/ Špecifický cieľ: RSO2.2. Podpora energie z obnoviteľných zdrojov ○ Priorita 8P1: FST / Výzva na podporu energetickej efektívnosti verejných budov v regióne hornej Nitry s alokáciou 15,8 mil. EUR	

6.1.3.4.2.4 Opatrenie III.2.4 Zriadenie Regionálneho centra udržateľnej energetiky

Názov opatrenia	III.2.4 Zriadenie Regionálneho centra udržateľnej energetiky (RCUE)
Pilier/priorita	III. – Udržateľné životné prostredie / III.2 Rozvoj udržateľnej energetiky
Opis opatrenia	Opatrenie je zamerané na podporu plánovacích a implementačných kapacít samospráv pre rozvoj udržateľnej energetiky v rámci okresov, resp. strategicko-plánovacích regiónov v súlade s návrhom Vízie a stratégie rozvoja Slovenska do roku 2030. Poslaním RCUE je optimalizovať energetickú potrebu a spotrebu na danom území, zvyšovať mieru jeho energetickej sebestačnosti na báze OZE pri

dôslednom rešpektovaní kritérií environmentálnej udržateľnosti, zvyšovať miestnu kontrolu nad rozvojom regionálnej energetiky a tým prispievať k plneniu záväzkov SR voči klimatickej, energetickej a environmentálnej politike EÚ a zároveň k stabilizácii miestnej ekonomiky.

Cieľom opatrenia je najmä odstrániť živelnosť pri rozhodovaní o investíciách a projektoch ovplyvňujúcich spotrebu palív a energie, zabezpečiť systematické energetické plánovanie v regiónoch a harmonizáciu zámerov najmä samospráv tak, aby sa zefektívnila príprava a realizácia konkrétnych prioritných projektov smerujúca k optimalizácii energetickej potreby a rastu energetickej efektívnosti a podielu OZE. RCUE poskytne samosprávam informačný a poradenský servis zameraný na znižovanie energetickej náročnosti, tvorbu miestnych regulatívov pri využívaní OZE, uplatňovaní inovácií a transfer dobrej energetickej praxe.

Sledovaný cieľ	• Znižovanie konečnej energetickej spotreby a emisií skleníkových plynov • Zvyšovanie podielu OZE	
Potenciálni nositelia projektov	• Štátna správa a inštitúcie • Mestá a obce • Mimovládne neziskové organizácie	
Cieľové skupiny	• Verejnosť • Mestá a obce • Spotrebiteľia a samospotrebiteľia energií	
Zodpovedné orgány a úlohy	Mestá a obce	Príprava projektov
	MH SR	Identifikácia možných dodatočných zdrojov financovania podľa potreby
	MH SR / SIEA	Podľa potreby
Identifikácia zdrojov podpory a iné aktivity	• Zatiaľ nerealizované • Vyhlásená výzva pod Programom Slovensko: Rozšírenie informačného systému energetickej efektívnosti pre potreby krajských energetických centier a regionálnych centier udržateľnej energetiky (Kód výzvy: PSK-SIEA-004-2023-NP-EFRR) • Plánované výzvy z Programu Slovensko: ○ Priorita: 2P1. Energetická efektívnosť a dekarbonizácia/ Špecifický cieľ: RSO2.2. Podpora energie z obnoviteľných zdrojov	

6.1.3.4.3 Priorita III.3 Zlepšovanie životného prostredia

V rámci transformácie uhoľného regiónu je potrebné riešiť nielen existujúce environmentálne vplyvy a vplyvy banskej činnosti a priemyslu v regióne, ale tiež zlepšovanie životného prostredia do budúcnosti. Región horná Nitra historicky trpí znečistením rôzneho druhu, napr. znečistením ovzdušia, pôdy a podzemných vôd. Transformácia regiónu by mala viesť aj k zlepšeniu životného prostredia, s cieľom zvýšiť atraktivitu regiónu a znížiť vplyvy znečisteného životného prostredia na zdravie obyvateľstva.

Zlepšovanie životného prostredia by malo byť riešené v dvoch rovinách – v oblasti podpory udržateľného hospodárstva, ktoré by malo minimalizovať vplyvy na životné prostredie (napr. v oblasti odpadového hospodárstva, vodného hospodárstva alebo pôdohospodárstva), ako aj v oblasti konverzie environmentálne zaťažených území a areálov na nové využitie, ktoré by prispievalo aj k zlepšovaniu životného prostredia.

V zmysle Programu odpadového hospodárstva SR na roky 2021 – 2025 je hlavným cieľom odpadového hospodárstva SR do roku 2025 odklonenie odpadov od ich zneškodňovania skládkovaním najmä pre komunálne odpady. V oblasti udržateľného odpadového hospodárstva v regióne je dôležité podporovať obehové odpadové hospodárstvo, ktoré by malo zahŕňať opatrenia na predchádzanie vzniku odpadu, jeho recykláciu a iné materiálové zhodnotenie, s cieľom znižovať mieru skládkovania. V TSK dosahovala v roku 2018 miera recyklácie 37 % a miera skládkovania 63 %.²⁷ Do roku 2035 by pritom podľa Stratégie environmentálnej politiky SR malo klesnúť skládkovanie odpadu pod 25 %²⁸ a do roku 2030 sa zvýši miera recyklácie komunálneho odpadu, vrátane jeho prípravy na opätovné použitie, na 60 % zo súčasných 39 % na celom Slovensku.²⁹

V oblasti hornej Nitry je v tretej kvalitatívnej triede podzemných vôd 45 % oblasti Prievidze, 83 % oblasti Novák a 71 % oblasti Bojníc. Z tohto dôvodu by mali byť podporované projekty zamerané na čistenie vodných tokov a odpadových vôd. Ďalšími opatreniami by mali byť aktivity zamerané na udržateľnosť obehu vody, zadržiavanie vody v krajine, protipovodňovú ochranu a lepšie hospodárenie s vodou s cieľom obmedzovať sucho a nedostatok vody. V regióne je taktiež nedobudovaná kanalizácia v niektorých obciach.

Vyššie spomínané opatrenia môžu byť realizované aj v súvislosti s využitím konverzie environmentálne zaťažených území a areálov, napr. environmentálnym využitím zaplavených území, ktoré vznikli ako dôsledok banskej činnosti, využitím banských vôd, prípadne realizáciou opatrení na zlepšenie životného prostredia v areáloch, v ktorých je realizovaná banská činnosť alebo výroba energií z hnedého uhlia.

V súvislosti s cieľom zabezpečenia konverzie bývalých banských území je od schválenia Akčného plánu v príprave viacero opatrení, ktoré pomôžu regiónu opätovne využívať hnedé parky pre ich ďalšie využitie. Z Programu Slovensko bola vyhlásená výzva na podporu zariadení na výrobu elektriny zo slnečnej energie, ktorá umožní napr. premeniť hnedé parky na fotovoltické parky produkujúce energiu z OZE. V príprave je tiež národný projekt transformácie areálu bane Handlová, ktorého cieľom je jeho revitalizácia a zmena jeho účelu.

6.1.3.4.3.1 Opatrenie III.3.1 Podpora investícií do udržateľného odpadového a vodného hospodárstva

Názov opatrenia	III.3.1 Podpora investícií do udržateľného odpadového a vodného hospodárstva
Pilier/priorita	III. – Udržateľné životné prostredie / III.3 Zlepšovanie životného prostredia

²⁷ Program odpadového hospodárstva SR na roky 2021 – 2025, Tab. 2-10 Nakladanie s komunálnymi odpadmi v SR podľa krajov v roku 2018 (%).

²⁸ Zelenšie Slovensko, Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030, September 2018.

²⁹ SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) 2018/851 z 30. mája 2018, ktorou sa mení smernica 2008/98/ES o odpade

Opis opatrenia	Opatrenie je zamerané na podporu investícií do udržateľného obehového odpadového a vodného hospodárstva, ktoré majú prispieť k zlepšovaniu životného prostredia na hornej Nitre. Opatrenia majú byť v súlade s plánmi udržateľného rozvoja a stratégiou environmentálnej politiky a mali by viesť k napĺňaniu cieľov v oblasti znižovania emisií, čistoty ovzdušia, vody, pôdy, či ochrany chránených území. Opatrenie je primárne zamerané na odpadové a vodné hospodárstvo, avšak v rámci neho môžu byť realizované aj iné projekty zamerané na zlepšovanie životného prostredia, ako aj opatrenia zamerané na adaptáciu na negatívne dôsledky zmeny klímy (protipovodňové opatrenia, opatrenia na boj so suchom, vodozádržné opatrenia, efektívne hospodárenie s vodou, dodávka pitnej vody, využitie zrážkových a priemyselných vôd a pod.). Opatrenie má za cieľ podporiť zvýšenie informovanosti a povedomia verejnosti v oblasti obehového hospodárstva, trvalo udržateľného rozvoja, ako aj sebestačnej regionálnej ekonomiky založenej na lokálnej produkcii a spotrebe. Podporou projektov zameraných na obehové hospodárstvo sa zároveň podporí tvorba nových pracovných miest v regióne a integrujú sa ciele Akčného plánu zamerané na zamestnanosť, životné prostredie a udržateľné hospodárstvo a cieľové skupiny rozšíriť o uchádzačov o zamestnanie a kvalifikované pracovné sily. Opatrenie taktiež sleduje ďalšie ciele adaptácie³⁰ na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy tak v investičnej oblasti, ako aj v oblasti osvedy odbornej a laickej verejnosti vzhľadom na závažnosť situácie s vývojom klimatického trendu.	
Sledovaný cieľ	• Znižovanie podielu skládkovania odpadu a zvyšovanie inovatívnych možností energetického využívania nevyužiteľného odpadu • Znižovanie tvorby odpadov • Zvýšenie kvality podzemných vôd a čistenie odpadových vôd • Zmierňovanie negatívnych dôsledkov zmeny klímy v regióne • Zvyšovanie informovanosti verejnosti v súvislosti s obehovým hospodárstvom • Adaptácia na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy	
Potenciálni nositelia projektov	• Mestá a obce • Podnikatelia v regióne • Spracovatelia odpadu • Štát	
Cieľové skupiny	• Verejnosť • Mestá a obce	
Zodpovedné orgány a úlohy	Mestá a obce	
	RO a SO pre Program Slovensko	Príprava projektov Identifikácia možných zdrojov financovania z Programu Slovensko

³⁰ Vid' Stratégiu adaptácie Slovenskej republiky na nepriaznivé klimatické dôsledky (<https://www.minzp.sk/files/odbor-politiky-zmeny-klimy/strategia-adaptacie-sr-zmenu-klimy-aktualizacia.pdf>)

Príprava a vyhlasovanie výziev na financovanie projektov

Identifikácia zdrojov podpory a iné aktivity	• Vyhlásená výzva pod Programom Slovensko: Triedený zber komunálnych odpadov (Kód výzvy: PSK-MZP-009-2024-DV-EFRR) • Vyhlásená výzva pod Programom Slovensko: Výstavba stokovej siete, čistiarní odpadových vôd, decentralizovaných systémov nakladania s komunálnymi odpadovými vodami a vodovodov (Kód výzvy: PSK-MZP-001-2023-DV-EFRR) • Vyhlásená výzva pod Programom Slovensko: Výstavba stokovej siete, čistiarní odpadových vôd, decentralizovaných systémov nakladania s komunálnymi odpadovými vodami a vodovodov (Kód výzvy: PSK-MZP-002-2023-DV-KF) • Prípravné aktivity pre projekt Regionálneho integrovaného centra pre zhodnocovanie komunálneho odpadu • Plánovaná výzva z FST: ○ Zavádzanie udržateľných technológií v oblasti obehového hospodárstva vrátane rozvoja nových spracovateľských kapacít, ktorej podmienkou tiež má byť realizácia na brownfielde (predbežná alokácia 10,55 mil. €).
---	---

6.1.3.4.3.2 Opatrenie III.3.2 Podpora zmapovania a konverzie environmentálne zaťažených území a areálov

Názov opatrenia	III.3.2 Podpora zmapovania a konverzie environmentálne zaťažených území a areálov
Pilier/priorita	III. – Udržateľné životné prostredie / III.3 Zlepšovanie životného prostredia
Opis opatrenia	Opatrenie je zamerané na podporu realizácie projektov v oblasti zlepšovania životného prostredia prostredníctvom konverzie environmentálne zaťažených území a areálov po banskej činnosti a výrobe elektriny z hnedého uhlia, resp. s využitím týchto území a areálov, prípadne využitím pozostatkov banskej činnosti, ako napr. využitie banských vôd ako bezemisného zdroja tepla alebo využitie území dotknutých banskou činnosťou na aktivity vedúce k zlepšovaniu životného prostredia alebo aj vytvorením CCE pre komplexné vyriešenie regionálneho odpadu, ktoré bude kombináciou materiálového a energetického zhodnotenia komunálneho a priemyselného odpadu
Sledovaný cieľ	• Konverzia environmentálne zaťažených území a areálov s cieľom využitia na aktivity prispievajúce k zlepšovaniu životného prostredia
Potenciálni nositelia projektov	• HBP • Slovenské elektrárne • Mestá a obce • Podnikatelia v regióne

Cieľové skupiny	• Verejnosť • Mestá a obce	
Zodpovedné orgány a úlohy	HBP a Slovenské elektrárne	Príprava projektov
	Mestá a obce	Príprava projektov
	MH SR	Podľa potreby, posudzovanie investičnej pomoci pre predložené projekty
	RO a SO pre Program Slovensko	Identifikácia možných zdrojov financovania z Programu Slovensko Príprava a vyhlasovanie výziev na financovanie projektov
Identifikácia zdrojov podpory a iné aktivity	• Vyhlásená výzva v rámci PSK 2021-2027 (FST): Podpora zariadení na výrobu elektriny zo slnečnej energie (Kód výzvy: PSK-MIRRI-004-2023-DV-FST) – plánovaná alokácia na región horná Nitra: 24,8 mil. EUR • Ďalšie aktivity zameraná na revitalizáciu a zmenu využitia zaťažených území a areálov zatiaľ nerealizované • Vyhlásená výzva pod Programom Slovensko: Podpora rozvoja prvkov zelenej a modrej infraštruktúry v obciach a mestách (Kód výzvy: PSK-MIRRI-008-2024-ITI-EFRR) • Plánované výzvy z Programu Slovensko: ○ Priorita 2P2. Životné prostredie / Špecifický cieľ: RSO2.6. Podpora prechodu na obehové hospodárstvo, ktoré efektívne využíva zdroje	

6.1.4 Pilier IV. – Kvalita života a sociálna infraštruktúra

6.1.4.1 *Zdôvodnenie piliera a jeho prínos*

V súčasnosti je potrebné riešiť prispôsobenie vzdelávania v regióne potrebám trhu práce zameraného na nové rozvíjajúce sa sektory ekonomiky. V tejto súvislosti je potrebné riešiť prepojenie vzdelávania na trh práce v oblasti stredného školstva a duálneho vzdelávania. V súvislosti s príchodom zamestnancov banského sektora na trh práce počas postupného utlmovania banskej činnosti bude potrebné posilniť aj celoživotné vzdelávanie a rekvalifikáciu.

Zároveň má región problémy so starnutím obyvateľstva a s odlivom mladých ľudí. Preto je potrebné posilniť infraštruktúru zameranú na sociálnu starostlivosť o staršie skupiny obyvateľstva, ako aj zatraktívniť región pre mladých ľudí s cieľom udržať ich v regióne. Rozvoj nových sektorov ekonomiky, ako aj nových pracovných príležitostí vytvorí základné podmienky pre uplatnenie mladých ľudí v regióne. Zároveň je však potrebné zvýšiť atraktivitu regiónu aj z pohľadu kvality života vo forme podpory kultúry, športových, rekreačných a voľnočasových aktivít, služieb pre občanov a dostupnosti bývania pre mladé rodiny.

6.1.4.2 *Východisková situácia*

V oblasti zdravia obyvateľstva má banská činnosť vplyv v prvom rade na samotných baníkov, ako aj na obyvateľov žijúcich v regióne. Z hľadiska demografického vývoja zaznamenali okresy Prievidza a Partizánske úbytok obyvateľstva. Okres Prievidza stratil od roku 1998 okolo 4,5 % obyvateľov, zatiaľ čo okres Partizánske stratil okolo 5 % obyvateľov, pričom sa predpokladá, že tento trend bude pokračovať. Obyvateľstvo v oboch regiónoch zároveň starne. Podľa predpovede Prognostického ústavu SAV bol podiel obyvateľstva vo veku 24 až 54 rokov v celkovej populácii okresov Prievidza a Partizánske v roku 2017 na úrovni 45 %, pričom sa očakáva, že príslušné podiely klesnú do roku 2040 na 33,2 %, resp. 31,2 %. Podiel populácie nad 64 rokov bol už v roku 2017 v týchto okresoch nad priemernou úrovňou na Slovensku (19 %-20 %), pričom sa predpokladá, že vzrastie do roku 2040 až na tretinu.³¹

Útlmom a ukončením ťažby bude dochádzať k predčasnému odchodu baníkov, ktorí nebudú najmä vzhľadom k veku schopní adaptácie na nový druh povolania. Z týchto príčin bude nutné pripraviť právnu úpravu týkajúcu sa sociálneho zabezpečenia baníkov a možností pre vytvorenie podmienok skoršieho odchodu zo zamestnania.

Zručnosti v regióne

Päťina zamestnancov HBP pracuje na pozíciách ako montér strojov a zariadení, vodič či ako pomocný a nekvalifikovaný pracovník. Táto skupina zamestnancov primárne disponuje fyzickou zdatnosťou, manuálnou zručnosťou a technickými zručnosťami pri dobývaní a razení banských diel pomocou strojov a zariadení, ich ostatné zručnosti sú ale nízke. Zároveň sú tieto profesie typické vyšším priemerným vekom, tretina zamestnancov na pozícii baník je starších ako 50 rokov.

V energetickom sektore je podiel pracovných miest s potrebou vysokej kvalifikácie, a to viac ako 50 %. V HBP je podiel špecialistov nižší, ako špecialista, technik alebo odborný pracovník tu pracuje približne pätina zamestnancov. Najrozvinutejšími všeobecnými technickými zručnosťami sú metódy a postupy tvorby technickej dokumentácie, technické kreslenie, no aj metódy a technológie zvarovania a obrábania kovov. Zručnosti časti zamestnancov HBP sú teda využiteľné aj mimo práce v bani, najmä znalosti zo strojnictva, elektrotechniky a ovládanie informačno-komunikačných zariadení pre komunikáciu.

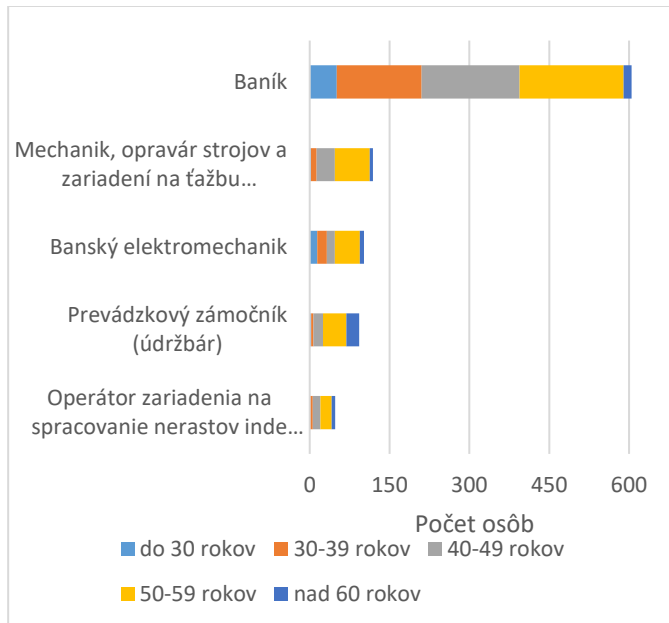
Zamestnanci v ENO využívajú univerzálne zručnosti a majú vysokú úroveň odborných zručností v oblasti energetiky. Najviac využívanými univerzálnymi zručnosťami v ENO sú spôsoby a metódy komunikácie, analytické a diagnostické metódy a povedomie o ochrane životného prostredia.³² Vzhľadom na štruktúru zamestnancov sú však najpočetnejšie špecifické odborné zručnosti z oblasti energetiky a elektrotechniky,

³¹ PODPORA UHOĽNÝCH REGIÓNŮ V TRANSFORMÁCII – Sociálno-ekonomické analýzy pre podporu využívania EŠIF – Expertná štúdia Horná Nitra, SR, Prognostický ústav, SAV, október 2018.

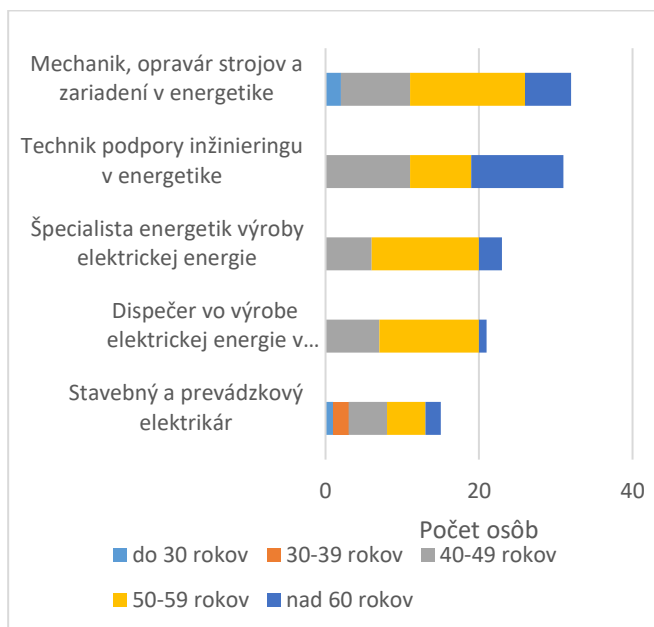
³² Zdroj: MIRRI SR; Vlastné výpočty, vyhodnotenie štruktúry zamestnancov najvýznamnejších zamestnávateľov v analyzovaných regiónoch.

servisné postupy opravy zariadení v energetike a distribúciu energie. Dôležitou zručnosťou v energetickom sektore sa stáva ovládanie technológií a zariadení na báze OZE. Odvetvie elektrotechniky a energetiky patrí medzi odvetvia s najväčším počtom špecialistov, preto okrem odborných zručností majú zamestnanci rozvinuté aj pokročilejšie digitálne zručnosti, ako je ovládanie softvérov, princípy fungovania smart zariadení a technológií počítačom riadenej výroby.

Graf 8 TOP 5 najpočetnejších zamestnaní podľa vekových kategórií v HBP v roku 2021

Graf 9 TOP 5 najpočetnejších zamestnaní podľa vekových kategórií v ENO v roku 2021

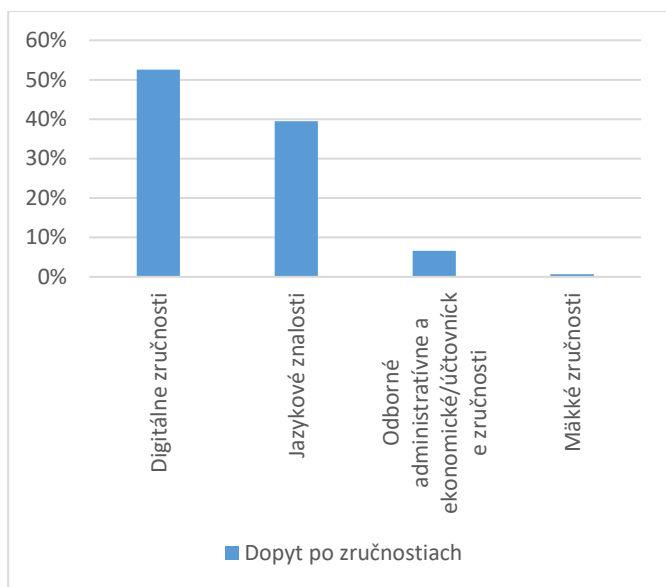
Zdroj: Štruktúra zamestnancov HBP a ENO, spracovanie MIRRI SR

Medzi najžiadanejšie zručnosti v regióne horná Nitra podľa údajov z pracovných inzerátov patria cudzie jazyky, základné digitálne zručnosti a odborné zručnosti z oblasti administratívy a účtovníctva.³³

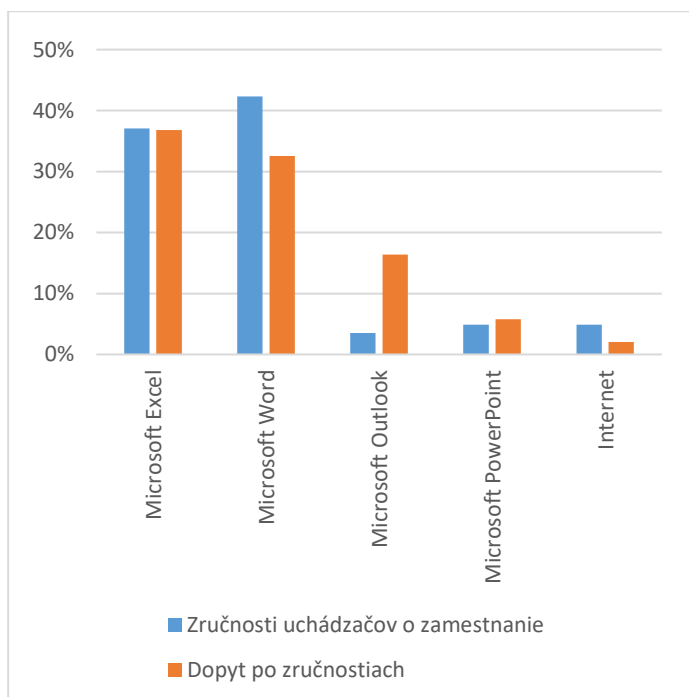
³³ Najinzerovanejšie požadované zručnosti v regióne na portáli Profesia.sk.

Spomedzi základných digitálnych zručností sú to ovládanie kancelárskych programov na tvorbu textu, tabuliek a správu e-mailov. Z pokročilých digitálnych zručností zamestnávateľia vyžadujú prácu so softvérom na projektovanie a konštruovanie (CAD) a programovacie jazyky. Medzi mäkkými zručnosťami prevládajú manažérske zručnosti, organizovanie a plánovanie práce či komunikačné a prezentačné zručnosti. Dopytované sú aj menej pokročilé odborné zručnosti ako napr. fakturácia, skladové hospodárstvo a znalosti z podvojného účtovníctva a obsluha dopravných prostriedkov.

Graf 10 Dopyt po zručnostiach v regióne horná Nitra v roku 2021

Graf 11 Dopyt a ponuka základných digitálnych zručností v regióne horná Nitra v roku 2021

Zdroj: Profesia.sk, ÚPSVaR SR, spracovanie MIRRI SR

Poznámka: Dopyt po zručnostiach vychádza z dát inzerovaných voľných pracovných miest spoločnosti Profesia

V regióne horná Nitra medzi nedostatkové patria univerzálne, odborné a technické zručnosti. Riešenie problémov, numerická gramotnosť, komunikácia či základná digitálna gramotnosť sú najpožadovanejšími

univerzálnymi zručnosťami v nedostatkových profesiách.³⁴ Z odborných kvalifikovaných zručností sú nedostatkové jednoduchšie práce pri obrábaní kovov, technológia sústruženia, frézovania, zvárania ako i orientácia v technických nákresoch.

TOP 10 nedostatkových profesií v regióne horná Nitra

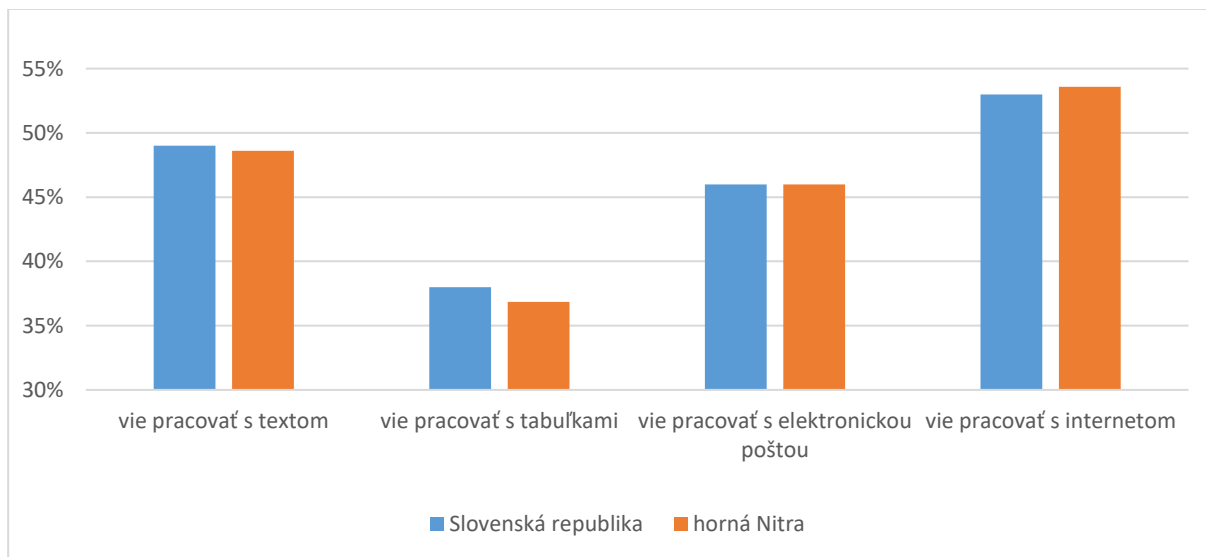
Všeobecní lekári	Stavební špecialisti
Strojárski špecialisti	Technici v poľnohospodárstve a potravinárstve
Pedagogickí a odborní pracovníci vo výchove a vzdelávaní	Chovatelia hospodárskych zvierat a dojníc
Špecialisti v ošetrovatelstve	Prípravári a montéri kovových konštrukcií
Opatrovatelia	Murári a podobní pracovníci

Zdroj: ÚPSVaR SR

Zamestnanci z odvetví zasiahnutých transformáciou môžu zmierniť dopyt po technických zručnostiach v oblastiach mechaniky a energetiky. Transformácia so sebou prináša aj nevyhnutnú potrebu využívania technologicky inovatívnych postupov. Postupným zavádzaním OZE bude potrebná časť zamestnancov, ktorí disponujú vysokošpecializovanými odbornými zručnosťami v energetike, v rámci OZE, environmentálneho manažerstva – audity a pri aplikácii a využívaní batériových systémov (Energy sharing). Zároveň bude potrebné navrhovať a konštruovať technológie využívané pri výrobe a distribúcii vodíka, poznať princípy zachytávania a spracovania CO₂ na mieste ako aj využívanie fotovoltiky.³⁵

Úroveň digitálnych zručností bola podľa výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2011 v regióne horná Nitra na úrovni priemeru SR. Rozdiely v ovládaní jednotlivých aplikácií boli minimálne, najrozšírenejšia zručnosť bola práca s internetom, ktorú malo na hornej Nitre 54,4 % obyvateľov, čo je o 0,6 p. b. viac ako je priemer SR. Úroveň ovládania práce s tabuľkami bola v regióne mierne pod priemerom SR (37,7 % hN vs. 38,8 % SR). Práca s textom a s elektronickou poštou dosiahla priemer SR.

Graf 12 Porovnanie úrovne digitálnych zručností v regióne horná Nitra s priemerom SR

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011, spracovanie MIRRI SR

³⁴ Za nedostatkové profesie sa považujú také, ktorých zverejnené voľné pracovné miesta dlhodobo (minimálne 3 a viac mesiacov) nie je možné obsadiť evidovanými uchádzačmi o zamestnanie v rámci okresu, prípadne v rámci samosprávneho kraja, v ktorom sa nachádza úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorý voľné pracovné miesto ponúka. Požiadavky na zručnosti sú v štandardoch zamestnaní definované Sektorovými radami SR. Nejde teda o najdopytovanejšie zručnosti. Zoznam nedostatkových profesií v regióne vznikol zlúčením nedostatkových profesií v jednotlivých okresoch. Nedostatkové profesie pravidelne zverejňuje Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

³⁵ Požiadavky na odborné vedomosti a zručnosti zamestnancov v energetike sú definované Sektorovými radami.

Po ukončení pracovného pomeru v ťažobnom sektore bola priemerná doba evidencie uchádzačov o zamestnanie 286 dní, čas potrebný na nájdenie nového zamestnania výrazne klesol s vyššími digitálnymi zručnosťami.³⁶ Priemerný vek uchádzačov o zamestnanie v evidencii úradu práce, ktorí pracovali v HBP alebo ENO je 47 rokov. Podľa údajov Informačného systému služieb zamestnanosti približne 12 % z nich ovláda cudzí jazyk a štvrtina má základné digitálne zručnosti. V prípade, že nezamestnaný ovládal cudzí jazyk, v evidencii uchádzačov o zamestnanie bol v priemere 274 dní. Najperspektívnejšie sa javí anglický jazyk, kde doba evidencie uchádzačov dosiahla 233 dní. Pri nemeckom jazyku 250 dní a pri ovládaní ruského jazyka to bolo 383 dní. Uchádzači, ktorí mali základné digitálne zručnosti boli v evidencii v priemere 283 dní. Uchádzači s vyššími digitálnymi zručnosťami ukončili evidenciu po 186 dňoch.

V krátkodobom horizonte³⁷ budú potrebné opatrenia na rekvalifikáciu nízkokvalifikovaných zamestnancov HBP. Zároveň je pre časť zamestnancov so zručnosťami zo strojnictva alebo elektrotechniky možné uplatniť sa aj v inom zamestnaní, resp. odvetví, pričom vzdelávanie by malo byť zamerané na rozvoj ich mäkkých zručností. Vzdelávanie je potrebné zamerať na rozvoj univerzálnych zručností, prípadne k získaniu takých odborných zručností, ktoré by nízkokvalifikovaní zamestnanci vedeli uplatniť v novom zamestnaní, či inom sektore. Je vhodné zamerať sa predovšetkým na nedostatkové profesie podľa zoznamu vyššie.

Strednodobo³⁸ je v regióne horná Nitra potrebný rozvoj univerzálnych a digitálnych zručností a podpora stredného odborného vzdelávania. Okrem zručností potrebných k uplatneniu sa na súčasnom trhu práce je potrebné rozvíjať aj tvrdé zručnosti pre OZE a nové zručnosti pre budúce profesie. Zamestnávateľia zároveň odhadujú, že v horizonte 10 rokov vzrastie potreba analytického myslenia, schopnosti riešiť problémy, digitálnych zručností a schopnosti pracovať v tíme. Zároveň je potrebné zamerať sa na podporu stredného odborného vzdelávania v regióne. Nachádza sa tu 6 stredných odborných škôl, na ktorých sa vyučujú odbory, ktoré produkujú absolventov uplatniteľných či už v nedostatkových, alebo najžiadanejších profesiách. Ide predovšetkým o podporu strojárskych, elektrotechnických, či zdravotníckych odborov vzdelania. Existuje však priestor na vytvorenie experimentálnych študijných odborov zameraných napr. na projektovanie smart elektrických inštalácií, vykonávanie servisných činností elektromobilov, problematiku nabíjajúcich staníc a batériových zariadení.³⁹

Z hľadiska vzdelávania sa rozbehla v regióne horná Nitra spolupráca zamestnávateľov a stredných odborných škôl vo forme systému duálneho vzdelávania, kde súčasný počet predstavuje: 1 390 žiakov na 25 školách, 168 zamestnávateľov, 45 odborov a 560 učebných miest. I v regióne pôsobí detašované pracovisko Fakulty riadenia a informatiky Žilinskej univerzity v meste Prievidza. Aktuálne však nemá otvorený žiadny študijný program. Z hľadiska stredného odborného vzdelávania bol okres Prievidza historicky zameraný na chemický priemysel, baníctvo a stavebníctvo. V súčasnosti je potrebné podporiť vzdelávanie v oblasti učebných odborov zameraných na elektrotechniku, strojárstvo a chémiu,⁴⁰ čo súvisí aj s rozvojom zamestnanosti v týchto oblastiach. Okres Partizánske je zameraný hlavne na obuvnícky priemysel, z hľadiska učebných odborov je v Regionálnej integrovanej územnej stratégii TSK odporúčané podporiť spracúvanie kože, kožušín a výrobu obuvi.

6.1.4.3 Cieľová situácia

V prvom rade je potrebné posilniť sociálnu a zdravotnú infraštruktúru tak, aby zodpovedala požiadavkám vyplývajúcim zo starnutia obyvateľstva, ktoré bude v regióne starnúť rýchlejšie, ako je predpokladaný priemerný rast staršej populácie na Slovensku. Z tohto hľadiska bude potrebné rozvíjať služby zdravotnej a opatrovateľskej starostlivosti. Tieto služby je potrebné rozvíjať aj v súvislosti so zdravotným stavom obyvateľstva a zamestnancov ťažobného priemyslu, ktorý je ovplyvnený znečistením životného prostredia, resp. rizikovosťou práce v banských priestoroch.

V druhom rade je potrebné zabezpečiť podporné programy pre samotný proces transformácie regiónu. Tieto súvisia s príchodom nových nezamestnaných na trh práce, ktorých bude potrebné rekvalifikovať a umiestniť do nového zamestnania. V tejto súvislosti je potrebná aktívna asistencia a sprevádzanie procesom hľadania si

³⁶ Na základe dostupných údajov ÚPSVaR nie je možné presne určiť dôvod ukončenia evidencie na úrade práce.

³⁷ Koniec roka 2023.

³⁸ Horizont 5 rokov.

³⁹ Sektorové rady SR, Stratégia rozvoja ľudských zdrojov v sektore elektrotechniky v horizonte 2030

⁴⁰ Integrovaná územná stratégia Trenčianskeho samosprávneho kraja pre programové obdobie 2021-27

nového zamestnania. Z dlhodobého hľadiska bude potrebné naviazať vzdelávacie programy na potreby zamestnávateľov a ekonomických sektorov, ktoré sa budú v regióne rozvíjať. Takisto bude potrebné prehĺbiť spoluprácu s inštitúciami vyššieho vzdelávania, aj v súvislosti so snahou zvýšiť inovačný potenciál regiónu a zvýšiť aktivity vo výskume a vývoji.

V neposlednom rade je potrebné zabezpečiť dlhodobú atraktivitu regiónu, ktorá stabilizuje nepriaznivý demografický vývoj a odliv obyvateľstva. Región horná Nitra by mal poskytnúť obyvateľom atraktívne možnosti trávenia voľného času vo forme kultúry, športových a rekreačných aktivít. S atraktivitou regiónu súvisia aj kvalitné služby samosprávy, ktoré je možné rozvíjať v rámci konceptu tzv. „digitálneho mesta“ a konceptu smart city. S cieľom prilákať, resp. udržať mladé rodiny v regióne je potrebné podporovať rozširovanie ponuky nájomných a cenovo dostupných bytov.

6.1.4.4 Prehľad priorít a opatrení

Pilier Kvalita života a sociálna infraštruktúra pozostáva zo štyroch priorít, ktoré sa ďalej členia na opatrenia nasledovne:

- Priorita IV.1 Zlepšenie zdravotníckych, medicínsko-kúpeľných a sociálnych služieb
 - Opatrenie IV.1.1 Rozvoj zdravotníckych a medicínsko-kúpeľných služieb v nadväznosti na vplyvy banskej činnosti
 - Opatrenie IV.1.2 Rozvoj sociálnych služieb v nadväznosti na ukončovanie banskej činnosti
- Priorita IV.2 Zlepšenie kvality života obyvateľov a spoločenská revitalizácia
 - Opatrenie IV.2.1 Rozvoj kultúry v regióne
 - Opatrenie IV.2.2 Rozvoj možností voľnočasových, športových a rekreačných aktivít v regióne
 - Opatrenie IV.2.3 Rozvoj kvality verejných služieb pre obyvateľov
 - Opatrenie IV.2.4 Rozvoj podpory bývania v regióne
- Priorita IV.3 Zlepšenie vzdelávania a kvalifikácie pracovnej sily
 - Opatrenie IV.3.1 Podpora stredného školstva a duálneho vzdelávania v regióne
 - Opatrenie IV.3.2 Podpora vyššieho vzdelávania v regióne
 - Opatrenie IV.3.3 Podpora mimoškolského vzdelávania, rekvalifikácií a talentov
- Priorita IV.4 Zvýšenie sociálnej starostlivosti ohrozených skupín obyvateľstva
 - Opatrenie IV.4.1 Podpora asistencie a právnej starostlivosti o skupiny obyvateľstva ohrozené ukončením banskej činnosti
 - Opatrenie IV.4.2 Podpora na trhu práce pre skupiny obyvateľstva ohrozené ukončením banskej činnosti

Priority a opatrenia v rámci piliera Kvalita života a sociálna infraštruktúra sú bližšie popísané v nasledovných podkapitolách.

6.1.4.4.1 *Priorita IV.1 Zlepšenie zdravotníckych, medicínsko-kúpeľných a sociálnych služieb*

Región horná Nitra má tradíciu v kúpeľníctve v meste Bojnice. Táto tradícia sa týka aj kúpeľníctva v ďalších lokalitách. V okrese Prievidza je to Termálne kúpalisko Chalmová a v okrese Partizánske Termálne kúpele Malé Bielice. Kúpeľníctvo je zamerané tak na medicínsko-kúpeľné služby, ako aj rekreačné wellness kúpeľné služby. Kúpeľná infraštruktúra tak poskytuje možnosť rozvíjať zdravotnícke a medicínske služby v symbióze s kúpeľným cestovným ruchom.

V súvislosti s transformáciou regiónu je rozvoj zdravotníckych služieb úzko spätý s negatívnymi vplyvmi na zdravie obyvateľstva, či už z hľadiska chorôb z povolania vyplývajúcich z rizikovej práce v ťažobnom priemysle, ako aj z hľadiska zdravotného stavu obyvateľov v súvislosti so znečisteným životným prostredím. Zároveň posilňovanie zdravotníckych a sociálnych služieb súvisí aj s problémom rýchleho starnutia obyvateľstva v regióne, kedy podľa predpovede Prognostického ústavu SAV vzrastie podiel obyvateľov nad 64 rokov do roku 2040 až na tretinu.

Osobitnou otázkou v súvislosti s transformáciou regiónu z uhoľnej ekonomiky je posilnenie sociálnej infraštruktúry a sociálnych služieb zameraných na ohrozené skupiny zamestnancov ťažobného priemyslu. Postupné utlmovanie banskej činnosti a prepúšťanie v tomto sektore môže spôsobiť sociálne problémy časti zamestnancov ťažobného priemyslu, ktorí môžu mať ťažkosti s novým uplatnením sa na trhu práce.

Negatívne sociálne vplyvy, ktoré môže transformácia regiónu u časti obyvateľstva vyvolať, sú aj na základe zahraničnej praxe problémy s nárastom rôznych druhov závislostí (alkoholizmu, nelátkové závislosti, ako napr. patologické hráčstvo), rodinné problémy či domáce násilie, ktoré môžu viesť až k existenčným problémom. Pre túto skupinu obyvateľstva je potrebné vytvoriť efektívnu záchytnú sociálnu sieť, ktorá im pomôže s návratom do bežného života. V regióne už dnes fungujú organizácie, ktoré sa tejto činnosti venujú (ako napr. nezisková organizácia Jazmín v Handlovej). Relevantné organizácie z hľadiska sociálnych vplyvov transformácie sa venujú sociálnym službám zameraným na riešenie problémov vyvolaných nezamestnanosťou, ako napr. rast kriminality, drogových závislostí a prípadov predčasného ukončenia života. Takúto infraštruktúru bude potrebné v súvislosti s transformáciou regiónu ďalej rozvíjať.

6.1.4.4.1.1 Opatrenie IV.1.1 Rozvoj zdravotníckych a medicínsko-kúpeľných služieb v nadväznosti na vplyvy banskej činnosti

Názov opatrenia	IV.1.1 Rozvoj zdravotníckych a medicínsko-kúpeľných služieb v nadväznosti na vplyvy banskej činnosti
Pilier/priorita	IV. – Kvalita života a sociálna infraštruktúra / IV.1 Zlepšenie zdravotníckych, medicínsko-kúpeľných a sociálnych služieb
Opis opatrenia	Opatrenie je zamerané na rozvoj zdravotníckych a sociálnych služieb ako reakcia na dva faktory v rámci transformácie regiónu horná Nitra – priame a nepriame vplyvy na zdravotný stav obyvateľstva ako dôsledok banskej činnosti a znečistenia životného prostredia a rýchle starnutie obyvateľstva v regióne, ktoré si bude vyžadovať prispôsobenie typov a rozsahu zdravotníckych a sociálnych služieb. Na druhej strane je opatrenie zamerané na ďalší rozvoj medicínsko-kúpeľných služieb, kde je možné nadviazať na tradíciu kúpeľníctva v regióne, a integrovať tento rozvoj s rozvojom cestovného ruchu a tvorby nových pracovných miest v sektore cestovného ruchu ako doplnkovom sektore ekonomickej transformácie. S týmto opatrením súvisí aj potreba zavádzania adaptačných opatrení, ktoré ovplyvňujú zdravotný stav obyvateľstva.

Sledovaný cieľ	- Rozšírenie medicínsko-kúpeľných služieb integrované s celkovým rozvojom kúpeľníctva a podporou cestovného ruchu - Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva prostredníctvom rozvoja zdravotníckych a sociálnych služieb zameraných na zmierňovanie negatívnych vplyvov banskej činnosti na zdravie - Zlepšenie zdravotnej a sociálnej starostlivosti o starnúce obyvateľstvo - Monitorovanie zdravia obyvateľstva, vrátane vykonávania biomonitoringu v regióne, ktorý je zaťažený zhoršenou kvalitou životného prostredia	
Potenciálni nositelia projektov	- Poskytovatelia zdravotnej starostlivosti - Mestá a obce - Samosprávny kraj - Kúpele Bojnice - Mimovládne neziskové organizácie - Podnikatelia v regióne	
Cieľové skupiny	- Verejnosť - Užívatelia zdravotnej starostlivosti	
Zodpovedné orgány a úlohy	TSK	Príprava projektov
	Mestá a obce	Príprava projektov
	RO a SO pre Program Slovensko	Identifikácia možných zdrojov financovania z Programu Slovensko Príprava a vyhlasovanie výziev na financovanie projektov
	NIKA	Identifikácia možných zdrojov financovania v rámci POO Príprava výziev na financovanie projektov
Identifikácia zdrojov podpory a iné aktivity	- Podpora pre Nemocnicu s poliklinikou Prievidza so sídlom v Bojniciach z Plánu obnovy - Vyhlásené a plánované výzvy z Plánu obnovy: Na vytvorenie nových 650 lôžok následnej starostlivosti (13I02-21-V17) Na rozšírenie kapacít komunitnej starostlivosti (13I01-22-V02) Doplnenie siete psychiatrických stacionárov (12I04-21-V12) Finančná podpora pre poskytovateľov všeobecnej ambulantnej starostlivosti na zriadenie nových všeobecných ambulancií v nedostatkových oblastiach (11I01-21-V28)	

- [Nová sieť nemocníc - zlepšenie kvality a efektívnosti ústavnej zdravotnej starostlivosti - doplnenie prístrojového vybavenia nemocníc](#) (11I02-21-V11)
- [Vybudovanie psycho-sociálnych centier](#) (12I03-21-V16)
- [Podpora ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov v oblasti starostlivosti o duševné zdravie / Vzdelávanie odborníkov v rezorte zdravotníctva](#) (12I08-21-V02)
- [Podpora vzdelávania odborníkov mimo rezortu zdravotníctva v oblasti starostlivosti o duševné zdravie](#) (12I09-21-V03)
- [Obnova materiálo-technického vybavenia pre vykonávanie štandardných postupov](#) (12R03-21-V14)
- [Rozšírenie siete domácej ošetrovateľskej starostlivosti](#) (13I02-21-V04)

6.1.4.4.1.2 Opatrenie IV.1.2 Rozvoj sociálnych služieb v nadväznosti na ukončovanie banskej činnosti

Názov opatrenia	IV.1.2 Rozvoj sociálnych služieb v nadväznosti na ukončovanie banskej činnosti
Pilier/priorita	IV. – Kvalita života a sociálna infraštruktúra / IV.1 Zlepšenie zdravotníckych, medicínsko-kúpeľných a sociálnych služieb
Opis opatrenia	Opatrenie je zamerané na rozvoj sociálnych služieb zameraných na zmierňovanie negatívnych sociálnych javov vyplývajúcich z potenciálneho nárastu nezamestnanosti ako dôsledku postupného utlmovania banskej činnosti. Opatrenie má pomôcť vytvoriť sociálnu záchytnú sieť pre riešenie prípadov ľudí, ktorí si nebudú vedieť nájsť nové uplatnenie na trhu práce a môžu sa u nich rozvinúť negatívne sociálne javy, akými sú napr. rozvoj rôznych druhov závislostí, kriminalita, strata bývania, a pod. Opatrenie má pomôcť týmto skupinám ľudí integrovať sa naspäť do spoločnosti. Opatrenie má zároveň reagovať na negatívny demografický vývoj v regióne, ktorý bol identifikovaný ako jeden z hlavných problémov, ktorý bude ovplyvňovať transformáciu a rozvoj regiónu, predovšetkým z dôvodu nárastu podielu staršieho obyvateľstva a s tým spojeným nárastom nárokov na sociálne služby.
Sledovaný cieľ	• Minimalizácia negatívnych sociálnych javov spôsobených nárastom nezamestnanosti v súvislosti s utlmovaním banskej činnosti • Zvýšenie kapacít organizácií poskytujúcich sociálne služby zamerané na zmierňovanie negatívnych sociálnych javov spôsobených transformáciou regiónu, a tiež spôsobených negatívnym demografickým vývojom v regióne (starnutie obyvateľstva, depopulácia)
Potenciálni nositelia projektov	• Mestá a obce • Mimovládne neziskové organizácie

	• MSP • Verejní a neverejní poskytovatelia sociálnych služieb	
Cieľové skupiny	• Verejnosť • Uchádzači o zamestnanie	
Zodpovedné orgány a úlohy	Mestá a obce	Príprava projektov
	RO a SO pre Program Slovensko	Identifikácia možných zdrojov financovania z Programu Slovensko Príprava a vyhlasovanie výziev na financovanie projektov
	NIKA	Identifikácia možných zdrojov financovania v rámci POO Príprava výziev na financovanie projektov
Identifikácia zdrojov podpory a iné aktivity	• Vyhlásená výzva z FST: Finančné nástroje – FST (Kód výzvy: PSK-MPSVR-002-2024-FN-FST) • Vyhlásená výzva pod Programom Slovensko: Podpora aktívneho začlenenia osôb v krízovej situácii v regiónoch dotknutých energetickou transformáciou (Kód výzvy: PSK-MPSVR-019-2023-DV-ESF+) a opatrenia týkajúce sa krízovej intervencie z Programu Slovensko Priorita 4P5 • Plánované výzvy z Programu Slovensko: ○ Priorita: 4P5. Aktívne začlenenie a dostupné služby/ RSO4.3 – Podpora sociálno-ekonomického začlenenia MRK, domácností s nízkym príjmom a znevýhodnených skupín prostredníctvom integrovaných akcií vrátane bývania a služieb (nocľahárne, útulky, domovy na polceste, zariadenia núdzového bývania). ○ Priorita: 4P5. Aktívne začlenenie a dostupné služby/ RSO4.5. Zabezpečenie rovného prístupu k zdravotnej starostlivosti a zvýšenie odolnosti systémov zdravotnej starostlivosti vrátane primárnej starostlivosti a podpory prechodu z inštitucionálnej starostlivosti na rodinnú a komunitnú starostlivosť ○ Priorita: 4P5. Aktívne začlenenie a dostupné služby/ ESO4.8. Podpora aktívneho začlenenia s cieľom podporovať rovnosť príležitostí, nediskrimináciu a aktívnu účasť a zlepšenie zamestnateľnosti, najmä v prípade znevýhodnených skupín	

6.1.4.4.2 Priorita IV.2 Zlepšenie kvality života obyvateľov a spoločenská revitalizácia

Priorita je zameraná na atraktivitu regiónu z pohľadu trávenia voľného času, športu, kultúry, rekreácie, či dostupnosti bývania. Cieľom je vytvoriť atraktívny región, ktorý udrží obyvateľov v regióne, prípadne priláka nových obyvateľov.

Rozvoj kultúry, voľnočasových, športových a rekreačných aktivít súvisí nielen so zvyšovaním atraktivity regiónu pre miestnych obyvateľov, ale je úzko prepojený aj s rozvojom cestovného ruchu v regióne. Nájomné bývanie za výhodnú cenu môže pomôcť slabším sociálnym skupinám zabezpečiť si bývanie, na druhej strane však môže slúžiť aj ako štartovacie bývanie pre mladé rodiny, čo pomôže udržať ich v regióne. Mestá v regióne horná Nitra už dnes ponúkajú nájomné bývanie, avšak z pohľadu plánovaných nových ekonomických aktivít v regióne a potreby zabezpečenia pracovných síl, bude potrebné túto oblasť posilniť, a obzvlášť sa zamerať na mladé rodiny.

Jednou z možností, ako zvýšiť atraktivitu regiónu, je aj rozvoj verejných služieb a zavádzanie moderných konceptov v miestnej samospráve, ako napr. tzv. „digitálne mesto“, alebo širší koncept smart city.

Priorita zohľadňuje postavenie krajského mesta Trenčín, ktoré získalo titul Európske hlavné mesto kultúry 2026. Projekt sa rozšíri aj do širšieho regiónu horná Nitra – oblasti ťažby uhlia, jedného z najznečisťujúcejších priemyselných odvetví na Slovensku. Vybraní umelci budú na tento vývoj reagovať špeciálne vytvorenými prácami, ktoré budú obsahovať aj dojmy a vstupy bývalých zamestnancov baní.

6.1.4.4.2.1 Opatrenie IV.2.1 Rozvoj kultúry v regióne

Názov opatrenia	IV.2.1 Rozvoj kultúry v regióne
Pilier/priorita	IV. – Kvalita života a sociálna infraštruktúra / IV.2 Zlepšenie kvality života obyvateľov a spoločenská revitalizácia
Opis opatrenia	Opatrenie je zamerané na rozvoj kultúry v regióne s možnosťou stavať na existujúcej kultúrnej infraštruktúre, ako aj na banskej tradícii, a to aj s ohľadom na titul krajského mesta Trenčín, ktoré sa stalo Európskym hlavným mestom kultúry 2026. Opatrenie má prispieť k rozšíreniu ponuky kultúrnych podujatí a možností, a prepájať ich na ponuku v oblasti cestovného ruchu. Opatrenie je tiež zamerané na budovanie, prípadne na rekonštrukcie existujúcej kultúrnej infraštruktúry.
Sledovaný cieľ	• Zvyšovanie atraktivity regiónu rozširovaním ponuky kultúrnych aktivít • Budovanie, resp. rekonštrukcie kultúrnej infraštruktúry • Podpora participatívnych projektov mladých ľudí v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu
Potenciálni nositelia projektov	• Mestá a obce • Podnikatelia v regióne • Samosprávny kraj • Mimovládne neziskové organizácie
Cieľové skupiny	• Verejnosť • Návštevníci regiónu

Zodpovedné orgány a úlohy	TSK	Príprava projektov
	Mestá a obce	Príprava projektov
	RO a SO pre Program Slovensko	Identifikácia možných zdrojov financovania z Programu Slovensko Príprava a vyhlasovanie výziev na financovanie projektov
Identifikácia zdrojov podpory a iné aktivity	- Plánované výzvy z Programu Slovensko: - Priorita: 4P5. Aktívne začlenenie a dostupné služby/Špecifický cieľ: ESO4.5. Zvýšenie kvality, inkluzívnosti a účinnosti systémov vzdelávania a odbornej prípravy, ako aj ich relevantnosti z hľadiska trhu práce okrem iného prostredníctvom potvrdzovania výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa s cieľom podporiť nadobúdanie kľúčových kompetencií vrátane podnikateľských a digitálnych zručností, a tiež prostredníctvom podpory zavádzania systémov duálnej odbornej prípravy a učňovskej prípravy - Priorita: 4P5. Aktívne začlenenie a dostupné služby/RSO4.6. Posilnenie úlohy kultúry a udržateľného cestovného ruchu v oblasti hospodárskeho rozvoja, sociálneho začlenenia a sociálnej inovácie - Priorita: 4P5. Aktívne začlenenie a dostupné služby/ESO4.9. Podpora sociálno-ekonomickej integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín vrátane migrantov - Priorita: 5P1. Moderné regióny/RSO5.1. Podpora integrovaného a inkluzívneho sociálneho, hospodárskeho a environmentálneho rozvoja, kultúry, prírodného dedičstva, udržateľného cestovného ruchu a bezpečnosti v mestských oblastiach - Priorita: 5P1. Moderné regióny/RSO5.2. Podpora integrovaného a inkluzívneho sociálneho, hospodárskeho a environmentálneho miestneho rozvoja, kultúry, prírodného dedičstva, udržateľného cestovného ruchu a bezpečnosti v iných ako mestských oblastiach - Plánovaná výzva pod FST: Podpora participatívnych projektov neformálnych skupín a iniciatív mladých ľudí s alokáciou 1,7 mil. EUR pre hornú Nitru	

6.1.4.4.2.2 Opatrenie IV.2.2 Rozvoj možností voľnočasových, športových a rekreačných aktivít v regióne

Názov opatrenia	IV.2.2 Rozvoj možností voľnočasových, športových a rekreačných aktivít v regióne	
Pilier/priorita	IV. – Kvalita života a sociálna infraštruktúra / IV.2 Zlepšenie kvality života obyvateľov a spoločenská revitalizácia	
Opis opatrenia	Opatrenie je zamerané na rozvoj možností voľnočasových, športových a rekreačných aktivít rozširovaním ich ponuky, ako aj rozširovaním súvisiacej infraštruktúry. To zahŕňa napr. budovanie nových turistických chodníkov, revitalizáciu území a ich premenu na rekreačné využitie (vrátane území po banskej činnosti a území ovplyvnených banskou činnosťou). Opatrenie je tiež zamerané na budovanie, prípadne na rekonštrukcie existujúcej voľnočasovej, športovej a rekreačnej infraštruktúry.	
Sledovaný cieľ	• Zvyšovanie atraktivity regiónu rozširovaním ponuky voľnočasových, športových a rekreačných aktivít • Budovanie, resp. rekonštrukcie nových športovísk a ďalšej voľnočasovej infraštruktúry • Podpora participatívnych projektov mladých ľudí v oblasti voľnočasových, športových a rekreačných aktivít	
Potenciálni nositelia projektov	• Mestá a obce • Podnikatelia v regióne • Samosprávny kraj • Mimovládne neziskové organizácie	
Cieľové skupiny	• Verejnosť • Návštevníci regiónu	
Zodpovedné orgány a úlohy	TSK	Príprava projektov
	Mestá a obce	Príprava projektov
	RO a SO pre Program Slovensko	Identifikácia možných zdrojov financovania z Programu Slovensko Príprava a vyhlasovanie výziev na financovanie projektov
Identifikácia zdrojov podpory a iné aktivity	• Plánované výzvy z Programu Slovensko: ○ Priorita: 5P1. Moderné regióny/RSO5.2. Podpora integrovaného a inkluzívneho sociálneho, hospodárskeho a environmentálneho miestneho rozvoja, kultúry, prírodného dedičstva, udržateľného cestovného ruchu a bezpečnosti v iných ako mestských oblastiach	

- Plánovaná výzva pod FST: Podpora participatívnych projektov neformálnych skupín a iniciatív mladých ľudí s alokáciou 1,7 mil. EUR pre hornú Nitru

6.1.4.4.2.3 Opatrenie IV.2.3 Rozvoj kvality verejných služieb pre obyvateľov

Názov opatrenia	IV.2.3 Rozvoj kvality verejných služieb pre obyvateľov	
Pilier/priorita	IV. – Kvalita života a sociálna infraštruktúra / IV.2 Zlepšenie kvality života obyvateľov a spoločenská revitalizácia	
Opis opatrenia	Opatrenie je zamerané na podporu rozvoja smart city stratégií a implementáciu smart city riešení v mestách v regióne. Osobitnou oblasťou, ktorú opatrenie rieši, je podpora pre zavádzanie digitálnych riešení v mestách, čo zahŕňa elektronické služby miestnej samosprávy, ako aj podporu budovania digitálnej infraštruktúry pre potreby obyvateľov a návštevníkov miest, ako aj pre potreby rozvoja digitálnej ekonomiky.	
Sledovaný cieľ	• Zavádzanie smart city stratégií a služieb a digitálnych riešení v mestách	
Potenciálni nositelia projektov	• Mestá a obce • Podnikatelia v regióne	
Cieľové skupiny	• Verejnosť	
Zodpovedné orgány a úlohy	Mestá a obce	Príprava projektov
	RO a SO pre Program Slovensko	Identifikácia možných zdrojov financovania z Programu Slovensko Príprava a vyhlasovanie výziev na financovanie projektov
Identifikácia zdrojov podpory a iné aktivity	• Vyhlásené alebo plánované výzvy z Plánu obnovy: ○ Hackathony (kód 17I05-04-V02) ○ Vybudovanie bezpečnostných dohľadových centier (17I06-04-V01) ○ Boj proti korupcii a praniu špinavých peňazí, bezpečnosť a ochrana obyvateľstva ○ Centrá zdieľaných služieb	

6.1.4.4.2.4 Opatrenie IV.2.4 Rozvoj podpory bývania v regióne

Názov opatrenia	IV.2.4 Rozvoj podpory bývania v regióne	
Pilier/priorita	IV. – Kvalita života a sociálna infraštruktúra / IV.2 Zlepšenie kvality života obyvateľov a spoločenská revitalizácia	
Opis opatrenia	Opatrenie je zamerané na podporu rozširovania ponuky bývania v regióne s cieľom zlepšiť dostupnosť bývania predovšetkým pre mladé rodiny, a tiež s cieľom prilákať do regiónu mladých ľudí aj v súvislosti s novými pracovnými príležitosťami, ktoré vzniknú v procese ekonomickej transformácie. Podpora bývania môže byť v rôznej forme, napr. v podobe mestského sociálneho bývania, nájomného bývania, súkromného nájomného bývania.	
Sledovaný cieľ	Rast ponuky nájomného bývania v regióne s osobitným zameraním sa na mladé rodiny	
Potenciálni nositelia projektov	- Mestá a obce - Podnikatelia v regióne	
Cieľové skupiny	Verejnosť	
Zodpovedné orgány a úlohy	Mestá a obce	Príprava projektov
	MD SR/ ŠFRB	Identifikácia možných dodatočných zdrojov financovania podľa potreby
	RO a SO pre Program Slovensko	Identifikácia možných zdrojov financovania z Programu Slovensko
		Príprava a vyhlasovanie výziev na financovanie projektov
Identifikácia zdrojov podpory a iné aktivity	Zatiaľ nerealizované	

6.1.4.4.3 Priorita IV.3 Zlepšenie vzdelávania a kvalifikácie pracovnej sily

V procese transformácie regiónu z uhoľnej ekonomiky na nové sektory ekonomiky vznikne aj potreba prispôsobenia sa školstva v regióne potrebám trhu práce. Okrem samotnej transformácie budú na potreby trhu práce vplývať aj iné globálne faktory, ako napr. automatizácia a robotizácia. To bude vytvárať tlak na stredné odborné školstvo, ako aj na vysoké školstvo, aby prispôbili svoje študijné programy novým podmienkam.

Už dnes je v TSK zabehnutý systém duálneho vzdelávania, v ktorom je dnes zapojených 1390 žiakov na 25 stredných odborných školách a v 168 podnikoch. Medzi spolupracujúcimi podnikmi sú aj spoločnosti, ktoré budú s veľkou pravdepodobnosťou kľúčové pre ekonomickú transformáciu a tvorbu pracovných miest v budúcnosti. Tie si už v súčasnosti takýmto spôsobom vychovávajú pracovné sily, pri predpokladaných nárastoch zamestnanosti v týchto sektoroch však bude potrebné prípravu žiakov v duálnom vzdelávaní zintenzívniť. V okrese Prievidza je momentálne 7 stredných odborných škôl a obchodných akadémií a v okrese Partizánske 1. Zároveň sú v regióne horná Nitra 2 gymnáziá a jedna spojená škola (gymnázium a stredná

odborná škola).⁴¹ Podľa Regionálnej integrovanej územnej stratégie TSK je odporúčané v regióne horná Nitra podporiť učebné odbory elektrotechnika, strojárstvo a chémia v Prievidzi a spracúvanie kože, kožušín a výrobu obuvi v Partizánskom.⁴² Zároveň bude ale potrebné, aby stredné školstvo flexibilne reagovalo na zmeny v štruktúre ekonomiky vyvolané transformáciou regiónu.

V súvislosti s transformáciou regiónu horná Nitra bola 23. júna 2023 vyhlásená výzva z Programu Slovensko zo zdrojov FST zameraná na podporu komplexného stredného odborného vzdelávania. Cieľom je poskytnúť stredným odborným školám podporu na obstaranie materiálno-technického vybavenia, modernizáciu škôl, aktualizáciu vzdelávacích programov, vzdelávanie pedagogických zamestnancov vrátane zapojenia odborníkov do vyučovacieho procesu za účelom zvýšenia kvality a zatriktívnenia stredného odborného vzdelávania. Pre región horná Nitra je pre stredné odborné školy vyčlenená suma 15 mil. EUR.

V regióne horná Nitra nie sú dnes žiadne možnosti vysokoškolského štúdia. V meste Prievidza pôsobilo detašované pracovisko Fakulty riadenia a informatiky Žilinskej univerzity. Pracovisko aktuálne nemá otvorený žiadny študijný program. Okrem toho v meste Partizánske pôsobí Inštitút sv. Cyrila a Metoda - detašované pracovisko Vysokej školy zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety. Potenciál ďalšieho rozšírenia vysokoškolského štúdia sa bude odvíjať od záujmu študentov. Vzhľadom na snahu podporovať VV aI v regióne, ako aj vzhľadom na plány významných zamestnávateľov rozširovať výskum a vývoj v podnikoch v regióne však bude potrebné rozšíriť vysokoškolské vzdelávanie v regióne a rozvíjať spoluprácu vzdelávacích inštitúcií so zamestnávateľmi, ako aj s inovatívnymi podnikmi. Prepájaním a spoluprácou vysokoškolského vzdelávania so zamestnávateľmi sa prispeje nielen k výchove talentov v regióne, ale aj k ich udržaniu v regióne.

Vzhľadom na očakávaný nárast nezamestnanosti súvisiaci s útlmom ťažby uhlia bude potrebné posilniť tiež celoživotné vzdelávanie a rekvalifikácie.

6.1.4.4.3.1 Opatrenie IV.3.1 Podpora stredného školstva a duálneho vzdelávania v regióne

Názov opatrenia	IV.3.1 Podpora stredného školstva a duálneho vzdelávania v regióne
Pilier/priorita	IV. – Kvalita života a sociálna infraštruktúra / IV.3 Zlepšenie vzdelávania a kvalifikácie pracovnej sily
Opis opatrenia	Opatrenie je zamerané na podporu zvyšovania zapájania sa zamestnávateľov, škôl a žiakov do duálneho vzdelávania v regióne s cieľom posilniť uplatniteľnosť absolventov na trhu práce v rozvíjajúcich sa sektoroch ekonomiky. Opatrenie je tiež zamerané na posilňovanie celkovej spolupráce medzi zamestnávateľmi a strednými školami v regióne.
Sledovaný cieľ	- Zvýšenie participácie v systéme duálneho vzdelávania - Zvýšenie spolupráce zamestnávateľov a stredných škôl pri príprave absolventov pre nové sektory transformujúcej sa ekonomiky - Posilnenie zamerania vzdelávania v kľúčových témach transformácie regiónu – zelená ekonomika, inovácie, udržateľnosť
Potenciálni nositelia projektov	- Vzdelávacie inštitúcie - Samosprávny kraj - Podnikatelia v regióne

⁴¹ CVTI SR, Prehľad stredných škôl, Školský rok 2020/2021.

⁴² Integrovaná územná stratégia Trenčianskeho samosprávneho kraja pre programové obdobie 2021-27

Cieľové skupiny	• Zamestnávateľia • Žiaci a študenti	
Zodpovedné orgány a úlohy	TSK	Príprava projektov
	RO a SO pre Program Slovensko	Identifikácia možných zdrojov financovania z Programu Slovensko
		Príprava a vyhlasovanie výziev na financovanie projektov
Identifikácia zdrojov podpory a iné aktivity	• Vyhlásená výzva v rámci PSK 2021-2027 (FST): Podpora komplexného rozvoja stredného odborného vzdelávania (Kód výzvy: PSK-MIRRI-001-2023-DV-FST) – plánovaná alokácia na región horná Nitra: 15 mil. EUR	

6.1.4.4.3.2 Opatrenie IV.3.2 Podpora vyššieho vzdelávania v regióne

Názov opatrenia	IV.3.2 Podpora vyššieho vzdelávania v regióne	
Pilier/priorita	IV. – Kvalita života a sociálna infraštruktúra / IV.3 Zlepšenie vzdelávania a kvalifikácie pracovnej sily	
Opis opatrenia	Opatrenie je zamerané na rozširovanie vysokoškolského vzdelávania v regióne horná Nitra a rozširovanie študijných odborov v nadväznosti na potenciálne rozvíjajúce sa sektory ekonomiky v rámci transformácie regiónu z uhoľnej ekonomiky. Opatrenie je tiež zamerané na prehĺbovanie spolupráce vzdelávacích inštitúcií so zamestnávateľmi na spoločných projektoch VVal, podpory talentov s cieľom vychovávať a udržať talenty v regióne pre potreby rozvíjajúcich sa sektorov ekonomiky.	
Sledovaný cieľ	• Vytvorenie kapacity vysokoškolského vzdelávania v regióne • Zvýšenie spolupráce medzi vzdelávacími inštitúciami a zamestnávateľmi, predovšetkým v oblasti VVal	
Potenciálni nositelia projektov	• Vzdelávacie inštitúcie • Podnikatelia v regióne	
Cieľové skupiny	• Zamestnávateľia • Študenti	
Zodpovedné orgány a úlohy	RO a SO pre Program Slovensko	Identifikácia možných zdrojov financovania z Programu Slovensko Príprava a vyhlasovanie výziev na financovanie projektov

Identifikácia zdrojov podpory a iné aktivity

- Plánovaná výzva pod FST: Plánovaná výzva na podporu a rozvoja výskumu, vývoja a inovácií prostredníctvom partnerstiev s potenciálom transferu do aplikačnej prax z FST (predbežná alokácia 2,11 mil. €)

6.1.4.4.3.3 Opatrenie IV.3.3 Podpora mimoškolského vzdelávania, rekvalifikácií a talentov

Názov opatrenia	IV.3.3 Podpora mimoškolského vzdelávania, rekvalifikácií a talentov	
Pilier/priorita	IV. – Kvalita života a sociálna infraštruktúra / IV.3 Zlepšenie vzdelávania a kvalifikácie pracovnej sily	
Opis opatrenia	Opatrenie je zamerané na intenzifikáciu rekvalifikácií a nastavenie špeciálnych rekvalifikačných programov pre prípravu zamestnancov ťažobného sektora na nové uplatnenie na trhu práce, aj so zapojením samotných zamestnávateľov, prípadne podporou rekvalifikačných aktivít priamo u budúcich zamestnávateľov. Zároveň je opatrenie zamerané aj na zvyšovanie atraktivity regiónu prostredníctvom rozširovania možností ďalšieho mimoškolského a celoživotného vzdelávania s cieľom podpory talentov a rozširovania kvalifikácie zameranej na potreby trhu práce a nových sektorov ekonomiky.	
Sledovaný cieľ	• Zvýšenie kapacity rekvalifikačných kurzov zameraných na rekvalifikáciu zamestnancov ťažobného priemyslu na nové sektory transformujúcej sa ekonomiky • Zapojenie kľúčových zamestnávateľov do procesu rekvalifikácie • Rozširovanie možností mimoškolského a celoživotného vzdelávania	
Potenciálni nositelia projektov	• Vzdelávacie inštitúcie • Mestá a obce • Samosprávny kraj • Podnikatelia v regióne • Mimovládne neziskové organizácie	
Cieľové skupiny	• Verejnosť • Zamestnávateľia • Žiaci a študenti • Uchádzači o zamestnanie • Zamestnanci v ťažobnom priemysle	
Zodpovedné orgány a úlohy	TSK	Príprava projektov
	Mestá a obce	Príprava projektu
	RO a SO pre Program Slovensko	Identifikácia možných zdrojov financovania z Programu Slovensko

Príprava a vyhlasovanie výziev na financovanie projektov

Identifikácia zdrojov podpory a iné aktivity

- Národný projekt pod FST: [Podpora zamestnatel'nosti v regióne horná Nitra II.](#) (Kód výzvy: PSK-MPSVR-003-2023-NP-FST) – alokácia z FST: 12,2 mil. EUR
- Národný projekt: Zručnosti pre trh práce, (kód výzvy: PSK-MPSVR-032-2024-NP-ESF+)
- Plánovaná výzva pod FST: Podpora participatívnych projektov neformálnych skupín a iniciatív mladých ľudí s alokáciou 1,7 mil. EUR pre hornú Nitru a Plánovaná výzva pod FST zameraná na podporu coworkingov, inkubátorov a startupov

6.1.4.4.4 Priorita IV.4 Zvýšenie sociálnej starostlivosti ohrozených skupín obyvateľstva

V procese transformácie regiónu horná Nitra sú z ekonomického hľadiska najviac ohrozenou skupinou obyvateľstva zamestnanci ťažobného priemyslu a naviazaných odvetví, kde dôjde k strate pracovných miest. Úbytok pracovných miest sa prejaví v najväčšej miere priamo v HBP.

Čo sa týka zvyšku zamestnancov, pôjde o dve skupiny ľudí. U mladších zamestnancov, ktorí pracujú v ťažobnom priemysle kratšie, sa dá očakávať väčšia flexibilita, čo sa týka ich možností rekvalifikácie, ako aj hľadania si nového uplatnenia na trhu práce. U starších zamestnancov, ktorí navyše pracujú v ťažobnom priemysle dlhodobo, sa dá predpokladať absencia skúseností so zmenou zamestnania a skúseností s procesmi súvisiacimi s nezamestnanosťou, komunikáciou s úradmi a zamestnávateľmi a aktívnym hľadaním si nového zamestnania.

Na zmiernenie sociálnych vplyvov pre zamestnancov HBP, ktorí prídu o zamestnanie z dôvodu postupného ukončovania ťažby uhlia v regióne, bude potrebné využiť inštitút odstupného pre všetkých zamestnancov v závislosti od odpracovaných rokov u zamestnávateľa HBP a inštitút novelizovaného Osobitného príspevku baníkom pre zamestnancov, ktorí pracovali v zamestnaniach v baníctve so stálym pracoviskom pod zemou v hlbinných baniach. Odstupné je považované za mimoriadny náklad vyplývajúci z článku 4 rozhodnutia Rady EÚ 2010/787/EÚ o štátnej pomoci na uľahčenie zatvorenia uhoľných baní neschopných konkurencie.

V súvislosti s dosahovaním cieľov stanovených v Akčnom pláne bolo od jeho schválenia v roku 2019 implementovaných niekoľko významných opatrení. Od augusta 2020 realizuje TSK s partnermi projektu HBP a mestami Prievidza, Handlová, Nováky národný projekt s názvom „Podpora zamestnatel'nosti v regióne horná Nitra“. Projekt financovaný z OP ĽZ je určený na pomoc zamestnancom HBP, ktorí z dôvodu útlmu banskej činnosti prídu o prácu. Projekt zabezpečil rekvalifikáciu už pre viac ako 300 zamestnancov baní. Národný projekt Podpora zamestnatel'nosti v regióne horná Nitra bol predložený a schválený s finančnou alokáciou vo výške 11 736 348,72 EUR, pričom celkové oprávnené výdavky projektu boli schválené vo výške 11 973 974,12 EUR. V období 08/2020 – 11/2023 boli realizované všetky aktivity naplánované podľa časového harmonogramu aktivít. Zo strany prijímateľa boli v priebehu implementácie identifikované problémy súvisiace s pandémiou COVID-19, a to nemožnosť realizovať niektoré aktivity (hromadné podujatia v rámci kontaktných centier, skupinové aktivity v rámci bilancie kompetencií, vzdelávacie kurzy, motivačné stretnutia so zamestnancami HBP, obmedzená ponuka rekvalifikačných kurzov). Postupným uvoľňovaním opatrení bolo umožnené kontaktným centráм organizovať hromadné podujatia aj prezenčnou formou (v obmedzenom počte ľudí).

Vstup nových účastníkov do projektu bol časovo rozložený nerovnomerne. V monitorovanom období sa zmenila situácia v HBP, ktorá neumožňovala uvoľniť do projektu zamestnancov z podzemia z prevádzkových dôvodov – zabezpečenie ťažby uhlia vo všeobecnom hospodárskom záujme. To však nemalo negatívny vplyv na celkové dosiahnutie merateľných ukazovateľov do konca realizácie aktivít projektu.

V regióne boli v rámci národného projektu s pomocou európskych zdrojov vytvorené aj tzv. Kontaktné centrá s tromi kontaktnými bodmi (Handlová, Nováky, Prievidza). Odborní pracovníci v Kontaktných centrách poskytujú pre baníkov a ich rodiny bezplatné služby v ekonomickej, legislatívnej, psychologicknej či sociálnej oblasti.⁴³

Na projekt nadväzuje jeho druhá fáza, ktorá je financovaná z FST - Národný projekt: Podpora zamestnatel'nosti v regióne horná Nitra II. (Kód výzvy: PSK-MPSVR-003-2023-NP-FST) – alokácia z FST: 12,2 mil. EUR.

6.1.4.4.4.1 Opatrenie IV.4.1 Podpora asistencie a právnej starostlivosti o skupiny obyvateľstva ohrozené ukončením banskej činnosti

Názov opatrenia	IV.4.1 Podpora asistencie a právnej starostlivosti o skupiny obyvateľstva ohrozené ukončením banskej činnosti	
Pilier/priorita	IV. – Kvalita života a sociálna infraštruktúra / IV.4 Zvýšenie sociálnej starostlivosti ohrozených skupín obyvateľstva	
Opis opatrenia	Opatrenie je zamerané na podporu pre zamestnancov ťažobného priemyslu a nadväzujúcich odvetví, ktorí v súvislosti s útlmom banskej činnosti a transformáciou regiónu z uhoľnej ekonomiky prídu o zamestnanie. Právna asistencia je zameraná na poradenstvo v oblasti práv zamestnancov v súvislosti s ukončením pracovného pomeru so súčasným zamestnávateľom, práv a povinností uchádzača o zamestnanie súvisiacich s vedením v evidencii úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, v oblasti komunikácie a povinností voči orgánom štátnej správy, v procese hľadania si nového zamestnania a v oblasti nástupu do nového zamestnania.	
Sledovaný cieľ	- Zabezpečenie sociálnej a právnej asistencie zamestnancom, ktorí prídu v súvislosti s útlmom banskej činnosti o prácu, v procese ukončenia zamestnania, v súvislosti so štatútom uchádzača o zamestnanie a v procese hľadania si nového uplatnenia na trhu práce - Zlepšenie informovanosti o procesoch súvisiacich so zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie a z toho vyplývajúcich práv a povinností uchádzača o zamestnanie	
Potenciálni nositelia projektov	- Orgány štátnej správy - Mestá a obce - Mimovládne neziskové organizácie	
Cieľové skupiny	- Uchádzači o zamestnanie - Zamestnanci v ťažobnom priemysle	
Zodpovedné orgány a úlohy	Mestá a obce	Príprava projektov
	RO a SO pre Program Slovensko	Identifikácia možných zdrojov financovania z Programu Slovensko Príprava a vyhlasovanie výziev na financovanie projektov

⁴³ Zdroj: <https://www.nphornanitra.sk/o-projekte/kontaktne-centra/>

	MPSVR SR/ MH SR	Príprava riešenia osobitného príspevku baníkom a odstúpeného
Identifikácia zdrojov podpory a iné aktivity	- Národný projekt pod FST: Podpora zamestnateľnosti v regióne horná Nitra II. (Kód výzvy: PSK-MPSVR-003-2023-NP-FST) – alokácia z FST: 12,2 mil. EUR - Národný projekt: Individualizovaný a komplexný prístup so zameraním na poradenské činnosti / Poradenstvom k zamestnaniu (Kód výzvy: PSK-MPSVR-026-2023-NP-ESF+) - Vyhlásená výzva pod Programom Slovensko: Podpora aktívneho začlenenia osôb v krízovej situácii v regiónoch dotknutých energetickou transformáciou (Kód výzvy: PSK-MPSVR-019-2023-DV-ESF+)	

6.1.4.4.4.2 Opatrenie IV.4.2 Podpora na trhu práce pre skupiny obyvateľstva ohrozené ukončením banskej činnosti

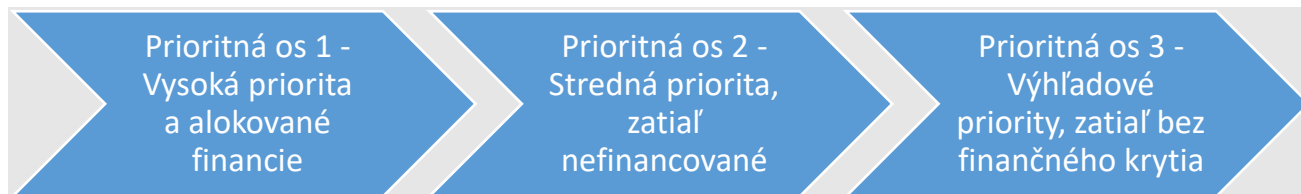
Názov opatrenia	IV.4.2 Podpora na trhu práce pre skupiny obyvateľstva ohrozené ukončením banskej činnosti	
Pilier/priorita	IV. – Kvalita života a sociálna infraštruktúra / IV.4 Zvýšenie sociálnej starostlivosti ohrozených skupín obyvateľstva	
Opis opatrenia	Opatrenie je zamerané na asistenciu ťažko zamestnateľným skupinám obyvateľstva prostredníctvom komplexnej podpory v procese prechodu zo súčasného zamestnania do nového zamestnania. Táto asistencia môže zahŕňať napr. zabezpečenie vzdelávania, tréningu, rekvalifikácie a osobného rozvoja, pomoc pri vyhľadávaní a vytváraní vhodných pracovných miest a pomoc k úspešnému zvládnutiu a trvalému udržaniu získaného pracovného miesta.	
Sledovaný cieľ	Zvýšenie uplatnenia ťažko zamestnateľných skupín obyvateľstva na trhu práce	
Potenciálni nositelia projektov	- Orgány štátnej správy - Mestá a obce - Mimovládne neziskové organizácie	
Cieľové skupiny	Uchádzači o zamestnanie	
Zodpovedné orgány a úlohy	Mestá a obce	Príprava projektov
	RO a SO pre Program Slovensko	Identifikácia možných zdrojov financovania z Programu Slovensko
		Príprava a vyhlasovanie výziev na financovanie projektov
Identifikácia zdrojov podpory a iné aktivity	Národný projekt pod FST: Podpora zamestnateľnosti v regióne horná Nitra II. (Kód výzvy: PSK-MPSVR-003-2023-NP-FST) – alokácia z FST: 12,2 mil. EUR	

- Národný projekt: Individualizovaný a komplexný prístup so zameraním na poradenské činnosti / Poradenstvom k zamestnaniu (Kód výzvy: PSK-MPSVR-026-2023-NP-ESF+)
- Národný projekt: Zručnosti pre trh práce (Kód výzvy: PSK-MPSVR-032-2024-NP-ESF+)
- Národný projekt: Finančné stimuly pre zamestnanosť – ESF+ (výzva PSK-MPSVR-004-2024-NP-ESF+)
- Vyhlásená výzva pod Programom Slovensko: Podpora aktívneho začlenenia osôb v krízovej situácii v regiónoch dotknutých energetickou transformáciou (Kód výzvy: PSK-MPSVR-019-2023-DV-ESF+)

6.2 Indikatívna priorizácia

6.2.1 Rámcová priorizácia opatrení

Rôzne navrhované opatrenia Akčného plánu majú rôznu urgenciu z hľadiska potrieb regiónu, rôzne dostupné finančné krytie v rámci dostupných zdrojov financovania (FST, ostatné ciele a priority v rámci Programu Slovensko, POO, iné zdroje financovania) a rôznu priorizáciu vzhľadom na iné vládne stratégie (napr. Harmonogram prípravy a výstavby projektov cestnej infraštruktúry). V súvislosti s aktualizáciou Akčného plánu bola upravená indikatívna priorizácia opatrení v nasledovnej štruktúre:

Prioritné osi reflektujú význam jednotlivých opatrení, prioritná os 1 by mala mať najvyššiu urgenciu, a taktiež najväčšiu mieru kapacitnej a finančnej podpory. To však neznamená, že iniciatívy v ostatných prioritných osiach nemôžu byť realizované paralelne s iniciatívami v prioritnej osi 1.

Zdôvodnenie voľby prioritných osí je nasledovné:

- **Prioritná os 1 - Vysoká priorita a alokované financie** – v rámci tejto prioritnej osi sú zaradené opatrenia, ktoré majú najvyššiu dôležitosť, boli, prípadne aktuálne sú v nich už vyhlásené výzvy z rôznych grantových schém, resp. v nich už boli realizované projekty, sú v krátko až strednodobom výhlade v rámci relevantných vládnych stratégií, a boli **indikované ako najdôležitejšie kľúčovými zainteresovanými stranami v regióne**.
- **Prioritná os 2 - Stredná priorita, zatiaľ nefinancované** – v rámci tejto prioritnej osi sú zaradené opatrenia, ktoré spĺňajú podmienky uvedené vyššie v rámci Prioritnej osi 1, **počíta sa s ich finančnou podporou, avšak relevantné výzvy zatiaľ neboli vyhlásené**.
- **Prioritná os 3 - Výhládové priority, zatiaľ bez finančného krytia** – v rámci tejto prioritnej osi sú zaradené zvyšné opatrenia, ktoré sú zatiaľ bez finančného krytia, sú v rámci relevantných vládnych stratégií plánované až v dlhodobom horizonte, resp. boli zainteresovanými stranami **indikované ako v súčasnosti menej prioritné**.

Indikatívne rozdelenie priorít Akčného plánu do prioritných osí je nasledovné:

Prioritná os 1 – Vysoká priorita a alokované financie	Prioritná os 2 – Stredná priorita, zatiaľ nefinancované	Prioritná os 3 – Výhládové priority, zatiaľ bez finančného krytia
• Opatrenie I.1.1 Rozvoj verejnej osobnej dopravy, statickej dopravy a integrovaných foriem dopravy • Opatrenie I.1.2 Rozvoj pešej dopravy, cyklo dopravy a alternatívnych foriem mobility	• Opatrenie II.1.1 Rozvoj VVal v nadväznosti na špecializáciu regiónu a nové sektory ekonomiky • Opatrenie II.1.2 Rozvoj VVal v oblasti udržateľnej energetiky • Opatrenie II.4.1 Rozvoj podnikania v poľnohospodárstve a ekologického	• Opatrenie I.3.1 Rozvoj diaľnic v regióne • Opatrenie IV.2.1 Rozvoj kultúry v regióne • Opatrenie IV.2.2 Rozvoj možností voľnočasových, športových a rekreačných aktivít v regióne • Opatrenie IV.2.3 Rozvoj kvality verejných služieb pre obyvateľov

Prioritná os 1 – Vysoká priorita a alokované financie	Prioritná os 2 – Stredná priorita, zatiaľ nefinancované	Prioritná os 3 – Výhľadové priority, zatiaľ bez finančného krytia
• Opatrenie I.1.3 Rozvoj dopravy prostredníctvom alternatívnych palív • Opatrenie I.2.1 Rozvoj a rekonštrukcie ciest II. a III. triedy a cestných prepojení v regióne • Opatrenie I.2.2 Zlepšenie a rozvoj železničnej infraštruktúry • Opatrenie I.3.2 Rozvoj a rekonštrukcie ciest I. triedy v regióne • Opatrenie II.2.1 Rozvoj priamych investícií do tvorby nových diverzifikovaných a udržateľných pracovných miest • Opatrenie II.2.2 Rozvoj investícií do tvorby pracovných miest v hnedých parkoch • Opatrenie II.3.1 Podpora zakladania a technická pomoc MSP • Opatrenie II.3.2 Podpora rozvoja MSP • Opatrenie III.2.1 Rozvoj udržateľného tepelného hospodárstva regiónu • Opatrenie III.2.2 Rozvoj nízkouhlíkovej energetiky v regióne • Opatrenie III.2.3 Podpora energetickej efektívnosti v regióne • Opatrenie IV.1.1 Rozvoj zdravotníckych a medicínsko-kúpeľných služieb v nadväznosti na dopady banskej činnosti • Opatrenie IV.3.1 Podpora stredného školstva a duálneho vzdelávania v regióne • Opatrenie IV.4.1 Podpora asistencie a právnej	- a obehového poľnohospodárstva • Opatrenie III.1.1 Riešenie environmentálnych vplyvov spôsobených banskou činnosťou a ukončovanie banskej činnosti • Opatrenie III.1.2 Riešenie environmentálnych vplyvov spôsobených inou činnosťou • Opatrenie III.2.4 Zriadenie Regionálneho centra udržateľnej energetiky • Opatrenie III.3.1 Podpora investícií do udržateľného odpadového a vodného hospodárstva • Opatrenie III.3.2 Podpora zmapovania a konverzie environmentálne zaťažených území a areálov • Opatrenie IV.1.2 Rozvoj sociálnych služieb v nadväznosti na ukončovanie banskej činnosti • Opatrenie IV.3.3 Podpora mimoškolského vzdelávania, rekvalifikácií a talentov	• Opatrenie IV.2.4 Rozvoj podpory bývania v regióne • Opatrenie IV.3.2 Podpora vyššieho vzdelávania v regióne

Prioritná os 1 – Vysoká priorita a alokované financie	Prioritná os 2 – Stredná priorita, zatiaľ nefinancované	Prioritná os 3 – Výhľadové priority, zatiaľ bez finančného krytia
starostlivosti o skupiny obyvateľstva ohrozené ukončením banskej činnosti • Opatrenie IV.4.2 Podpora na trhu práce pre skupiny obyvateľstva ohrozené ukončením banskej činnosti		

7 Zdroje financovania Akčného plánu

Predmetom tejto kapitoly je spracovanie prehľadu možnosti financovania zadefinovaných pilierov/priorít/opatrení Akčného plánu. Každý z prezentovaných spôsobov financovania potenciálnych projektov vychádzajúcich z pilierov/priorít/opatrení Akčného plánu si vyžaduje splnenie zadefinovaných podmienok pre každú z prezentovaných možností financovania.

Medzi základné zdroje financovania zadefinovaných pilierov/priorít/opatrení Akčného plánu patria:

- Fondy EÚ v rámci programového obdobia 2021 – 2027 vrátane FST;
- POO;
- EPFRV;
- Komunitárne programy EÚ;
- Národné podporné mechanizmy;
- EIB;
- ŠR, rozpočet VÚC a obcí;
- Modernizačný fond - plán podporovaných opatrení vo vzťahu k CZT

V období od schválenia materiálu Akčného plánu 3. júla 2019 relevantné riadiace orgány vyhlásili niekoľko výziev, vyzvaní a národných projektov týkajúcich sa transformácie hornej Nitry. Podrobnejší prehľad bol spracovaný v materiáli Správa o implementácii Akčného plánu a príprave nových inovatívnych projektov zabezpečujúcich transformáciu regiónu horná Nitra s cieľom vytvorenia nových pracovných miest, vzatý na vedomie vládou SR dňa 12. júla 2023.⁴⁴

Opatrenia Akčného plánu financované z verejných zdrojov, ktoré budú smerovať pre subjekty vykonávajúce hospodársku činnosť, budú posudzované a realizované podľa osobitných predpisov v oblasti štátnej pomoci alebo minimálnej pomoci a v súlade so zákonom č. 358/2015 Z. z. o úprave niektorých vzťahov v oblasti štátnej pomoci a minimálnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon o štátnej pomoci).

7.1 Fondy EÚ v rámci programového obdobia 2021 – 2027

Strategický rámec fondov programového obdobia 2021 – 2027, ktorý je zakotvený v Programe Slovensko bol pripravený v spolupráci so zainteresovanými rezortmi a v súlade s NSU. Cieľom Programu Slovensko je stanovenie stratégie a priorít SR pre efektívne využívanie finančných prostriedkov z fondov politiky súdržnosti EÚ v objeme 12,6 mld. EUR na obdobie od 1. januára 2021 do 31. decembra 2027. Program Slovensko bol schválený EK vykonávacím rozhodnutím CCI 2021SK16FFPR001 z 22. novembra 2022.

Prostredníctvom Programu Slovensko sa v období 2021 – 2027 sú realizované investície z:

- Európskeho fondu regionálneho rozvoja,
- Európskeho sociálneho fondu plus,
- Kohézneho fondu
- Fondu na spravodlivú transformáciu.

Práve FST, ktorý sa stal samostatnou prioritou Programu Slovensko, sa špecificky zameriava na transformujúce sa územia, ktoré čelia hospodárskym, environmentálnym a sociálnym dôsledkom prechodu na klimatickú neutralitu. Z celkovej alokácie FST 441 mil. EUR je pre región horná Nitra vyčlenená viac ako polovica týchto zdrojov, ktoré sú doplnkovým zdrojom k ostatným zdrojom Programu Slovensko.

⁴⁴ <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/28583/1>.

Avšak v rámci programu Slovensko je potrebné zabezpečiť revíziu jeho priorít a prehodnotiť výšku alokácií jednotlivých politických cieľov a realokáciu zdrojov tak, aby sa v rámci územia hornej Nitry zásadným spôsobom navýšila akcelerácia procesu transformácie z uhoľného regiónu na moderný perspektívny región. Zároveň je nevyhnutné vytvárať a uplatňovať také sociálno-ekonomické nástroje, ktoré budú zvyšovať konkurencieschopnosť regiónu, jeho rozvojový potenciál, nové sektory ekonomiky, podporovať malé a stredné podnikanie a v neposlednom rade vybudovať priestor pre investičné zámery zo strany veľkých podnikov. Takisto je potrebné prehodnotiť a aktualizovať alokácie v súlade s potrebami, zvážiť navýšenie alokácie pre veľké investičné zámery, tak aby bolo zabezpečené plynulé čerpanie fondov a naplnili sa aj zamýšľané ciele transformácie. V neposlednom rade je potrebné viesť permanentný dialóg so socioekonomickými partnermi a zástupcami podnikateľských zväzov za účelom riešenia nedostatku pracovnej sily a zručností v súvislosti s podporou vývoja, výroby a zavádzania kritických technológií prostredníctvom podpory vývoja, výroby a zavádzania technológií alebo súvisiacich služieb, zabezpečenie a posilnenie príslušných hodnotových reťazcov v oblastiach špičkových a digitálnych technológií, čistých technológií efektívne využívajúcich zdroje, biotechnológií a umožniť aj podporu projektov celoživotného vzdelávania, odborného vzdelávania a prípravy.

V podmienkach SR patria medzi oprávnené regióny FST okrem hornej Nitry vybrané okresy v rámci Košického kraja a Banskobystrického kraja. Základom pre programovanie FST je PST, ktorý definuje výzvy a potreby najviac postihnutých oblastí a zároveň identifikuje typy operácií v ekonomickej, environmentálnej a sociálnej oblasti potrebných na podporu vybraných území s cieľom zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj v súlade s cieľmi Európskej zelenej dohody a revízie legislatívy v oblasti klímy, energetiky a dopravy v rámci balíka Fit for 55. PST bol pripravený v súlade s nariadením k FST.

Základom pre prípravu PST pre územie hornej Nitry bol práve Akčný plán. V tomto kontexte PST synergicky zohľadňuje víziu regiónu horná Nitra definovanú v Akčnom pláne v tých oblastiach, ktoré sú oprávnené podľa čl. 8 nariadenia k FST. PST tak zachováva konzistentnosť s Akčným plánom.

Pre účely programového obdobia 2021 – 2027 sa súčasne na partnerskom princípe pripravili integrované územné stratégie a investície v SR pre jednotlivé regióny podľa metodiky pre tvorbu programových dokumentov pre programové obdobie 2021 - 2027 na regionálnej a miestnej úrovni. Na základe Memoranda o spolupráci na príprave Integrovannej územnej stratégie udržateľného mestského rozvoja, Prievidza-Nováky z 17.12.2020 vzniklo Územie udržateľného mestského rozvoja Prievidza - Nováky, ktoré tvorí jadrové mesto Prievidza, jadrové mesto Nováky, mesto Bojnice a obec Koš. Následne bola spracovaná a schválená samosprávnymi orgánmi Integrovaná územná stratégia územia udržateľného mestského rozvoja jadrových miest Prievidza, Nováky a mesta Bojnice a obce Koš na roky 2022 – 2030, ktorá je nástrojom na podporu mobilizácie rozvojového potenciálu a riešenia spoločných problémov jadrového mesta a jeho zadefinovaného mestského funkčného územia.

Územie regiónu horná Nitra je zároveň oprávnené pre podporu projektov aj z programov Interreg Stredná Európa, Interreg Program dunajského regiónu (v období 2021 – 2027) a Interreg VI-A Slovensko a Česko.

7.2 Plán obnovy a odolnosti

POO predstavuje ucelený balík reforiem a investícií, ktoré sa budú realizovať do roku 2026 a ktoré budú podporené z mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. POO tvoria investície a reformy, ktoré budú riešiť výzvy identifikované v kontexte európskeho semestra, najmä v odporúčaniach EK pre Slovensko. POO zahŕňa aj opatrenia zamerané na riešenie výziev, ktorým Slovensko čelí v súvislosti so zelenou a digitálnou transformáciou.

Celkový rozpočet Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti je vo výške 806,9 mld. EUR, z čoho je alokácia pre SR vo výške 6,4 mld. EUR.

POO je zameraný na päť kľúčových oblastí verejných politík:

- ☐ zelená ekonomika
- ☐ vzdelávanie

- ☐ veda, výskum a inovácie
- ☐ zdravie
- ☐ efektívna verejná správa a digitalizácia.

Priority POO zohľadňujú kľúčové problémy ekonomiky a najdôležitejšie spoločenské výzvy. Boli vybraté na základe porovnania výsledkov krajiny oproti priemeru EÚ, ako aj na základe spoločných európskych priorít. Vzdelávanie, veda, výskum a inovácie a zdravie patria k oblastiam, v ktorých Slovensko vo výsledkoch najviac zaostáva a EK v nich opakovane odporúča zintenzívniť reformné úsilie. Efektívna verejná správa a digitalizácia sú dôležitými faktormi, ktoré ovplyvňujú podnikateľské prostredie a kvalitu života. Zelená ekonomika podporí environmentálnu udržateľnosť, kvalitu života a prispieje k rozvoju zelených inovácií ako jedného zo zdrojov hospodárskeho rastu. V súvislosti s transformáciou hornej Nitry je súčasťou tejto oblasti aj komponent 4 - Dekarbonizácia priemyslu súčasťou ktorého je reforma s názvom „Ukončenie podpory spaľovania hnedého uhlia v ENO a transformácia regiónu Hornej Nitry“, v rámci ktorej je míľnikom ukončenie spaľovania hnedého uhlia v Slovenských elektrárnach na základe uznesenia vlády SR č. 336/2019 do 31. decembra 2023.

POO prešiel v rokoch 2022 - 2023 aktualizáciou s platnosťou od 14. júla 2023, ktorá zohľadňovala niekoľko faktorov. Do plánu pribudla nová zelená kapitola s názvom **REPowerEU**, ktorej cieľom bolo prispieť k zníženiu závislosti na ruských fosílnych palivách a bojovať s klimatickou krízou. Navyše, EK v roku 2022 prepočítala každej členskej krajine 30% celkovej alokácie plánu obnovy tak, že sa zohľadnil rast HDP za roky 2020 a 2021. Keďže bol hospodársky rast na Slovensku vyšší, ako sa pôvodne očakávalo, po prepočte sa nám znížila celková suma o 323 miliónov EUR.

REPowerEU je nová kapitola plánu obnovy, vďaka ktorej Slovensko získa ďalšie prostriedky na nové zelené opatrenia. Cieľom REPowerEU je aby sa Európa najneskôr do roku 2030 stala nezávislou od ruských fosílnych palív a tiež bojovať s klimatickou krízou. Kapitola zahŕňa šesť nových reforiem, a osem nových investícií v celkovej hodnote 403 miliónov EUR. REpowerEU sa venuje štyrom hlavným témam:

- energetika a povoľovacie procesy (150 miliónov EUR)
- obnova a spravovanie budov (149 miliónov EUR)
- udržateľná doprava (85 miliónov EUR)
- rozvoj zelených zručností (15 miliónov EUR).

Viac informácií k POO vrátane výziev a harmonogramu ich vyhlasovania je zverejnených na stránke <https://www.planobnovy.sk/>.

7.3 Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EPFRV)

EPFRV predstavuje finančný nástroj druhého piliera spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ, ktorým je politika rozvoja vidieka a bol jeden z európskych štrukturálnych a investičných fondov programového obdobia 2014 - 2020, ktorý sa zameriava na posilnenie odvetvia poľnohospodárstva, potravinárstva a lesníctva a riadenie životného prostredia/prírodných zdrojov, ako aj na udržateľný rozvoj vidieckeho hospodárstva v EÚ, a to prostredníctvom PRV. Využívanie zdrojov EPFRV je podmienené spolufinancovaním zo štátneho rozpočtu. Na podporu z PRV sú oprávnené aj projekty z okresov Prievidza a Partizánske za predpokladu splnenia podmienok príslušných výziev. Aktuálny rozpočet PRV po predĺžení programového obdobia do konca roku 2022,⁴⁵ a súvisiacim finančným posilnením programu nielen zo zdrojov EPFRV, ale aj zo zdrojov EURI (European Recovery Instrument - Nástroj Európskej únie na obnovu), ktoré sú určené na riešenie dôsledkov krízy COVID-19, je 3,04 mld. EUR verejných zdrojov vrátane spolufinancovania zo ŠR, z toho príspevok EÚ (EPFRV + EURI)

⁴⁵ Údaj k 5.10.2022.

tvorí cca 2,28 mld. EUR a príspevok SR približne 0,76 mld. EUR. Povinnosť vyčerpania týchto finančných prostriedkov je do 31.12.2025.

V rámci programového obdobia 2021 – 2027 EPFRV už nie je súčasťou fondov EÚ. SP SPP bude popri podpore rozvoja vidieka z EPFRV zahŕňať aj podporu poľnohospodárov vo forme priamych platieb a podporu určitých sektorov poľnohospodárstva z EPZF. Na podporu z SP SPP budú oprávnené aj projekty z okresov Prievidza a Partizánske za predpokladu splnenia podmienok príslušných výziev.

Celkový rozpočet SP SPP predstavuje 4,1 mld. EUR verejných zdrojov, z toho na rozvoj vidieka je vyčlenených 2,06 mld. EUR verejných zdrojov, pričom príspevok EPFRV predstavuje 1,32 mld. EUR.

7.4 Komunitárne programy EÚ

Komunitárne programy t. j. centrálné riadené EÚ, predstavujú komplementárny zdroj financovania zadefinovaných pilierov/priorít/opatrení Akčného plánu. Pre účely transformácie regiónu sú relevantné nasledovné komunitárne programy:

- **Program LIFE:** oblasť životného prostredia a ochrany klímy;
- **Horizont Európa:** podpora výskumu a inovácií s previazanosťou na podporu hospodárskeho rastu a vytvárania pracovných miest;
- **Program COSME:** podpora podnikania a zlepšovania podnikateľského prostredia pre MSP;
- **Program EÚ pre jednotný trh:** podpora posilnenia správy jednotného trhu EÚ;
- **EGF:** opatrenia na trhu práce zahrnujúce osobné poradenstvo, poradenstvo alebo pomoc pri hľadaní zamestnania, príspevky na vzdelávanie a mobilitu pre zamestnancov, ktorí prídu o zamestnanie vplyvom globalizácie;
- **MoF:** podpora investícií do modernizácie energetických systémov vrátane zlepšenia energetickej účinnosti;
- **Inovačný fond:** podpora inovácií v nízkouhlíkových technológiách a procesoch.

7.5 Národné podporné mechanizmy

Národné podporné mechanizmy predstavujú taktiež komplementárny zdroj financovania a je ich možné využiť len pre niektoré zo zadefinovaných pilierov/priorít/opatrení Akčného plánu. Pre účely transformácie regiónu sú relevantné nasledovné podporné mechanizmy:

- **Environmentálny fond:** podpora projektov v rámci činností zameraných na dosiahnutie cieľov štátnej environmentálnej politiky na celoštátnej, regionálnej alebo miestnej úrovni;
- **SBA:** komplexná pomoc podnikateľom v súlade s princípmi iniciatívy zákona č. 290/2016 Z. z. o podpore malého a stredného podnikania a o zmene a doplnení zákona č. 71/2013 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, komplexná podpora podnikania na národnej, regionálnej a miestnej úrovni, posilnenie konkurencieschopnosti podnikateľov v rámci spoločného trhu EÚ a na trhoch tretích krajín;
- **SARIO:** podpora slovenských i zahraničných firiem pri investíciách v SR, proexportná podpora firiem pri premene na subjekty vysoko výkonné a úspešné na globalizovanom svetovom trhu, podpora etablovaných investorov, podpora MSP/menších podnikov pri zapájaní do dodávateľských reťazcov nadnárodných spoločností;
- **SIEA:** podpora MSP vrátane domácnosti v oblasti inovácii, kreatívneho priemyslu a využívania OZE;
- **Zákon o regionálnej investičnej pomoci:** možnosť podpory investičných zámerov v priemyselnej výrobe, technologických centier a centier podnikových služieb. Investičnú pomoc možno poskytnúť formou dotácie na dlhodobý majetok, úľavy na dani z príjmov a príspevkov na nové pracovné miesta. Investičným zámerom sa rozumie projekt počiatočnej investície zameraný na zriadenie novej

prevádzkarne, rozšírenie kapacity existujúcej prevádzkarne, diverzifikáciu produkcie existujúcej prevádzkarne a zásadnú zmenu celkového výrobného procesu existujúcej prevádzkarne;

- **Zákon o poskytovaní dotácií na podporu rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky:** projektová dokumentácia na výstavbu alebo rekonštrukciu cyklistickej komunikácie, projektová dokumentácia na dopravné značenie cyklistickej komunikácie, výstavba alebo rekonštrukcia cyklistickej infraštruktúry, osvetové a propagačné kampane.

7.6 Európska investičná banka (EIB)

EIB je inštitúcia EÚ, ktorá zabezpečuje dlhodobé úverovanie a ktorú vlastnia členské štáty. Poskytuje dlhodobé financovanie pre zdravé investície v snahe prispieť k plneniu politických cieľov EÚ. EIB pôsobí zhruba v 160 krajinách a je najväčším mnohostranným veriteľom pre projekty zamerané na opatrenia v oblasti klímy na svete. Skupina EIB vytýčila „zabezpečenie spravodlivej transformácie pre všetkých“ za jeden zo štyroch zastrešujúcich cieľov uvedených v Pláne klimatickej banky 2025. Ambíciou EIB je podporiť investície do opatrení v oblasti klímy a do environmentálnej udržateľnosti v objeme 1 bilión EUR v desaťročí do roku 2030 a zosúladiť všetky svoje nové operácie s cieľmi a zásadami Parížskej dohody.

EK a EIB podpísali dohodu o úverovom nástroji pre verejný sektor, ktorý je tretím pilierom Mechanizmu spravodlivej transformácie.

Z nástroja sa budú financovať verejné investície v regiónoch najviac zasiahnutých prechodom Európy na klimaticky neutrálne hospodárstvo.

Dohoda pripravuje pôdu pre územia a regióny, ktoré sú najviac postihnuté prechodom Európy na klimaticky neutrálne hospodárstvo, aby mohli využívať granty a pôžičky v rámci úverového nástroja pre verejný sektor. Tento nástroj je súčasťou Mechanizmu spravodlivej transformácie v rámci Európskej zelenej dohody, ktorý podporuje spravodlivý odklon od fosílnych palív, pričom nikoho neopomína, a to ani komunity, ktoré sa opierajú o ťažbu uhlia a znečisťujúce odvetvia.

Úverový nástroj pre verejný sektor ponúka subjektom verejného sektora s naplánovanými investičnými projektmi v zasiahnutých regiónoch kombináciu pôžičiek EIB a grantov EÚ, čím sa účinne znižuje finančné zaťaženie verejných finančných zdrojov. Ak majú byť projekty oprávnené, musia sa nachádzať na územiach alebo z nich musia mať prospech územia, ktoré členské štáty identifikovali vo svojich PST schválených EK ako územia čeliace najväčším výzvam súvisiacim s odklonom od fosílnych palív a uhlíkovým náročným odvetvím. V menej rozvinutých regiónoch (s HDP na obyvateľa menej ako 75 % priemeru EÚ) môže komponent grantu EÚ dosiahnuť až 25 % výšky úveru EIB pre každý projekt.

Dohoda do roku 2027 sprístupní financovanie EIB až do výšky 10 miliárd EUR a 1,5 miliardy EUR v grantoch z rozpočtu EÚ s cieľom zmobilizovať investície na zníženie sociálno-ekonomických nákladov na transformáciu, čím sa uľahčí vytváranie nových podnikov, pracovných miest a infraštruktúry. Potenciálni príjemcovia môžu tiež požiadať o poradenskú podporu Poradenského centra InvestEU na prípravu a realizáciu projektov.

Mechanizmus spravodlivej transformácie

Odklon od ťažby uhlia a energetickej a priemyselnej výroby s vysokými emisiami CO₂ predstavuje sériu transformácií:

- energetickú transformáciu s cieľom nájsť nové zdroje na výrobu tepla a elektriny;
- environmentálnu transformáciu s cieľom znížiť napr. znečistenie lokalít ťažby;
- sociálno-ekonomickú transformáciu s cieľom prilákať nových zamestnávateľov na vykompenzovanie strát pracovných miest a príjmov z daní;
- transformáciu infraštruktúry ako nevyhnutný predpoklad na prilákanie nových sektorov do regiónov.

Mechanizmus spravodlivej transformácie, ktorý je kľúčovou súčasťou Európskej zelenej dohody, rieši sociálne a ekonomické účinky prechodu na klimaticky neutrálne. Mechanizmus podporuje projekty, ktoré sa nachádzajú v jednom z regiónov zapojených do spravodlivej transformácie alebo z nich tieto regióny čerpajú výhody. Ide o regióny, ktoré sú definované v PST vrátane regiónu horná Nitra. EIB podporuje všetky tri piliere Mechanizmu,

spravodlivej transformácie, tak ako je uvedené v jej orientačnom dokumente Podpora Mechanizmu spravodlivej transformácie – komplexný návrh skupiny EIB.

7.7 Modernizačný fond

Podľa článku 3 vykonávacieho nariadenia Komisie o Modernizačnom fonde 2020/1001 z 9. júla 2020, ktorým sa ustanovujú podrobné pravidlá o uplatňovaní smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/87/ES, pokiaľ ide o fungovanie modernizačného fondu na podporu investícií do modernizácie energetických systémov a zlepšenia energetickej účinnosti určitých členských štátov) bol MŽP SR a MH SR v roku 2020 pripravený zoznam investičných zámerov. V súlade s ustanovením zákona č. 414/2012 Z. z. o obchodovaní s emisnými kvótami dve tretiny z prostriedkov Modernizačného fondu sa použijú na financovanie projektov pre prevádzky spadajúce pod EU ETS (európsky systém obchodovania s emisnými kvótami), ktoré vyrábajú teplo a elektrinu spaľujúc pri tom palivá.

V rámci schémy štátnej pomoci pre oblasť teplárenstva, ktorá je zacielená na zlepšenie energetickej efektívnosti, modernizáciu energetických systémov vrátane rozvodov tepla na CZT, do uskladňovania energie a smart riešení pre rozvody tepla, na zvýšenie podielu elektriny a tepla vyrobeného zariadeniami na vysoko účinnú kombinovanú výrobu elektriny a tepla. Indikatívna výška výdavkov plánovaných v rámci tejto schémy pre obdobie 2021 - 2030 je 1 mld. EUR. Schému štátnej pomoci potvrdila Európska investičná banka 12. októbra 2021.

Výzvu na predkladanie žiadostí v rámci tejto schémy administruje Envirofond.

V rámci výzvy pre rok 2023 boli na hornej Nitre schválené tieto projekty:

- KMET Handlová, a.s. - Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia výroby tepla a rozvodov tepla v meste Handlová

8 Časový plán a aktualizácia Akčného plánu

Prvá verzia Akčného plánu, schválená uznesením vlády SR č. 336 z 3. júla 2019, definuje piliere, priority a opatrenia Akčného plánu, ako aj možnosti financovania a inštitucionálneho zabezpečenia. Posledným uznesením vlády SR k téme Akčného plánu bolo uznesenie č. 705 z 12. decembra 2023, v ktorom sa vláda SR zaviazala k plneniu viacerých úloh, s cieľom prijať účinné opatrenia na zásadnú akceleráciu procesu transformácie uhoľného regiónu horná Nitra.

V rámci schválenia prvej verzie Akčného plánu a následných aktualizácií Akčného plánu boli vládou stanované úlohy pre jednotlivé zodpovedné rezorty so stanoveným dátumom ich plnenia. Tabuľka nižšie obsahuje zoznam aktuálnych úloh a úloh, ktoré boli čiastočne splnené (úlohy, ktoré už boli splnené v stanovenom termíne, boli z prehľadu odstránené).

Úloha	Znenie úlohy	Zodpovednosť	Popis plnenia úlohy
B.8. do 30. júna 2019 a každoroč ne do 30. júna 2027	Pripraviť notifikáciu podľa rozhodnutia Rady č. 2010/787/EÚ Program postupného doťaženia a uzatvorenia jednotlivých ťažobných polí dobývacích priestorov Handlová, Nováky I. s využitím poskytnutia pomoci na pokrytie mimoriadnych nákladov podľa článku 4 rozhodnutia Rady o štátnej pomoci na uľahčenie zatvorenia uhoľných baní neschopných konkurencie 2010/787/EÚ.	MH SR	Štátna pomoc bola schválená rozhodnutím EK SA.55038 (2019/N) z 28.11.2019 na pokrytie mimoriadnych nákladov spoločnosti HBP v súvislosti s ukončením ťažby uhlia. Ide o pomoc podľa článku 4 rozhodnutia Rady č. 2010/787/EÚ z 10.12.2010 o štátnej pomoci na uľahčenie zatvorenia uhoľných baní neschopných konkurencie na iné mimoriadne výdavky na pracovníkov, ktorí prišli alebo prichádzajú o svoje zamestnanie, ďalšie podpovrchové bezpečnostné práce vyplývajúce zo zatvorenia uhoľných výrobných jednotiek, všetky náležite odôvodnené náklady súvisiace s asanáciou bývalých uhoľných ťažobných lokalít a náklady na rekultiváciu povrchu. MH SR v rámci rozpočtovej kapitoly poskytlo pomoc na pokrytie mimoriadnych nákladov od roku 2020 do roku 2023 v celkovej výške 37 155 580 EUR.
B.9. do 31. decembra	Zabezpečiť v spolupráci s organizáciou, ktorá má určený dobývací priestor zmenu evidencie zásob uhlia a v nadväznosti na	MH SR, MŽP SR	Úloha sa priebežne plní. Ministerstvo životného prostredia SR zaslalo Ministerstvu hospodárstva SR list číslo: 21520/2023 zo dňa 14. apríla 2023 (príloha č. 2), v ktorom v zmysle §

Úloha	Znenie úlohy	Zodpovednosť	Popis plnenia úlohy
2019 a každoroč ne do 31. decembra	Program postupného ukončenia ťažby a uzatvorenia jednotlivých ťažobných polí		14a ods. 2 písm. c) zákona č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov uviedlo argumenty preukazujúce prevahu verejného záujmu spočívajúceho v ochrane životného prostredia nad záujmom vydobytia zásob hnedého uhlia v dobývacích priestoroch Handlová a Nováky I.
2027	priestorov Handlová a Nováky I podľa zákona č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov, podľa §14a ods. 2 písm. c) citovaného zákona, s tým že ide o zásoby, ktorých ťaženie by ohrozilo dôležité verejné záujmy, najmä ochranu životného prostredia a význam ochrany prevyšuje záujem na vyťažení týchto zásob; význam ochrany prevyšujúcej záujem na vyťažení týchto zásob preukáže MŽP SR príslušnému obvodnému banskému úradu prostredníctvom MH SR, v nadväznosti na Program postupného doťaženia a uzatvorenia jednotlivých ťažobných polí ťažobných priestorov Handlová a Nováky I.		Ministerstvo hospodárstva SR potvrdilo záväzným stanoviskom pod č. 205448/2023 zo dňa 12. mája 2023 (príloha č. 3) túto skutočnosť príslušnému Obvodnému banskému úradu Banská Bystrica vo veci odsúhlasenia odpisu zásob. Obvodný banský úrad v Banskej Bystrici ako vecne príslušný orgán štátnej banskej správy podľa § 41 ods. 2 písm. l) zákona SNR č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, výbušnínach a o štátnej banskej správe v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 51/1988 Zb.“) a miestne príslušný orgán štátnej banskej správy, podľa § 1 písm. a) vyhlášky MH SR č. 146/2020 Z. z., ktorou sa ustanovujú obvody pôsobnosti obvodných banských úradov v platnom znení, vo veci odsúhlasenia odpisu zásob ložiska, podľa ustanovenia § 14a zákona č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v platnom znení, odsúhlasil odpis zásob, a to: 1. rozhodnutím č. 1130-1983/2020 z 21.09.2020, odsúhlasil predložený návrh HBP, a. s. na odpis zásob výhradného ložiska hnedého uhlia Handlová v

Úloha	Znenie úlohy	Zodpovednosť	Popis plnenia úlohy
			dobývacom priestore Handlová v celkovom množstve 4 789 809 ton bilančných zásob, a to ich prevodom do nebilančných zásob, z dôvodov uvedených v § 14a ods. 2 písm. a) a b) banského zákona. 2. rozhodnutím č. 772-841/2021 z 09.03.2021, odsúhlasil predložený návrh HBP, a. s. na odpis zásob výhradného ložiska hnedého uhlia Handlová v dobývacom priestore Handlová v celkovom množstve 16 057 217 ton nebilančných zásob, a to ich vyňatím z evidencie zásob, z dôvodov uvedených v § 14a ods. 2 písm. a) a b) banského zákona. 3. rozhodnutím č. 773-843/2021 z 11.03.2021, odsúhlasil predložený návrh HBP, a. s. na odpis zásob výhradného ložiska hnedého uhlia Handlová v dobývacom priestore Cigel' v celkovom množstve 14 879 264 ton bilančných zásob, a to ich prevodom do nebilančných zásob, z dôvodov uvedených v § 14a ods. 2 písm. a) a b) banského zákona. 4. rozhodnutím č. 2459-4192/2022 z 22.11.2022, odsúhlasil predložený návrh HBP, a. s. na odpis zásob výhradného ložiska hnedého uhlia Nováky v dobývacom priestore Nováky I. v celkovom množstve 24 965 684 ton z toho - 6 273 951 ton bilančných zásob, - 18 691 733 ton nebilančných zásob

Úloha	Znenie úlohy	Zodpovednosť	Popis plnenia úlohy
			a to ich vyňatím z evidencie zásob, z dôvodov uvedených v § 14a ods. 2 písm. a) a b) banského zákona. Na základe uvedených rozhodnutí OBÚ v Banskej Bystrici, týkajúcich sa konaní vo veci odsúhlasenia predložených návrhov HBP, a. s., na odpis zásob ložiska hnedého uhlia v DP Handlová, Nováky a Cigeľ ku dňu 1. januára 2024 je stav zásob nasledovný: - na ložisku Handlová, dobývací priestor Cigeľ je evidovaných 42 935 329 ton nebilančných zásob - na ložisku Handlová, dobývací priestor Handlová je evidovaných 8 727 134 ton bilančných zásob a 22 837 684 ton nebilančných zásob - na ložisku Nováky, dobývací priestor Nováky I. je evidovaných 54 427 697 ton bilančných zásob a 33 675 515 ton nebilančných zásob. Na odpísanie aktuálne evidovaných zásob výhradných ložísk ich vyňatím z evidencie je potrebné aby organizácia HBP a. s. v nadväznosti na Program uzatvorenia jednotlivých ťažobných polí predložila na OBÚ v Banskej Bystrici návrh na odpis zásob v súlade s ustanovením § 14a zákona č. 44/1988 Zb. v platnom znení.
F.1 do 28. marca 2024	Prijat' účinné opatrenia na zásadnú akceleráciu procesu transformácie uhoľného regiónu horná Nitra; za tým účelom po	MIRRI SR, MH SR	Za MH SR splnené – listom z 28.3.2024 bol na Úrad vlády SR predložený materiál "Informácia o opatreniach na akceleráciu procesu transformácie uhoľného regiónu

Úloha	Znenie úlohy	Zodpovednosť	Popis plnenia úlohy
	náležitom dialógu s regiónom predložiť návrh na rokovanie vlády		horná Nitra” s požiadavkou na zaradenie na rokovanie vlády SR.
F.2. do 28. júna 2024	Zabezpečiť v súlade s Akčným plánom transformáciu uhoľného regiónu horná Nitra finančné prostriedky na podporu rozvoja inovácií, výskumu a vývoja v nadväznosti na špecializáciu regiónu a nové sektory ekonomiky	MIRRI SR, MH SR	V plnení
F.3. do 30. septembra 2024	Zabezpečiť v súlade s Akčným plánom transformácie uhoľného regiónu horná Nitra vytvorenie finančnej schémy s využitím zdrojov FST na podporu zakladania a technickú pomoc MSP a na podporu rozvoja MSP	MIRRI SR, MH SR	V plnení
F.4 do 30. septembra 2024	Vytvoriť podmienky pre podporu projektu výroby zeleného vodíka v ENO pre vytvorenie synergie s projektom bezemisnej verejnej dopravy TSK prostredníctvom verejných zdrojov	MIRRI SR, MH SR	V plnení

Úloha	Znenie úlohy	Zodpovednosť	Popis plnenia úlohy
F.5. do 31. decembra 2027	Zabezpečiť poskytnutie pomoci na pokrytie mimoriadnych nákladov spoločnosti HBP podľa časového harmonogramu postupného uzatvorenia jednotlivých ťažobných polí dobývacích priestorov Handlová, Nováky I. do konca roku 2027 v zmysle opatrenia notifikovaného EK	MH SR, MF SR	V plnení
F.6 do 31. decembra 2027	Iniciovať vyhľadávanie strategických investorov prostredníctvom Slovenskej agentúry pre rozvoj investícií a obchodu a možnosti podpory etablovaných výrobných závodov v TSK	MH SR, MF SR	V plnení
F.7. do 31. decembra 2024	Navrhnuť právnu úpravu pre zabezpečenie spôsobu financovania a úhrady nákladov na vybavenie, činnosť a udržiavanie Banskej záchranej služby vrátane činnosti a prevádzky Hlavnej banskej záchranej stanice s postavením v integrovanom záchrannom systéme Slovenskej republiky.	MV SR, MH SR	V plnení

Úloha	Znenie úlohy	Zodpovednosť	Popis plnenia úlohy
F.8 do 28. marca 2024	Zabezpečiť zvýšenie intenzity pomoci z FST pre investičné zámery predkladané zo strany veľkých podnikov za účelom založenia novej prevádzkarne, alebo rozšírenia kapacity existujúcej prevádzkarne, alebo diverzifikácie výroby prevádzkarne na nové výrobky alebo služby, alebo zásadnej zmeny celkového výrobného procesu výrobku alebo výrobkov, resp. poskytovania služby alebo služieb so zámerom podpory vytvorenia nových pracovných príležitostí	MH SR, MIRRI SR	Úloha splnená. Vláda SR dňa 20. marca 2024 schválila Návrh nariadenia vlády SR, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády SR č. 195/2018 Z. z., ktorým sa ustanovujú podmienky na poskytnutie investičnej pomoci, maximálna intenzita investičnej pomoci a maximálna výška investičnej pomoci v regiónoch Slovenskej republiky. Novelizácia nariadenia vlády nadobudne účinnosť 1. apríla 2024. Zahŕňa zapracovanie zmeny mapy regionálnej pomoci pre Slovensko, ktorou sa zvyšuje intenzita investičnej pomoci v regióne západné Slovensko z 30 % na 40 % a zvýšenie maximálnej intenzity investičnej pomoci vo formy úľavy na dani z príjmov o 10 percentuálnych bodov, ak je investičný zámer realizovaný na území, ktoré bolo určené na podporu z Fondu na spravodlivú transformáciu v rámci plánu spravodlivej transformácie schváleného Európskou komisiou.
F.9. do 28. marca 2024 a následne každoročne k 30.6. za predchádzajúci kalendárny rok	Zabezpečiť realizáciu a vypracovať každoročne aktualizáciu Akčného plánu transformácie regiónu horná Nitra s identifikovaním zmien a aktualizácie priorít regiónu zohľadňujúc možnosti Programu Slovensko a ostatných finančných zdrojov.	MIRRI SR	Odklad úlohy do 30.4.2024 na základe žiadosti ministra investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR na predsedu vlády SR zo dňa 8.3.2024

Úloha	Znenie úlohy	Zodpovednosť	Popis plnenia úlohy
F.10 do 28. júna 2024	Zabezpečiť financovanie administratívnych kapacít TSK v regióne hornej Nitry zo zdrojov Programu Slovensko prostredníctvom vyhlásenia výzvy na predkladanie žiadostí o poskytnutie NFP z Programu Slovensko	MIRRI SR	V plnení
F.11 do 31. decembra 2024	Prehodnotiť výšku alokácií jednotlivých politických cieľov a zabezpečiť pri revízii Programu Slovensko v priebehu roka 2024 realokáciu zdrojov určených na dopytovo orientované výzvy do alokácií rád partnerstva na implementáciu integrovaných územných investícií v čo najvyššom objeme vrátane zabezpečenia regionálnych kapacít	MIRRI SR	V plnení
F.13 do 31. decembra 2024	Zriaďiť zo zdrojov EÚ a SR v súlade s možnosťami štátneho rozpočtu osobitnú schému - fond na financovanie projektovej a predprojektovej prípravy projektov určených na financovanie z verejných zdrojov, vrátane EÚ zdrojov	MIRRI SR	V plnení
F.15. do 28. marca 2024	V rámci rekonštrukcie cesty I/9 v úseku „Chocholná – Mníchova Lehota“ preveriť možnosti rozšírenia 2 mostných objektov v katastri obce Veľké Bierovce za účelom vytvorenia bezpečného	MD SR	Úloha splnená v termíne. Slovenská správa ciest ako objednávateľ stavby „Cesta I/9 v úseku Chocholná – Mníchova Lehota“, zadal požiadavku na rozšírenie predmetných mostných objektov projektantovi stavby do novej projektovej dokumentácie

Úloha	Znenie úlohy	Zodpovednosť	Popis plnenia úlohy
	chodníka pre peších a cyklistov.		mostov. PD na SO 201 sa spracováva na Dodatku č. 3 k zmluve o dielo https://www.crz.gov.sk/8722005-sk/dodatok-c-3/ , ktorý nadobudol účinnosť 19.12.2023, PD na SO 202 na základe pripravovaného Dodatku č. 4. Navrhovaný chodník bude zrealizovaný na ľavej strane mostov SO 201 a SO 202 v šírke 2 metre a celkovej dĺžke cca 560 metrov. Aktuálne sa pre predmetné mosty spracováva projektová dokumentácia na búracie práce a prestavbu. Projektová dokumentácia na SO 201 sa spracováva na základe Dodatku č. 3 k zmluve o dielo, projektová dokumentácia na SO 202 bude spracovaná na základe pripravovaného Dodatku č. 4.
F.17 do 31. mája 2024	V rámci aktualizácie Harmonogramu prípravy a výstavby projektov cestnej infraštruktúry zohľadniť priority a potreby TSK v zmysle dokumentu Priority vo výstavbe cestnej infraštruktúry, a to najmä zaradením prípravy a výstavby úsekov rýchlostnej cesty R2 a R6 v súlade s finančnými možnosťami rozpočtu verejnej správy	MD SR	V plnení
F.18. do 31. mája 2024	V rámci aktualizácie Harmonogramu prípravy a výstavby projektov železničnej infraštruktúry zohľadniť priority a potreby TSK v zmysle dokumentu Priority vo výstavbe železničnej infraštruktúry		V plnení

Úloha	Znenie úlohy	Zodpovednosť	Popis plnenia úlohy
	a zabezpečiť projektovú prípravu a verejné obstarávanie na realizáciu projektu „Optimalizácia trate Prievidza – Jelšovce“, v súlade s finančnými možnosťami rozpočtu verejnej správy.	MD SR	
F.19 do 31. decembra 2024	Zabezpečiť začiatok výstavby I. etapy 2. stavby obchvatu mesta Prievidza	MD SR	V plnení
F.20 do 28. júna 2024	Zabezpečiť obstaranie štúdie uskutočniteľnosti pre projekt II. etapy stavby obchvatu mesta Prievidza	MD SR	V plnení